

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
PROGRAMI**

**DİJİTAL KÜLTÜRÜN ETKİSİYLE OKUL
PAYDAŞLARININ TEKNOLOJİ KULLANIMINDA
YAŞADIKLARI BENZERLİKLER, FARKLILIKLAR VE
ÇATIŞMALAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe Gül AKMEŞE

**ANKARA
AĞUSTOS, 2020**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ
PROGRAMI**

**DİJİTAL KÜLTÜRÜN ETKİSİYLE OKUL
PAYDAŞLARININ TEKNOLOJİ KULLANIMINDA
YAŞADIKLARI BENZERLİKLER, FARKLILIKLAR VE
ÇATIŞMALAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe Gül AKMEŞE

DANIŞMAN: Prof. Dr. Hafize KESER

**ANKARA
AĞUSTOS, 2020**

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgileri akademik yazım kurallarına uygun biçimde raporlaştırdığımı ve bunları etik ilkelere (atıfta bulunulan tüm yapıtlara kaynaklarda yer verilmesi, tezde kullanılan bilgi ve belgelere resmi yollarla ulaşılması ve bunların aslı bozulmadan kullanılması vb.) uygun olarak elde ettiğimi ve sunduğumu bildiririm.

Ayşe Gül AKMEŞE

ÖZET

DİJİTAL KÜLTÜRÜN ETKİSİYLE OKUL PAYDAŞLARININ TEKNOLOJİ KULLANIMINDA YAŞADIKLARI BENZERLİKLER, FARKLILIKLAR VE ÇATIŞMALAR

AKMEŞE, Ayşegül

Yüksek Lisans Tezi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hafize KESER

Ağustos, 2020, xiv+90 sayfa

Bu çalışmanın amacı, dijital kültürün etkisiyle farklı okul kültürüne sahip ortaokullarda yaşanan farklılıklara, bu okullardaki öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve velilerin (paydaşlar) teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalara ilişkin görüş ve karşılaşılan çatışmaları çözmeye yönelik önerilerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre desenlenen bu çalışmanın örnekleme amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan ölçüt örneklem yöntemine göre belirlenmiştir. İzmir'in Karşıyaka ilçesinde yer alan genel ortaokul, devlet imam hatip ortaokulu ve özel ortaokul olmak üzere toplam 3 ortaokulda öğrenim gören öğrenciler, görev yapan öğretmenler, yöneticiler ve öğrenci velileri ile görüşmeler yapılmıştır.

Gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilen görüşmelere 72 öğrenci, 29 öğretmen, üç yönetici ve 18 veli olmak üzere toplam 122 kişi katılmıştır. Görüşmeler not tutularak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, içerik çözümlemesi yöntemiyle çözümlenmiştir. Oluşturulan görüşme metinleri üzerinde veri kümeleri oluşturup açık kodlama yöntemi ile kodlama yapılmıştır. Kodlar arasındaki ortak yönler belirlenerek kategoriler oluşturulmuştur. Sonraki aşamada elde edilen bulgular detaylı bir şekilde yorumlanmıştır. Araştırma, dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde yaşanan farklılıklara ilişkin paydaşların görüşlerinin çoğunun olumlu olduğu ve olumlu farklılıkların yanında olumsuz farklılıkların da olduğu bulunmuştur. Fakat, bir öğretmen öğrenme-öğretme sürecinde teknoloji kullanımı ile ilgili sadece olumsuz görüşler bildirmiştir. Tüm okullardaki paydaşların teknoloji kullanım amaçlarının benzerlik ve

farklılık gösterdiği ve teknoloji kullanımında karşılaştıkları çatışma ise öğretmenler ve veliler tarafından öğrencilerin sadece eğlence amaçlı teknoloji kullandıkları ve kullanacaklarının düşünüldüğü araştırmada ulaşılan sonuçlar arasındadır. Bu sonuçlar ışığında, paydaşların teknoloji kullanımında karşılaştıkları çatışmaları çözmeye yönelik teknoloji kullanımı konusunda seminerlerin verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital kültür, Okul kültürü, Teknoloji kullanımında benzerlikler-farklılıklar-çatışmalar, Öğrenci-öğretmen-yönetici-veli.

ABSTRACT

SIMILARITIES, DIFFERENCES AND CONFLICTS EXPERIENCED BY SCHOOL STAKEHOLDERS IN USING TECHNOLOGY WITH THE EFFECT OF DIGITAL CULTURE

AKMEŞE, Ayşegül

Master Degree, Department of Computer and Instructional Technologies Education

Supervisor: Prof. Dr. Hafize KESER

August 2020, xiv+90 pages

The aim of this study is to reveal the differences experienced in secondary schools with different school culture under the influence of digital culture, the similarities, differences and conflicts faced by students, teachers, administrators and parents (stakeholders) in the use of technology and their suggestions for solving the conflicts encountered. The sample of this study, which was designed according to the case study among the qualitative research methods, was determined according to the criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling methods. Interviews were held with students studying in a total of 3 secondary schools, namely general secondary school, state imam hatip secondary school and private secondary school located in Karşıyaka district of Izmir, teachers, administrators and parents of students.

A total of 122 people, including 72 students, 29 teachers, three administrators, and 18 parents, participated in the interviews conducted on a voluntary basis. The interviews were made by taking notes. The obtained data were analyzed by the method of content analysis. Data sets were created on the interview texts and coded with open coding method. Categories were created by determining the common aspects between the codes. Findings obtained in the next stage were interpreted in detail. The research found that most of the stakeholders' views on the differences in school culture under the influence of digital culture are positive and there are negative differences as well as positive differences. However, one teacher only reported negative opinions about the use of technology in the learning-teaching process. The conflict that all stakeholders in all schools have similar and different in technology use purposes and the conflict they

encounter in using technology is among the results of the study, in which teachers and parents think that students use and will only use technology for entertainment purposes. In the light of these results, it is recommended to give seminars on the use of technology to resolve the conflicts that stakeholders encounter in using technology.

Key Words: Digital culture, School culture, Similarities-differences-conflicts in technology use, Student-teacher-administrator-parent.

ÖNSÖZ

Bu araştırma, dijital kültürün etkisiyle farklı okul kültürüne sahip ortaokullarda yaşanan farklılıklara, bu okullardaki öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve velilerin (paydaşlar) teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalara ilişkin görüş ve karşılaşılan çatışmaları çözmeye yönelik önerileri ortaya koymak amacıyla Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Programında yüksek lisans tez çalışması olarak gerçekleştirilmiştir. Beş ana bölümden oluşan araştırmanın birinci bölümünde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıklar, tanımlar, kullanılan kısaltmalara yer verilmiştir. İkinci bölümde kültür ve teknoloji, örgüt kavramı ve örgüt kültürü, okul kültürü, dijital kültür, 21. yüzyıl becerileri ve eğitimde teknoloji kullanımı ele alınmıştır. Ayrıca, bu bölümde okullardaki teknoloji kullanımını, teknoloji kullanımında paydaşların karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmaları konu edinen ulusal ve uluslararası araştırmalar ele alınmıştır. Üçüncü bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde, araştırmanın amaçlarına ilişkin bulgular ortaya konularak yorumlanmıştır. Beşinci bölümde ise yapılan araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlara ve sonuçlar çerçevesinde geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Öğrencisi olmaktan onur duyduğum, bu çalışmanın gerçekleşmesinde büyük katkı sağlayan tez danışmanım Prof. Dr. Hafize KESER'e; araştırmanın şekillenmesinde büyük katkı sağlayan Dr. Öğr. Üyesi Necmettin TEKER, Doç. Dr. Özlem ÇAKIR, Doç. Dr. Demet H. SOMUNCUOĞLU ÖZERBAŞ ve Öğr. Gör. Mehmet KURT'a; araştırmanın örneklemini oluşturan okulların öğrencilerine, öğretmenlerine, velilerine ve idari personeline; veri çözümleme sürecinde desteğini ve yardımlarını esirgemeyen arkadaşım Berna AKSOY'a; destekleri için arkadaşım Şeyma BERK ACET'e; manevi olarak desteğini esirgemeyen nişanlım Erkan YEMİŞÇİ'ye; eğitim yaşamım boyunca bana destek olan anneme yardım ve destekleri için teşekkürlerimi sunarım.

Anneme...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR	xiv
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Amaç.....	6
Önem.....	7
Sınırlılıklar	7
Tanımlar.....	8
BÖLÜM 2.....	9
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	9
Kültür ve Teknoloji.....	9
Örgüt Kavramı ve Örgüt Kültürü.....	11
Okul Kültürü.....	14
Dijital Kültür.....	17
21. Yüzyıl Becerileri.....	22
Eğitimde Teknoloji Kullanımı	24
İlgili Araştırmalar	27
BÖLÜM 3.....	32
YÖNTEM	32
Araştırmanın Modeli.....	32
Çalışma Grubu	32
Verilerin Toplanması	35
Verilerin Çözümlemesi	36
BÖLÜM 4.....	37
BULGULAR VE YORUMLAR	37
Dijital Kültürün Etkisiyle Okul Kültürü İçerisinde Yaşanan Farklılıklar.....	37
Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Benzerlikler, Farklılıklar ve Çatışmalar	46
Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Çatışmaları Çözmeye Yönelik Öneriler	57

BÖLÜM 4.....	64
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	64
Sonuçlar	64
Dijital Kültürün Etkisiyle Okul Kültürü İçerisinde Yaşanan Farklılıklara İlişkin Sonuçlar	64
Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Benzerlikler, Farklılıklar ve Çatışmalara İlişkin Sonuçlar	65
Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Çatışmaları Çözmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Sonuçlar	66
Öneriler	66
Karar Alıcılara Yönelik Öneriler	66
Öğretmenlere Yönelik Öneriler	67
Velilere Yönelik Öneriler	67
Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	68
KAYNAKLAR.....	69
EKLER	81
EK 1. Etik Kurul Onayı	82
EK 2. İzmir Valiliği Millî Eğitim Müdürlüğü'nün Onayı	83
EK 3. Okul Listesi	84
EK 4. Öğrenci Görüşme Soruları.....	85
EK 5. Öğretmen Görüşme Soruları.....	86
EK 6. Yönetici Görüşme Soruları.....	87
EK 7. Veli Görüşme Soruları.....	88
BENZERLİK BİLDİRİMİ	89
ÖZGEÇMİŞ.....	90

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1. Türkiye’de Covid-19 ile Eğitimin Kesintiye Uğramasından Etkilenen Öğrenci Nüfusu	21
Tablo 2. Okullara Göre Paydaşların Sayısı	33
Tablo 3. Dijital Kültürün Etkisiyle Okul Kültürü İçerisinde Yaşanan Farklılıklar	37
Tablo 4. Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Benzerlikler	46
Tablo 5. Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Farklılıklar	50
Tablo 6. Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Çatışmalar	53

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1. Hanelerde Yıllara Göre İnternet Erişimi	20
Şekil 2. Hanelerde Yıllara Göre İnternet Kullanımı.....	20
Şekil 3. P21 Beceri Çerçevesi.....	22

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BİT	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
BT	Bilişim Teknolojileri
FATİH	Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
P21	Partnership for 21st Century Learning
TDK	Türkiye Dil Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma kapsamındaki problem, amaç, önem, sınırlılıklar ve tanımlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Problem

Toplumlar sürekli olarak gelişmektedir. Bu gelişimde kültür önemli bir yere sahiptir. “Kültür (uygarlık), bir toplumun üyesi olarak insanoğlunun kazandığı bilgi birikimi, sanat, ahlak, gelenekler ve benzeri diğer yetenekler ile alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir yapıdır” (Tylor, 1971; Akt. Şişman, 2014).

İnsan doğduğunda kendine ait belirli bir kalıbı bulunmaz. Diğer insanlar tarafından oluşturulan farklı kültürel ortamlarda yaşayıp, çevresi ile etkileşime geçerek kendi kalıbını oluşturur (Özkalp, 2016). Bu nedenle kültür, insan kişiliğini oluşturan özelliklerin kaynağı olmakla birlikte toplumun yaşama biçimini ifade eder. Bu yaşam biçimi nesilden nesile aktarılır (Şişman, 2014; Baltaş, 2004).

Toplumlar kendi iç dinamiklerini geliştirebilmek için kültürel öğeleri iyi bilmelidir (Schein, 2010). Kültürel öğeler, maddi ve manevi olmak üzere ikiye ayrılır. Manevi öğeler, toplumun yaşama biçimini düzenler. Örneğin; kültürden kültüre yemek yeme biçimlerinin farklılık göstermesi gibi. Maddi öğeler ise bir toplumun teknolojik ilerlemesini sağlar. Maddi öğelere örnek olarak; tekerlek, okullar ve elbise verilebilir (Özkalp, 2016). Kültür, bu öğeler ile yer ve zamana göre değişim ve gelişim yaşayabilmektedir.

Maddi öğelerin en önemli etmenlerinden birisi olan teknoloji, ihtiyaçlara yön vererek gündelik hayatı düzenler ve yönlendirir. 21. yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT) gelişmesi nedeniyle dijital teknolojiler günlük yaşamda yaygınlaşmıştır. Dijital teknolojilerin sağladığı olanaklar ile insanlar akıllı telefon, tablet, bilgisayar gibi araçlarla yer ve zamana bağlı olmadan anlık olarak herhangi bir konuda bilgi ve içeriğe ulaşabilir, ulaştığı içeriği paylaşabilir (Semiz, 2019). Teknolojik gelişmelerin etkisi ile dijitalleşen bir dünya görülmektedir. Özellikle internetin çıkışı ile

her alanda dijitalleşme başlamış ve dijital kültür kavramı ortaya çıkmıştır (Türkoğlu, 2010).

Dijital kültür; internet, bilgisayar ve akıllı telefon gibi teknolojiler ile hızlı gelişen bilgi iletişiminin sonucu olarak ortaya çıkan yeni bir yaşam biçimidir. Bu kültür aynı zamanda bu yaşam biçiminin oluşturduğu manevi ve maddi değerleri kapsamaktadır (Karagözoğlu-Aslıyüksek, 2015). Dijital kültür, öncelikle hızlı bir biçimde çocukları, daha sonra yavaş yavaş yetişkinleri etkileyip gündelik yaşamın önemli bir bileşeni haline gelerek kültürel yapıyı dönüşüme uğratmaktadır (Güllüpınar, Kuzu, Dursun, Kurt ve Gültekin, 2013; Öztürk ve Can, 2013).

Dijital kültür, teknolojik araçların dilini keşfedip yaşayarak öğrenen, üst düzey düşünme becerisine sahip ve çoklu işlemler yapabilen bir kuşak oluşturur (İnci, Akpınar ve Kandır, 2017). Bu kuşak önceki nesillere göre beyinlerini çok daha farklı kullandıkları için dijital kültürün eğitim üzerindeki etkileri azımsanmayacak düzeydedir (Şahin, 2009). Bu kuşakta bulunan öğrencilerin, öğrenme tercihlerinde teknoloji önemli bir yere sahiptir. Öğrenciler, eğitim sürecinde aktif olarak rol almak ve işlerde anında dönüt istemektedir. Bilgiye hızlı erişmek istemekle birlikte veri kaynaklarında grafik ön plandadır (Cameron, 2005).

Eğitim sürecinin en önemli kısmını oluşturan okullar, kültürün yaşatıcısı ve geliştiricisidir. Okulun, akademik başarısı yüksek bireyler yetiştirmek ve temel değerleri bireye benimsetmek olmak üzere iki temel amacı olduğu söylenebilir (Ekşi, 2003). Toplumdaki her yapının bir kültüre sahip olduğu gibi okullarında kendilerine özgü kültürleri vardır. Okul kültürü (okul iklimi); okul toplumunu oluşturan paydaşlar tarafından tarihi süreç içerisinde aktarılan değerler, normlar, inançlar, törenler, ritüeller, semboller, gelenekler ve mitleri kapsayan anlam örüntüleridir (Stolp, 1994). Bu kültür, okulun yapısını ve kimliğini oluşturup birbirleri arasındaki başarı ve yapı farklılıklarını görmeye yardımcı olur (Çelik, 2000; Erdoğan, 2017). Okul kültürünü belirleyen faktörler; okulun yaşı, okulun amacı ve hedefleri, okulun tarihi gelişim süreci, okulun bulunduğu sosyo-ekonomik ve coğrafi çevre, kırsal ve kentsel alanlar, öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri, okulun sahip olduğu teknolojik alt yapı, okulun tesisleri, okul ve sınıf büyüklüğü, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin beklentileri, eğitim sisteminin yapısı, okulların özel olma durumu, eğitim sisteminin merkezîyetçi olup olmamasıdır (Özdemir, 2006). Bu faktörler aynı zamanda dijital kültürü de etkilemektedir.

Okullar bir örgüt yapısı da taşımaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde örgüt; “Ortak bir amacı veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik, teşekkül, teşkilat” olarak tanımlanmaktadır. Her toplum önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek için var olan toplumsal kültür çerçevesi içerisinde etkili bir şekilde çalışarak bir örgüt yapısı oluşturur (Demirtaş, 2010). Örgütlerin yapısı, örgüt ve örgüt üyelerinin performansını etkilemektedir (Koşar, 2014). Örgütler belirli bir kültüre sahip olmayıp mevcut yapı ve özelliklerine göre kendilerine özgü kültürleri bulunmaktadır (Özdemir, 2012). Örgüt kültürü; örgütün düşünce ve davranış kalıplarını etkileyerek düzenleyen değerler, inançlar, beklentiler, örf-adetler, çevre ilişkileri, algı ve duygu birliğinin tümüdür (Şahin, 2004). Ayrıca örgüt kültürü, örgütler arası farklılıkları oluşturmak, üyelerin örgüte olan bağlılıklarını arttırmak, örgüt üyelerine kimlik duygusu vermek, sosyal sistemin dengesini güçlendirmek, çalışan davranışlarını yönlendirmek ve şekillendirmek gibi etkenlere sahiptir. Bu etkenlerin tümü okulda bir araya gelirse o okulda sağlıklı okul kültürünün oluşturulması kaçınılmazdır. (Robbins ve Judge, 2012; Akt. Erdoğan, 2017).

Her okulda bir okul kültürü bulunmaktadır. Bu kültürün oluşturulmasında, sürdürülmesinde, geliştirilmesinde ve değiştirilmesinde okul yöneticisi büyük etkiye sahiptir. Okul yöneticisi, okul kültürü oluşturulurken okulun önceliklerini, ilkelerini ve temel değerlerini belirler (Çelik, 2013). Bu yüzden okul yöneticisinin, okul kültürünü anlayıp öğrenci başarısını arttırmak için gerekli kararları alması gerekmektedir (Karpicke ve Murphy, 1996). Güçlü kültüre sahip okullar, öğrenme yeteneğini önemseyerek bilimsellik çerçevesinde akademik başarıyı hedefler. Bu okullar güçlü kültürleri sayesinde başarılı bir uygulama ortamı oluşturarak öğrencilerini öğrenmeye, öğretmenlerini de öğretmeye teşvik eder (Işık, 2017; Stolp, 1994).

Okullar oluşturduğu kültürü geliştirmek ve çağın teknolojik değişimlerine ayak uydurmak zorundadır. Teknolojik araçların derste kullanılmasıyla öğrencilerin dikkatleri toplanır ve böylece dersin verimliliği artar. Bu yüzden okullar, bilgi ve iletişim teknolojilerini; eğitim ve öğretim etkinliklerine entegre ederek yöneticilerinin ve öğretmenlerinin bu teknolojileri kullanmasındaki becerilerini artırıp daha nitelikli eğitim vermesini sağlamaktadır (Department of Education, 2004). Okul yöneticileri, teknoloji ile ilgili deneyime ve yeterliğe sahip olup öğretmenlerin teknolojiyi eğitimde kullanabilmeleri için yol gösterici olmalıdır. Okul yöneticileri kadar okul kültüründe büyük rol oynayan öğretmenlerin görev ve sorumlulukları arasında bilgi ve iletişim teknolojilerini öğretim programlarının amaç ve hedeflerini gerçekleştirecek şekilde

kullanmak, kalıcı ve etkili öğrenmelerin sağlanacağı ortamları hazırlamak bulunmaktadır (Harris, 2001). Dijital kültürün, öğretim yöntemleri ve okul toplumunu oluşturan paydaşlar üzerinde önemli etkileri olduğunu gösteren birçok çalışma mevcuttur.

Has-Erdoğan (2014), dijital sınıftaki öğrencilerin akademik başarıları, çevrimiçi teknoloji öz yeterlik algıları ve motivasyonları üzerinde bir etkiye sahip olup olmadığını incelemiştir. Dijital sınıfta öğrenim gören öğrencilerin, dijital sınıfta öğrenim görmeyen öğrencilere göre akademik başarılarının ve motivasyonlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Benzer bir araştırmada (Pathak, 2001) ise teknoloji destekli eğitim alan öğrencilerin, almayan öğrencilere nazaran derslerinde daha başarılı olup daha aktif rol oynadıkları sonucunda ulaşılmıştır. Aynı zamanda teknoloji destekli eğitim veren öğretmenlerin teknoloji trendlerini yakından takip ederek öğrenciler ile etkileşimli bir biçimde eğitim verdiği ortaya konulmuştur.

Öğretim sürecinde etkileşimli tahta kullanımının öğrenciler üzerinde etkisinin incelendiği araştırmalarda akademik başarıyı, motivasyonu, ilgiyi ve dikkati artırdığı tespit edilmiştir (Tatlı ve Kılıç, 2013; Sakız, Özden, Aksu ve Şimşek, 2014; Çoklar ve Tercan, 2014).

Seferoğlu (2007)'nin öğretmenler ile yaptığı çalışmada, ilköğretim (1-8. sınıflar) bilgisayar dersi programının uygulanabilirliği ve programın uygulanmasında yaşanan sorunlar araştırılmıştır. Araştırma sonucunda program uygulanırken veliler ve yöneticilerin derse yeterli düzeyde önem vermedikleri yaşanan güçlüklerden birisi olarak saptanmıştır. Hanbay-Tiryaki'nin (2018) lise öğretmenleri ile yaptığı çalışmada 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin teknolojik bilgi ve özyeterlik algı düzeylerinin 40 yaş üstü öğretmenlerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan yola çıkılarak yaşları artan öğretmenlerin, derslerde alışılmış olan geleneksel yöntemleri kullanmaları, teknoloji ile daha az ilgilenmeleri, gelişen teknolojiyi takip edememeleri ve öğretim süreçlerinde teknoloji entegrasyonunda istekli olmamaları gibi sebeplerden kaynaklı yaş farkının eğitimde teknoloji kullanımında sorunlar yarattığı düşünülmüştür. Öğretmen adayları ile yapılan benzer bir araştırmada (Özdamlı, 2017), öğretmen adaylarının teknoloji kullanımına yönelik olumlu bir tutum sergiledikleri ortaya konulmuştur. Ayrıca, araştırma sonuçlarına göre teknolojinin öğrenme süreçlerinde kullanılması ile öğrenilen konuya ait motivasyon ve ilginin arttığı gözlemlenmiştir.

Yıldırım (2017) yaptığı tez çalışmasında, teknoloji kullanımının okul ortamına yansımalarını belirlemeyi amaçlamıştır. Öğrencilerin teknoloji kullanımının öğretmenleri etkilediği, öğretmenlerin teknolojik araç kullanımında yetersiz donanıma sahip oldukları ve öğretmenlerin hizmet içi eğitime gereksinim duydukları gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca, araştırma sonuçlarında öğrenciler okul içerisinde teknolojik araçların yasaklanmamasını isterken öğretmenler, öğrencilerin okul içerisindeki teknolojik araç kullanımlarının yasaklanmasını istedikleri görülmüştür.

İlköğretim ve ortaöğretim okul yöneticileri ile yapılan bir çalışmada, yöneticilerin eğitim sürecindeki teknoloji kabul durumları ve yönetime etkileri hakkında görüşleri araştırılmıştır. Bu araştırma sonucunda; eğitimde teknoloji kullanımı için gerekli olan kaynakların ve materyallerin varlığındaki eksiklik, teknolojik altyapı eksikliği ve sürekli eğitimlerin bulunmaması gibi nedenlerin hem yöneticiler hem de öğretmenler açısından sorunlara neden olduğu ortaya konulmuştur (Aşığılü, 2017). Okul yöneticileri ile yapılan diğer bir çalışmada ise öğretmenlerin meslekte geçirdiği süre arttıkça eğitimde teknoloji kullanımına yönelik tutumunun daha düşük olduğu belirlenmiştir (Karatay ve Torun, 2016).

Yaman (2018)'in öğrenci velileri ile yaptığı bir çalışmada; velilerin eğitim düzeyi arttıkça ya da sosyo-ekonomik durumu arttıkça ya da yaşı azaldıkça dijital ebeveyn öz yeterlik algı düzeyinin artma eğilimi gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenci velileri ile ilgili yapılan başka bir çalışmada ise velilerin eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik durumu arttıkça dijital okuryazarlık düzeylerinin de arttığı gözlemlenmiştir (Acar, 2015).

Bardakçı (2013) doktora tez çalışmasında, Türkiye ve dünyada BİT'in eğitime entegrasyonu ve süreçlerini farklı amaç, politika ve uygulamalar; ortaya çıkan etki ve eleştiriler doğrultusunda bütüncül bir şekilde betimlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışma durum çalışması ve alanyazın taramasını kapsamaktadır. Durum çalışması boyutunda üç okul yöneticisi, 30 öğrenci ve 27 öğretmenden veri toplanmıştır. Çalışma bulguları arasında BİT'in okul yaşamındaki etkilerinden birinin iletişim örüntüsü olduğu yer almaktadır. Öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen, öğrenci-veli, öğrenci-okul ve okul-veli arasında iletişim bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. E-okul sayesinde veliler okula gitmeden çocuklarının eğitimleri hakkında bilgilere sahip olabildikleri ve bu sayede okul ve veli arasındaki yakınlaşmanın arttığı söylenmiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile eğitimde teknoloji kullanımı önem kazanmıştır. Dünyada ve Türkiye'de teknolojinin eğitimde kullanımına (etkileşimli

tahta, tablet bilgisayar, dijital sınıflar, dijital okuryazarlık vb.) yönelik yapılan araştırmalarda günden güne artış gözlemlenmektedir (Keser ve etinkaya, 2013; Tatlı ve Kılıç, 2013; etinkaya ve Keser, 2014; Sakız vd., 2014; oklar ve Tercan, 2014, Acar, 2015; Karatay ve Torun, 2016; Aşıgölü, 2017; Özdamlı, 2017; Yıldırım, 2017; Hanbay-Tiryaki, 2018; Yaman, 2018; Bodur, 2019). Bu araştırmaların çoğunda eğitimde teknoloji kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına, motivasyonlarına ve öz yeterliklerine nasıl etki ettiğine değinilmiştir. Ayrıca bu araştırmalarda; öğretmen, veli ve yöneticilerin teknolojik yeterlikleri, algıları ve tutumları incelenmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde teknolojinin eğitime entegrasyonunda karşılaşılan sorunların genellikle altyapı eksikliği, teknolojilerin güncellenmemesi ve teknoloji kullanımına yönelik öğretmenlerin ve velilerin eğitimlerinin olmamasından kaynaklandığı ortaya konulmuştur.

Uluslararası ve Türkiye’de yapılan araştırmalar ele alındığında Türkiye’deki öğrenci, öğretmen, yönetici, öğretmen, velilerin; teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlik, farklılık ve çatışma durumları hakkında yeteri kadar farkındalığa sahip olmadıkları gözlemlenmiştir. Bu nedenle farklı okul kültürleri içerisindeki okul paydaşlarının teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlik, farklılık ve çatışma durumları araştırılmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; dijital kültürün etkisiyle farklı okul kültürüne sahip ortaokullarda yaşanan farklılıklara, bu okullardaki öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve velilerin (paydaşlar) teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalarına ilişkin görüş ve karşılaşılan çatışmaları çözmeye yönelik önerilerini ortaya koymaktır. Bu temel amaçlara dayalı olarak araştırmada şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. Dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde ne gibi farklılıklar yaşanmaktadır?
2. Okul kültürü içerisindeki teknoloji kullanımında öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve veliler;
  - a. hangi benzerlikler ile karşılaşmaktadır?
  - b. hangi farklılıklar ile karşılaşmaktadır?
  - c. hangi çatışmalar ile karşılaşmaktadır?
3. Teknoloji kullanımında okul paydaşlarının karşılaştıkları çatışmaları çözmeye ilişkin önerileri nelerdir?

Önem

Eğitim alanında meydana gelen gelişmeler ile eğitimde teknoloji kullanımı bir zorunluluk haline gelmiştir (Tatlı, 2011). Teknoloji ile iç içe olarak büyüyen çocuklar çok erken yaşlardan itibaren birçok dijital etkinliklerle uğraşmaktadır. Yetişmekte olan nesilleri dijital kültüre hazırlamak öncelikle ailenin daha sonra da öğretmenlerin görevidir. Öğretmenler öğrenme-öğretme sürecinde teknoloji kullanımına karşı çıksalar da yeni nesil öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için ihtiyaçları olduğunu bilmektedirler. Öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde teknolojiyi etkin kullanmaları ve uygulamaları büyük bir önem taşımaktadır. Fakat, öğretmen ve veli için teknoloji ve dijital araçlar büyük bir problemidir. Teknolojinin bilinçli/doğru kullanılmaması, öğretmen ve velilerin teknoloji kullanımına karşı çıkması gibi nedenlerden kaynaklı paydaşlar teknoloji kullanımında çatışmalar yaşamaktadırlar.

Alanyazına bakıldığında dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde yaşanan farklılıklara, paydaşların teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalara ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan yapılan bu çalışma dijital kültürün etkisiyle paydaşların teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalara yönelik bir değerlendirme getireceğinden önemlidir. Bu araştırmadan elde edilecek bulgular eğitim kurumlarına, karar vericilere, öğrencilere, öğretmenlere, yöneticilere ve velilere ışık tutabilir. Ayrıca, bu araştırma okulların kendi durumlarını değerlendirmelerine, eksiklerini görmelerine ve bunları gidermek için çalışma yapmalarına kaynaklık edecektir.

Sınırlılıklar

- Araştırma probleminin ortaya konması alanyazın taraması ve uzman görüşleri ile sınırlıdır.
- Araştırmanın veri toplama aracı görüşme formu ile sınırlıdır.
- Araştırmanın gerçekleştirildiği okullar İzmir iline bağlı Karşıyaka ilçesinde bulunan üç ortaokul ile sınırlıdır.
- Araştırmanın çalışma grubu belirlenen ortaokullardaki öğretmenler, yöneticiler ve velilerin görüşleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

BİT (Bilgi ve İletişim Teknolojileri): Bilgiye ulaşımı, bilginin oluşturulmasını ve bilginin paylaşılmasını sağlayan her türlü görsel, işitsel basılı ve yazılı teknolojiler.

Kültür: Toplumların kendine özgü yapılarını oluşturan ve bir nesilden diğer nesile aktarılan değer, tutum, inanç, davranışlar kümesi.

Okul Kültürü: Okul üyeleri tarafından kabul görülen ve okul üyelerinin okuldaki işlevlerini etkileyen temel varsayımlar, normlar, değerler ve kültürel yapı (Engels, Hotton, Devos, Bouckenoghe ve Aeltermann, 2008).

Dijital Kültür: Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile cep telefonu, bilgisayar, özellikle internetin (siber ortamların) yaşam biçimi haline gelerek oluşturduğu manevi değerler.

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde kültüre, örgüt kavramına, örgüt kültürüne, dijital kültüre, okul kültürüne, 21. yüzyıl becerileri ve eğitimde teknoloji kullanımına değinilmiştir. Ayrıca, teknoloji kullanımı ve paydaşların teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalar ile ilgili ulusal ve uluslararası araştırmalara yer verilmiştir.

Kültür ve Teknoloji

Kültür kavramının, Latince’de bakmak ve yetiştirmek anlamlarına gelen “colere” veya “culture” kelimesinden geldiği kabul edilmektedir (Şişman, 2014). Bu kavram tarih boyunca farklı alanlar ve farklı disiplinler tarafından tanımlanmış olup devamlı değişime uğramıştır. Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Türkçe Sözlükte kültür kelimesinin ilk anlamı “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin” dir (TDK, 2019). Başka bir tanıma göre kültür, “alışılmış bir zihinsel yazılım” olarak açıklanmıştır (Hofstede, 1997; Akt. Güçlü, 2014).

Ülkemizde kültür konusu ile ilk ilgilenenlerden biri Ziya Gökalp’tir. Gökalp, kültürün karşılığı olarak bir milletin hukuki, dini, ahlaki, muakalevî (akli), bediî (estetik), iktisadi, lisanî, fenni (fene, bilime ilişkin) hayatlarının ahenkli toplamı anlamına gelen “hars” kavramını önermiştir (Gökalp, 1976).

Kültür ile ilgili açıklamalar ve tanımlardan yola çıkılarak kültürün özellikleri aşağıda sıralanmıştır (Murdock, 1965; Akt. Güvenç, 2002; Şişman, 2014):

- a. Kültür soyut bir kavramdır. Nesnel bir varlık veya gözlenebilir bir olgu değildir.
- b. Kültür belirli bir insan topluluğu ile oluşturulur.
- c. Kültür topluma özgüdür. Her kültür kendi yaşamını sürdürmeye çalışır.
- d. Kültür, insana doğanın veremediği (biyolojik ve toplumsal) ihtiyaçlarını karşılamasını sağlar.
- e. Kültür, her insanın yaşantısı içerisinde kazandığı alışkanlıklardır.

- f. Kùltür yaradılıŖa kadar uzanmaktadır.
- g. İnsan içerisinde bulunduğu kùltürü gözlem, konuşma vb. yollarla öğrenir ve paylaşır.
- h. Kùltür nesilden nesile aktararak devamlılığını sağlar.
- i. Kùltür, toplumsal bütünleşmeyi sağlar.
- j. Kùltür, bireylerin yer aldıkları sosyal çevre ve fiziki çevre ile ilişkilerini düzenler.
- k. Kùltür dinamik bir yapıya sahiptir. Çağın ihtiyaçlarına göre zamanla değişebilir ve gelişebilir.
- l. Kùltür, varlığını sürdürebilmek için doyum sağlayıcıdır. Doyum verici olduğu sürece alışkanlıklar pekiştirilir.

Kùltürün var olması için bir insan topluluğu olmalıdır. Bireylerin dünyaya bakış açısının şekillenmesinde önemli bir role sahip olan kùltür, bireyin içerisinde bulunduğu toplumun paylaştığı değerler bütünüdür. Her toplumun kendine özgü bir kùltürü vardır. Kùltür, sahip olduğu öğelere göre sınıflandırılmış olup yapılan bu sınıflamalardan bazıları aŖaėıda detaylandırılmıştır (Alimoğlu, 2010):

1. Genel Kùltür ve Alt Kùltür: Genel kùltür, her ÷lkede veya toplumda geçerli olan unsurlardan meydana gelir. BaŖka bir ifadeyle toplumdaki bütün davranış ortamlarında bulunan kùltürdür. Alt kùltür ise tüm coğrafi bölgelerde geçerli olan unsurları kapsar, fakat kendilerine özgü yaşam biçimleri ve değerleri bulunmaktadır. Genel kùltür, üst sistem olarak birçok alt kùltürden oluşmaktadır.
2. Maddi Kùltür ve Manevi Kùltür: Bir toplumun aletleri, eserleri ve teknolojisi maddi kùltür öğeleridir. Maddi kùltür, insanın el emeği ile yaptığı alet ve eserleri ve el emeği ile ham maddeyi işleyip şekil vermesi ile oluşur. Maddi kùltüre örnek olarak fabrikalar ve kitaplar verilebilir. Manevi kùltür ise toplumun inancı, dili, ahlak anlayışına, düğün ve cenaze törenleri gibi her alanda oluşun gelenek ve göreneklerdir.

Kùltürün şekillenmesinde teknoloji büyük bir role sahiptir. Teknoloji; insanın beslenme, barınma, giyinme vb. uğraşları daha zahmetsiz bir şekilde yerine getirebilmesi için bulunulan ortamın daha iyi hale getirilmesini sağlamaktır (Karahana, 2001). Teknoloji hayatımızın her alanında yer aldığı gibi hayatımıza kolaylıklar sağlamaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile iletişim kurma, eğitim gibi hayatımızda

önemli değişiklikler yaşanmaktadır. Bu gelişmeler kültürü direkt olarak etkilemektedir. Bu yüzden kültür ve teknoloji iç içe yaşamaktadır.

Örgüt Kavramı ve Örgüt Kültürü

Yaşamımızda büyük rol oynayan örgütler, yaşamımızın hemen her alanında yer almaktadır. Örgütlere örnek olarak hastaneler, okullar, devlet kurumları, ticari kuruluşlar vb. verilebilir. Örgüt, insanlar tarafından oluşturulan diğer toplumlardan farklı bir kültüre sahip küçük birer toplum örneğidir (Gülgün, 1999). Başka bir tanıma göre ise örgüt, bireylerin gereksinmelerini gidermek için oluşturulan düzenin ve işleyişin sürekli yenileştirildiği organik bir sistem olarak ifade edilmiştir (Hasanoğlu, 2004). Her örgütün onu diğer örgütlerden ayıran kendine has bir karakteristik yapısı bulunmaktadır. Bu karakteristik yapı örgütün kültürünü belirgin kılarken örgütün verimliliğini ve örgüt içerisinde bulunan bireylerin moralini de etkilemektedir.

Örgüt kültürü kavramı farklı disiplinler tarafından ele alınarak farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu yüzden örgüt kültürüne ilişkin tek bir doğru tanım yapılması oldukça güçtür. Ayrıca, alanyazında örgüt kültürünün bir başka deyişle organizasyon kültürü, firma kültürü ve şirket kültürü gibi kavramlara da sık sık rastlanmaktadır (Özdevecioğlu, 1993).

Örgüt kültürü, bir insan topluluğu tarafından paylaşılan anlamlar sistemidir (Pettigrew, 1979). Schein'a (2010) göre örgüt kültürü, "bir grubun iç bütünleşme ve dışa uyum sağlama sürecinde karşılaşılan sorunları çözmek için oluşturduğu ve geliştirdiği temel varsayım örüntüleri" olarak açıklanmaktadır. Berberoğlu ve Baraz (1999, s.67-68) örgüt kültürüne ilişkin yapılan farklı tanımlardan elde edilen ortak noktaları aşağıdaki şekilde sıralamıştır:

- Örgüt kültürü, örgüt üyelerinin paylaştığı değerlerdir.
- Örgüt kültürü, örgütte iş yapma ve yürütme biçimidir.
- Örgüt kültürü, örgütlere diğer örgütlerden farklı bir kişilik kazandırarak bir örgütü diğerlerinden ayırır.
- Örgüt kültürü, baskın ve paylaşılan değerlerden oluşan, çalışanlara sembolik anlamlarla yansıyan, örgüt içinde anlatılan hikâyeler, inançlar ve sloganlardan oluşan bir yapıdır.
- Örgüt kültürü, örgütsel başarıyı doğrudan etkiler.

- Örgüt kültüründe üst yönetim ve liderlerin önemli etkileri bulunmaktadır.

Örgüt kültürü; davranışlar, değerler, normlar, inançlar, tutumlar ve örgütün belleğinde bulunan bilgilerin toplamıdır. Örgüt kültürünün oluşumunda birden çok faktörün etkisi bulunmaktadır. Bu faktörlerden bazıları şöyle sıralanabilir (Demir, 2017):

- Değerler (tüm örgüt üyeleri tarafından ortak biçimde paylaşılmakta olan olgu),
- İnançlar (örgüt üyelerinin inandıkları ve inanmadıkları her şey),
- Tutumlar (inançlara bağlı olarak gelişen bireylerin davranış şekilleri),
- Normlar (örgüt üyelerinin davranışını denetleyen ve yazılı bir şekilde belirtilmeyen değerler),
- Varsayımlar (örgüt üyelerinin nesnelere ve olaylara ilişkin olarak geliştirdikleri gizli inançlar),
- Liderler ve kahramanlar,
- Seremoniler ve törenler,
- Adetler (örgütte devamlı olarak yapılagelen ve alışılmış olan faaliyetler),
- Hikayeler ve mitler (geçmişte yaşanan olayların aktarılmasının sağlama),
- Semboller (örgüt kültürünü açıklayan bütün ifadeler ve objeler) ve
- Dil yer almaktadır.

Örgüt kültürü, örgütün geleceğini belirlediği gibi bireyler arasındaki ilişkileri, çevre ile ilişkileri ve faaliyetlerini de düzenler. Bu kültür birçok yolla oluşturulabilir. Fakat örgüt kültürünün oluşum aşamaları genel olarak aşağıdaki gibi sıralanabilir (Luthans, 1992; Akt: Doğan, 1997):

- İlk aşamada, bir örgütün kurucusu yeni bir girişim fikri ortaya atar.
- İkinci aşamada, örgütün kurucusu bazı anahtar kişileri örgüte getirerek görüşlerini paylaşır. Örgüte getirilen bu kişiler, ortak bir bakış açısına sahiptirler. Tüm örgüt üyeleri görüşlerin iyi, doğru ve değerli olduğuna, risk taşısa da buna degeceğine inanmaktadır.
- Üçüncü aşamada, örgüt kurucusunun oluşturmuş olduğu grup, yer, bina, sermaye vb. unsurları bulmak için çaba sarf eder.
- Sonuncu aşamada ise örgüte pek çok kişi dahil olur. Böylece genel örgüt kültürü hikayesi kurulmaya başlanmış olur.

Aşamalardan görüldüğü gibi bir örgüt kültürü oluşumunda örgüt kurucusunun etkisi büyüktür. Örgüt kurucu, ilk olarak kendisi ile denk değerlere sahip olanları bir araya

toplamak için çaba sarf etmektedir. Bu kişiler de kurucuya yardımcı olurken kendi benimsedikleri değerler ile diğerlerini işleyip bu değerleri dolaylı ve doğrudan kabule zorlamaktadırlar. Böylelikle yeni kurulan örgütün kültürü şekillenir ve örgüte yeni katılanlar ile de örgütün kültürü farklılaşmaktadır (Doğan,1997).

Örgüt kültürü, birçok araştırmacı tarafından değişik biçimlerde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflamalardan en çok güçlü ve zayıf örgüt kültürü kullanılmaktadır (İşcan ve Timuroğlu, 2007). Yapılan sınıflamalardan başlıcaları aşağıda listelenmiştir:

1. Güçlü ve Zayıf Kültür

Güçlü kültür, örgüt üyelerinin çoğunluğu tarafından kabul edilmiş ve paylaşılmış değerlerdir. Tüm üyeler, örgütün amacını bilir ve bu amaçlar için çalışır. Bu kültürde üyelerin motivasyonu yüksek ve iletişim güçlüdür. Zayıf kültür ise tam tersi bir durum söz konusudur. Örgüt üyeleri örgütün değerleri konusunda uzlaşma sağlayamamıştır (Robbins, 1994).

2. Harrison ve Charles Handy'nin Kültür Sınıflandırması

Harrison ve Handy, örgüt kültürünü güç kültürü (Zeus), görev kültürü (Athena), rol kültürü (Apollo) ve birey kültürü (Dionysus) olmak üzere dört grupta toplamıştır. Yapılan bu sınıflandırmada, içeriğin ilgi çekici olması ve insanların aklında bir sembol oluşturması amacıyla Eski Yunan Tanrıları kullanılmıştır. Güç kültürüne sahip örgütlerde üst yönetim veya örgüt kurucusu, örgüt üyelerine sormadan kararları alır ve örgüt üyeleri sadece alınan kararları uygulamaktadır. Bu örgüt kültürü patron hakimiyeti olan küçük işletmelerde görülebilir. Görev kültürüne sahip örgütlerde, örgüt amaçlarının gerçekleştirilmesi ve işlerin yapılması önemlidir. Amaçlara göre örgütsel yapı, rol ve süreçler düzenlenmektedir. Kararlar ekipler tarafından verilmektedir. Rol kültürüne sahip örgütlerde ise işlerin ve rollerin tanımlanmasına önem verilmektedir. Yapılan işe göre kişi seçilmektedir. Bu tür kültür özellikle banka ve sigorta işlerinde görülebilir. Son sınıflandırma olan birey kültüründe bireyin varlığı ön planda tutulup, bireysel amaç ve çıkarlar önemlidir. Denetim konusunda bireyler özgür olup kendi denetimlerini kendileri yapmaktadır (Harrison 1972; Handy, 1985; Akt. Şişman, 2014).

3. Cameron ve Quinn'in Kültür Sınıflandırması

Cameron ve Quinn (2006) farklı bir bakış açısıyla örgüt kültürünü girişimci, iş birliğine dayalı, yapılaştırılmış ve pazar merkezli kültür olarak sınıflandırmıştır. Girişimci kültürde, yenilik ve bireysel yaratıcılık ön plandadır. Bu kültür yazılım şirketleri gibi örgütlerde gözlemlenebilir. İşbirliğine dayalı kültüre sahip olan örgütlerin yapısı bir aileye benzetilmektedir. Bu kültürde takım çalışması, bağlılık ve bütünleşme

önemli olduğundan liderlerin rolü büyüktür. Üniversiteler ve sağlık kurumları gibi örgütlerde iş birliğine dayalı kültür görülebilir. Yapılaşmış kültüre sahip örgütlerde standart kurallar, prosedürler ve yapılaşma söz konusudur. Bu kültürü kullanan örgütler resmi, dini ve askeri kurumlar olabilmektedir. Pazar merkezli kültür ise sonuç odaklı olup piyasada önemli bir yere sahip olmaya odaklanılır. Bu örgütlerde liderler kararlı ve istekli olurken çalışanların beklentileri artış göstermektedir.

Okul Kültürü

Okul, belirli yaş aralıklarına sahip bireylere bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre kazandırıldığı ve öğretildiği kurumlardır. Okullar hizmet üreten önemli örgütlerden biridir. Ayrıca, diğer örgütlerden farklı olarak doğrudan insana hizmet vermektedir. Okulların eğitim ve öğretim hizmeti sunmasının yanı sıra toplumun değerlerini gelecek kuşaklara aktarmak ve toplumu değiştirmek gibi görevleri bulunmaktadır.

Okulların da diğer örgütler gibi kendilerine has güçlü veya zayıf kültürleri bulunmaktadır. Bu kültür zaman içerisinde biçimlenir, gelişir ve o okula özgü bir yapı kazanır. Okul kültürü, okulun değer sistemi, yönlendiren fikirlerin, planların ve programların toplamıdır. Ayrıca okul kültürü, okul yönetiminin görüşleri ve aldığı önlemleri kapsamaktadır (Demirtaş, 1997). Diğer bir tanımda ise okul kültürü, bir okulun kimliğini oluşturan ve okul içerisindeki tüm bireylerin eylem ve davranışlarını etkileyen maddi ve manevi öğelerin tümüdür (Gümüşeli, 2006). En genel anlamıyla okul kültürü, okul topluluğunu bir araya getiren tutumlar, alışkanlıklar, değerler, inançlar, varsayımlar ve ideallerin toplamıdır. Bir okulun kültürü ile öğrencilerin kişiliği, okulun başarısı, toplum tarafından okula yüklenen değer ve saygı birbirlerine bağlıdır (Şirin, 2012).

Okul kültürünün oluşmasında, okuldaki öğrenci, veli, çalışan ve okulun bulunduğu kültürel çevre büyük role sahiptir. Fakat okul kültürünün oluşturulmasından ve kültürün kalıcı olarak benimsenmesinden okul müdürü sorumludur. Okul kültürü oluşturulurken okul müdürü, paydaşların (öğrenciler ve okul çalışanları) geçmişteki deneyimlerini saptamalı, var olan kültürü incelemeli, bu kültürün aksayan yönlerini belirlemeli, okulun hedefleri ve değerlerini tespit etmelidir (Çelikten, 2006). Özdemir (2006) tarafından okul kültürünü belirleyen faktörler; okulun yaşı, okulun amacı ve hedefleri, okulun tarihi gelişim süreci, okulun bulunduğu sosyo-ekonomik ve coğrafi çevre, kırsal

ve kentsel alanlar, öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri, okulun sahip olduğu teknolojik alt yapı, okulun tesisleri, okul ve sınıf büyüklüğü, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin beklentileri, eğitim sisteminin yapısı, okulların özel olma durumu, eğitim sisteminin merkeziyetçi olup olmaması şeklinde belirtmektedir.

Okul kültürü ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardaki genel kanı okul kültürünün, güç kültürü, rol kültürü, başarı kültürü ve destek kültürü olmak üzere dört sınıflamaya ayrılabilir. Bu okul kültürü boyutları aynı zamanda kültürün de boyutlarını oluşturmaktadır. Terzi (2005), okul kültürü boyutlarını aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

1. Destek Kültürü: Bu kültür bazı araştırmacılar tarafından işbirlikçi (Saphier ve King, 1985) veya destek (Pheysey, 1993; Akt. Terzi, 2005) olarak tanımlanmıştır. Destek kültürü, insan ilişkileri ve insanlar arasındaki güvene dayalıdır (Terzi, 2005). Okul içerisindeki bireylerin dayanışma içerisinde olup birbirlerine destek sağlamaları ve ihtiyaç duyan kişilere yardım etmeleri gerekmektedir. Bireylerin bu şekilde birbirlerine destek olmaları ve işbirlikçi bir ortam oluşturmaları güven ortamını da oluşturur.
2. Bürokratik Kültür: Bu kültüre sahip örgütlerin yapısı kurallara dayalıdır. Bürokratik kültürde, insan ilişkileri gelişmemiştir ve örgüt çalışanları yöneticiler tarafından tanımlanan kuralların dışına çıkmamaktadır (Terzi, 2005).
3. Başarı Kültürü: Bu kültürde öncelik işlerin yapılması ve amaçların gerçekleştirilmesidir. Başarı kültürüne sahip olan örgütler kuralları önemsememektedir. Örgüt yöneticileri, çalışanlara bireysel sorumluluk verir ve yüksek başarıya sahip olanları ödüllendirmektedir (Terzi, 2005).
4. Görev Kültürü: Bu kültürde her şey örgütsel amaçlara dayalıdır. Görev kültürünün ilk önceliği çalışmaktır. Bireyin amaçlarından çok örgütün amaçları ön planda tutulmaktadır (Terzi, 2005).

Okul kültürü birçok insanı etkilediğinden dolayı okulların etkili ve güçlü bir kültüre sahip olmaları gerekmektedir. Saphier ve King (1985), etkili bir okul kültürü oluşturulurken zorunlu olması gereken öğeleri tanımlamıştır. Aşağıda bu öğeler listelenmiştir:

1. Birlikte çalışma (Çalışanların birbirleri ile yardımlaşması ve kendi işlerinin yanı sıra başkalarının işini de düşünmesi)
2. Deneyim (Öğretmenlerin mesleki açıdan yeni şeyler öğrenmesi ve öğrenilen yeni şeyleri denedikleri için ödüllendirilmesi)

3. Yüksek beklentiler (Öğretmen ve yöneticilerin, yüksek performans göstermekten sorumlu olması)
4. Doğruluk ve güven (Öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerine güvenilmesi ve onların cesaretlendirilmesi)
5. Maddi destek (Öğretmenlerin eğitim düzeylerini geliştirmek için hem zaman hem de kaynak açısından desteklenmesi)
6. Bilgi tabanına ulaşabilmek (Her zaman öğrenilecek çok şeyin olması ve öğrenmenin okul dışında da gerçekleşmesi)
7. Takdir etme ve onaylama (Okul ve toplumda iyi öğretmenin onurlandırılması)
8. Yardım severlik, kutlama ve eğlence (Tüm paydaşların, birbirlerine yardımcı olması ve tüm özel günlerin kutlanması)
9. Karar verme sürecine katılım (Öğretmen, öğrencilerini ve kendisini etkileyen karar süreçlerine katılır. Öğretmenlerin sorun çözümüne yönelik getirdikleri öneriler başarılı olmasa da takdir edilir.)
10. Önemli şeyleri koruma (Yöneticiler, bürokratik işlemleri en aza indirgeyip bu zamanları öğretmen eğitimi ve planlama için kullanılır)
11. Gelenekler (Öğretmenler ve öğrencilerin birlikte yapabilecekleri tüm aktiviteler ve projeler)
12. Adil ve açık iletişim (Öğretmenler, yönetici ve meslektaşlarıyla direkt iletişim kurar. Ayrıca, kendi mesajlarını göndermede sorumluluk alır.)

Güçlü bir kültüre sahip olan okullarda toplum kültürü aktarılır, insanların sosyalleşmesi sağlanıp onlara olumlu davranışlar kazandırılır (Terzi, 2000). Ayrıca, paydaşların katılımı ile oluşturulan güçlü bir okul kültürü, paydaşların verimliliğini ve bağlılığını dolayısıyla okulun başarısını ve eğitimin niteliğini artırır. Güçlü örgüte sahip olan okullar bazı niteliklere sahiptir (Terzi, 2005);

- Güven, paylaşma ve değer duygusu, ahlâki değerler ve sorumluluklar ön plandadır.
- Bireyler onurlu, özgüvenli, değişikliklere açıktır.
- Bireyler kendilerini daha motive ve iyi hissederler.
- Çalışanların meslek aşkı ve şevki vardır.
- Bireyler birbirlerine karşı yüksek beklenti içerisindedir.
- Bireyler arasında karşılıklı destek ve güvene dayalı iş birliği ruhu bulunur.
- Bireyler sorunlarını birbirleri ile paylaşabilir.

- Bireyler çalışırken aynı zamanda eğlenirler.
- Mutlu bir aile havası vardır.
- Çalışanlar, paylaştıkları amaçları öğretim sürecine taşırlar.
- Oluşturulan temel ilkeler, birlikteliği, çok çalışmayı ve gelişmeyi teşvik eder.
- Gelenek ve âdetler, öğrenci başarısını artırır, öğretmen ve velilerde sorumluluk bilincini kuvvetlendirir.

Dijital Kültür

Dijital teknolojilerinin sürekli gelişmesi ve yenilenmesi ile günlük yaşamın içerisinde bu teknolojilerin kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu durumun etkisi ile yaşamımızın her yönü (düşünceler, eylemler, üretim şekilleri) şekillenmektedir. Yaşamımızı saran dijitalleşme süreci, dijital kültür olarak adlandırılmıştır (Rabinovitz ve Geil, 2004; Van-Dijk, 2012; Türkoğlu, 2010). Dijital kültür, farklı kavramlar ile ifade edilmiştir. Alanyazına “siber kültür (Lévy, 2001)”, “bilgi kültürü”, “arayüz kültürü (Johnson, 1997)”, “internet kültürü (Zittrain, 2014)”, “siber toplumun sanal kültürü (Jones,1997)” gibi ifadeler ile girmiştir (Karagözoğlu-Aslıyüksek, 2015).

Alanyazın incelendiğinde dijital kültür kavramı ile ilgili farklı tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Dijital kültür (siber kültür) teriminin bilinen ilk kullanımı 1963'te Oxford İngilizce Sözlüğü'nde (Oxford English Dictionary) “Siberkültür çağında, tüm pulluklar kendi kendilerini çeker ve kızarmış tavuklar tabaklarımıza doğru uçar (In the era of cyberculture, all the plows pull themselves and the fried chickens fly right onto our plates.)” olarak geçmektedir. Bu kullanım ile geleceğe yönelik bir tahminde bulunulmuştur. Aynı sözlüğün son sürümünde dijital kültür (siber kültür), “yaygın otomasyon ve bilgisayarlaşmanın getirdiği sosyal koşullar; bilgisayarları ve özellikle internet'i çevreleyen kültür” olarak ifade edilmiştir. Başka bir tanımda ise dijital kültür, “içerisinde yaşanan çağın getirdiği yeniliklerin, teknolojinin günlük hayatta daha çok yer alması ile oluşan yaşam tarzı ve alışkanlıkların tümü” olarak tanımlanmıştır (Özgiden, 2013). Dijital kültür; küreselleşmenin, post-milliyetçilik (postnationalism) ve bireyselleşmenin bir ifadesi olarak görülmektedir (Deuze, 2006). Dijital kültür (siber kültür) bilgisayar ağı kullanıcıları arasında gelişmekte olup onlara özgü bir kültürdür. Bu kültür, tamamen çevrimiçi bir kültür olabilir ve sanal ve fiziksel dünyalara yayılabilir (Yoon, 2019). Sonuç olarak bu çalışma kapsamında dijital kültür

kavramı, teknolojinin yaşantımızda daha çok kullanılması ile küreselleşen dünyanın yeni yaşam biçimi ve bu yaşam biçiminin yarattığı manevi ve maddi değerler bütünü olarak benimsenmiştir.

Dijital kültür, teknolojinin bu denli gelişmesinden önceki yaşam tarzlarını dönüştürmüştür. Var olan ihtiyaçlar aynı kalsa da dijital kültür, veriye erişimi hızlandırmakta ve ulaşılmak istenene giden yolda bulunan tüm araçları kaldırmaktadır. Örneğin, radyo, CD, telgraf gibi birçok araç kullanımdan çıksa da kitap, dergi, gazete olduğu gibi kalmaktadır. Bunları okumak için kâğıda gerek kalmamış, dijital ortamlarda okunabilir hale gelmiştir. (Karagözoğlu-Aslıyüksek, 2015).

Günümüzde bireyler, dijital ortamları fikirlerini paylaşma, içerik oluşturma, birbirleri ile iletişime geçme, bilgi edinme, haber alma, oyun oynama, alışveriş gibi birçok ihtiyaç için kullanmaktadır.

Dijital kültür, bir kesimin hayatlarının en başından beri bir parçası iken belli bir yaşın üstündekiler için zaman içerisinde hayatlarının bir parçası halinde gelmektedir. Bu iki kesim alanyazında farklı şekillerde ele alınmıştır.

Prensky (2001), 1980'den önce doğup dijital dünya ile sonradan tanışanları dijital göçmen (digital immigrants), 1980 sonrası doğup dijital kültürün içinde büyüyenleri ise dijital yerliler (digital natives) olmak üzere iki grupta sınıflandırmıştır. Bu iki grubu birbirinden ayıran, teknolojiye uyum sürecinden kaynaklanan yatkınlıkları ve teknolojiyi öğrenme biçimleridir. Dijital göçmenler, dijital yerliler kadar teknolojiye aşina olmayıp uyum sağlamaya çalışmaktadırlar. Uyum sağlamaya çalışırken bazı alışkanlıklarından da vazgeçememektedirler. Örneğin, bazı dijital göçmenler araştırma için öncelikle fiziksel kütüphaneleri tercih edip aradıklarını bulamazlarsa internete başvurmayı tercih etmektedir. Bu sınıflandırmaya yeni ara gruplar ekleyenler olmuştur.

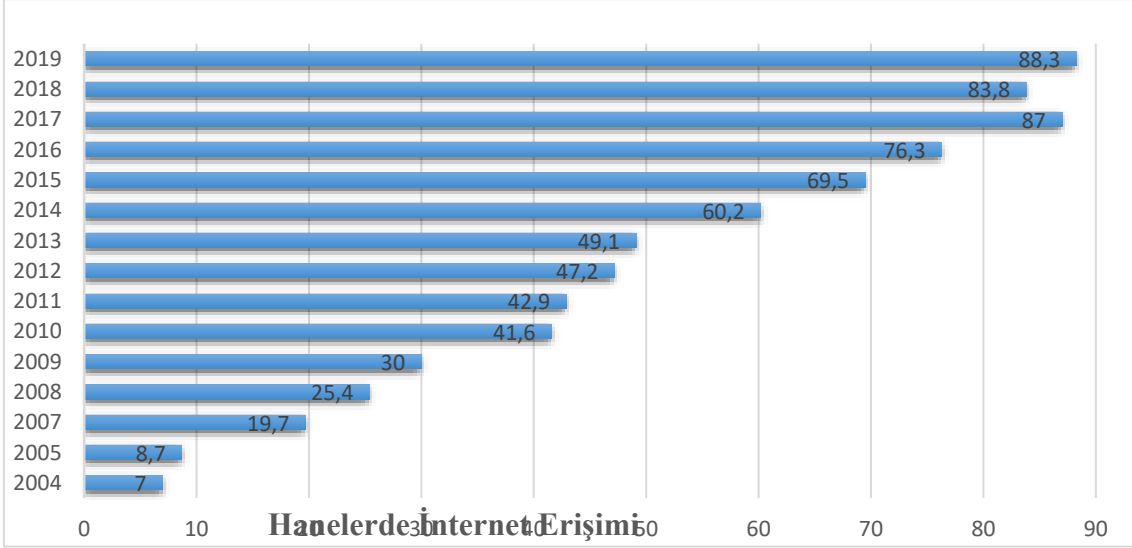
Toledo (2007) ise dijital yerliler ve dijital göçmenler arasında keskin bir sınırnın olması nedeniyle iki grup arasına dijital turist kavramını eklemiştir. Dijital turistler, geleneksel yöntemleri kullanırken dijital dünyaya da gerektiğinde uyum sağlayarak dijital araçları kullanmaktadır. Palfrey ve Gasser (2008) ise dijital göçmenler ve dijital yerliler sınıflandırmasına üçüncü bir grup olarak dijital göçebe (digital settlers) kavramını eklemiştir. Dijital göçebeler, diğer iki gruba göre daha yaşlı ve teknolojiye daha uzak bireylerdir. Prensky (2001)'in sınıflandırmasını yumuşatmak amacıyla Yıldız-Kakırman (2012) dijital melez kavramını sınıflamaya dahil etmiştir. Dijital melezler, 1970-1999 arası doğanları kapsarken dijital yerliler 2000 yılı sonrası

doğanlardır. Bu grup teknolojik gelişmeleri takip edip uyum sağlamaya çalışsalar da dijital yerliler kadar teknolojiyi etkin kullanamamaktadır.

Bir başka sınıflandırmada ise aralarında yaklaşık yirmişer yaş olan kuşakların doğdukları yıllar baz alınmıştır. Bu sınıflandırmaya göre 1927-1945 yılları arasında doğan uyumlu nesil Sessiz Kuşak (gelenekselciler), 1946-1964 yılları arasında doğan kuralcı nesil Bebek Patlaması (Baby Boomer) Kuşağı, 1965-1979 yılları arasında doğan rekabetçi nesil X Kuşağı, 1980-1999 yılları arasından doğan yaratıcı nesil Y Kuşağı ve 2000’li yıllardan sonra doğan derin duygusal nesil Z kuşağı olarak gruplandırılmıştır. Her bir kuşağın karakteri, bakış açısı, yaşama amacı, beklentileri, iş yapma şekilleri, güçlü ve zayıf yönleri açısından farkları bulunmaktadır (Adıgüzel, Batur ve Ekşili, 2004; Karagözoğlu-Aslıyüksek, 2015). Dijital kültür, tanım ve sınıflamaları ile yaşamın bütün alanlarını etkilemiş, yeni neslin bu kültür içinde doğup büyümelerini sağlamıştır.

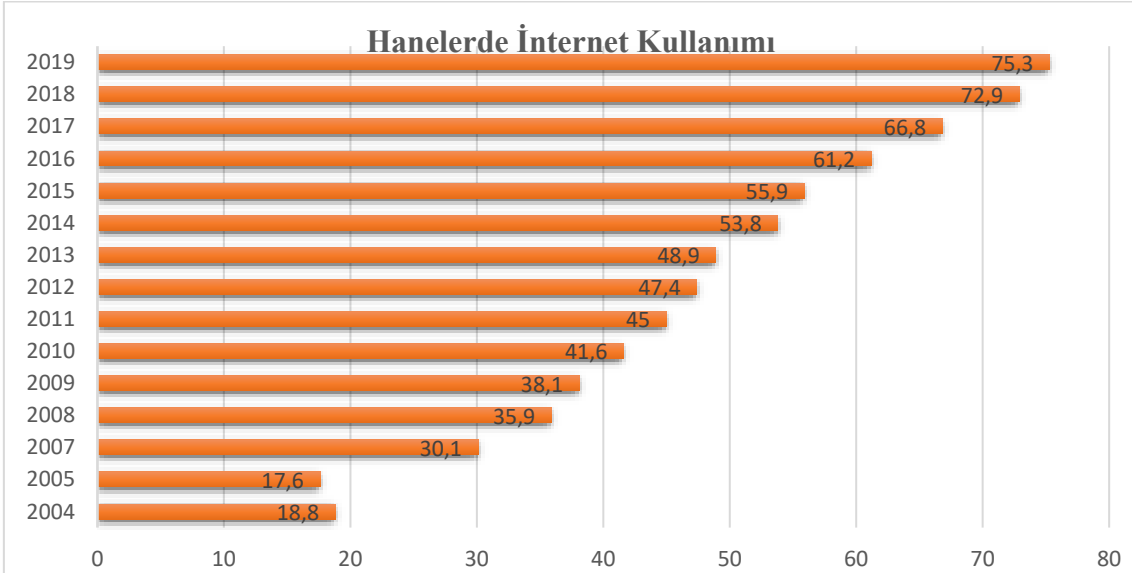
Dijital kültürün etkileri Türkiye’de de küçük yaşlardan itibaren görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TİİK) 2013 yılında gerçekleştirdiği Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması’ndaki verilerde çocukların bilgisayar kullanmaya başlama yaşı ortalama 8 ve internet kullanmaya başlama yaşı ortalama 9 olarak bulunmuştur (TUİK, 2013).

2019 yılında yapılan Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması’nda internet kullanımı 16-74 yaş grubundaki bireylerde %75,3 iken hanelerin %88,3’ünün evden internete erişim imknına sahip olduğu gözlemlenmiştir (TUİK, 2019). şekil 1’de hanelerdeki internet erişimi TUİK verilerine göre gösterilmektedir.

Şekil 1. Hanelerde Yıllara Göre İnternet Erişimi
Kaynak. TÜİK Bilgi Toplumunu İstatistikleri, 2019

Şekil 1 incelendiğinde genel olarak hanelerdeki internete erişiminin 2004 yılından 2018 yılına kadar arttığı, 2018 yılında hanelerdeki internete erişiminin düştüğü ve 2019 yılında diğer yıllara göre en fazla erişimin olduğu görülmektedir. Şekil 2'e ise hanelerdeki internet kullanımı verilmiştir.

Şekil 2. Hanelerde Yıllara Göre İnternet Kullanımı
Kaynak. TÜİK Bilgi Toplumunu İstatistikleri, 2019

Şekil 2 incelendiğinde genel olarak hanelerde internet kullanımının 2004 yılından 2005 yılına kadar düştüğü, 2015 yılından sonra internet kullanımının her yıl arttığı, 2019 yılında diğer yıllara göre en fazla teknoloji kullanımının olduğu görülmektedir. Şekil 1 ve Şekil 2'ye bakılarak bireylerin dijitalleşmeye yıllar geçtikçe daha fazla uyum sağladığı ve dijitalleşmenin toplumun her yaş aralığındaki bireyleri etkilediği söylenebilir.

2019 yılının sonunda başlayan koronavirüs (Covid-19) pandemisi tüm dünyayı etkilemiştir. Pandemi ile tüm dünyada sokağa çıkma yasakları, karantina süreçleri, sosyal mesafeyi koruma, bireylerin kendilerini izole etmeleri gibi önlemler alınmıştır. Bu önlemler kapsamında okullar ve üniversiteler dahil olmak üzere insanların birbirleri ile temas sağlayabilecekleri çoğu yer kapatılmıştır. Eğitim kurumlarının kapatılması ile tüm eğitim düzeylerinden 1,6 milyar öğrencinin eğitimi kesintiye uğramıştır. Türkiye'de eğitimi kesintiye uğrayan öğrencilerin sayıları Tablo 1'de gösterilmiştir (UNESCO, 2020).

Tablo 1

<i>Türkiye'de Covid-19 ile Eğitimin Kesintiye Uğramasından Etkilenen Öğrenci Nüfusu</i>			
Eğitim Düzeyi	Kadın	Erkek	Toplam
Okul Öncesi	632.944	693.179	1.326.123
İlköğretim	2.421.515	2.550.915	4.972.430
Ortaöğretim	5.450.541	5.953.844	11.404.385
Yükseköğretim	3.312.880	3.886.107	7.198.987
Toplam	11.817.880	13.084.045	24.901.925

Kaynak. UNESCO, 2020

Tablo 1'de görüldüğü gibi Türkiye'de eğitimi kesintiye uğrayan öğrencilerin sayısı yaklaşık 25 milyon öğrenciyi bulmuştur (UNESCO, 2020). Tüm dünyada, pandemi nedeniyle kesintiye uğrayan eğitimin telafisi için pek çok eğitim kurumu tarafından uzaktan eğitim uygulamaları işe koşulmuştur. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ve alınan önlemlerden kaynaklı internet kullanımı artmıştır. İnternet kullanımına yönelik son üç aylık dönemin verileri karşılaştırıldığında geçen döneme göre mobil veri kullanımı %5,7 artış gösterirken, sabit genişbant kullanımı yaklaşık %20 artmış göstermiştir (BTK, 2020).

21. Yüzyıl Becerileri

21. yüzyıldaki özellikle dijital kültür ve toplumsal gelişmelere bağlı olarak toplumda ihtiyaç duyulan birey niteliklerinin değiştiği görülmektedir. Bu değişimler okulları temelden etkilemektedir (Cansoy, 2018). Bu bağlamda bireylerin sahip oldukları becerilerinin yanı sıra 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan bir dizi beceriye sahip olması gerekmektedir. Beceri, problem çözme, iş ve görevlerin üstünden gelebilme olarak tanımlanabilir (Rychen ve Salganik (2003); Akt. Ananiadou ve Claro (2009)). 21. yüzyıl becerileri ise bu yüzyılda yer alan bireylerin etkin ve nitelikli olabilmelerini sağlayan özellikler olarak tanımlanabilir.

Birçok çalışmada 21. yüzyıl becerilerinin önemi vurgulanmıştır (Göksün ve Kurt, 2017; Eryılmaz ve Uluyol, 2015; Ananiadou ve Claro, 2009). Bu konu hakkında farklı kuruluşlar ve kurumlar çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmalardan en bilineni Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) yer alan birçok kurumun bir araya gelerek oluşturduğu P21 (Partnership for 21st Century Learning) beceriler çerçevesidir. Bu çerçeve, genel kabul gören ve üzerinde en çok inceleme yapılan bir çerçeve olmakla birlikte 21 yüzyılın bireylerini hazırlamak amacıyla oluşturulmuştur (Hamarat, 2019). P21 beceri çerçevesi Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. P21 Beceri Çerçevesi
Kaynak. Partnership For 21st Century Learning, 2019

P21 çerçevesindeki her bir bileşen 21 yüzyıl öğrenme ve öğretme sürecinde birbirlerine bağlı olup Şekil 3'te görüldüğü gibi alttaki cam göbeği rengindeki kısımlar

destek sistemlerini ve üst kısımda bulunan renkli kısımlar öğrenme çıktılarını temsil etmektedir (Gelen, 2017). P21 temel konuları (İngilizce, Okuma ve Dil sanatları, Dünya Dilleri, Sanat, Matematik, Ekonomi, Bilim, Coğrafya, Tarih, Devlet ve Vatandaşlık) ve 21. yüzyıl temalarını içermekle birlikte “öğrenme ve yenilik becerileri”, “bilgi, medya ve teknoloji becerileri” ve “yaşam ve kariyer becerileri” olmak üzere üç ana kategoriden oluşmaktadır (Partnership For 21st Century Learning, 2019).

Öğrenme ve yenilik becerileri (4Cs-Learning & Innovation Skills – Eleştirel düşünme (critical thinking), yaratıcılık (creativity), iş birliği (collaboration), iletişim (communication)), yaşam boyu öğrenmenin anahtarı olarak görülebilir. Bu beceri; “yaratıcılık ve yenilik”, “eleştirel düşünme ve problem çözme”, “iletişim” ve “iş birliği” olmak üzere dört şekilde gruplanmıştır (Partnership For 21st Century Learning, 2019). Günümüzde öğrenme, eleştirel ve yaratıcı düşünen bireylerin iş birliği ve iletişim halindeyken bilgi üretme faaliyetidir (Hamarat, 2019).

Diğer ana becerilerden biri olan bilgi, medya ve teknoloji becerileri (Information, Media & Technology Skills); “bilgi okuryazarlığı”, “medya okuryazarlığı”, “bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı” olmak üzere üç şekilde sınıflandırılmıştır (Partnership For 21st Century Learning, 2019). Dijital okuryazar bireyler, farklı kaynaklardan erişilen bilgilerden uygun olanı seçebilmeli, bilgiyi doğru şekilde kullanmalı, bilgi erişimi ve kullanımında yasal/etik konulara dikkat etmelidir (Framework For 21st Century Learning Definitions, 2019).

Yaşam ve kariyer becerileri (Life & Career Skills) ise, “esneklik ve uyum sağlama”, “girişkenlik ve kendini yönetme”, “sosyal ve kültürlerarası beceriler”, “üretkenlik ve hesap verebilirlik” ve “liderlik ve sorumluluk” becerilerinden oluşmaktadır. Küresel rekabetçi bilgi çağında bireyin yaşam ve meslek hayatında sahip olması gereken beceriler de değişim göstermektedir (Framework For 21st Century Learning Definitions, 2019). Bireyler bilgi üretimi, sunumu ve değişiminin hızlı olması karşısında esnek ve girişken olmalıdır. Ayrıca bireyler iyi bir içerik üreticisi olup bunu paylaşımları için sosyal becerilere de sahip olmaları gerekmektedir (Hamarat, 2019).

Diğer 21. yüzyıl beceri çerçevesi ise Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)’dir. Bu çerçevede, güncellenen müfredatlar ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen yeterli ve beceriler dokuz alt başlıkta gruplandırmıştır (Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2017):

- Anadilde İletişim: Etkili, ortamın gerekliliği ve uygunluğu doğrultusunda iletişim kurma, iletişim esnasında sağduyulu davranabilme.

- Yabancı Dillerde İletişim: Dil ve kültürel çeşitliliği algılama, mesajları veya metinleri anlama ve üretme, uluslararası iletişime ve dil öğrenmeye ilgi duyma.
- Matematik Yeterliği: Matematiğin temel ilke ve kurallarını bilme, bunları günlük hayatta kullanma, matematiğe karşı olumlu bir tutum geliştirme.
- Bilim ve Teknoloji Yeterliği: Doğal hayatı anlama, güvenlik ve etik konusunda bilgili olma, neden-sonuç ilişkisi kurma.
- Dijital Yeterlik: Dijital araçları ve temel bilgisayar uygulamalarını kavrama, araçları ve bilgiyi hayatına fırsat sağlayacak ve en uygun şekilde kullanma.
- Öğrenmeyi Öğrenme: Bilgi, beceri, yeterlik ve nitelik konusunda kendini bilme ve geliştirme, kendi öğrenimini ve kariyerini yönetmesi.
- İnisiyatif Alma ve Girişimcilik Algısı: Kendini tanıma ve değerlendirme, fırsatları fark etme, etkili nitelik ve becerilere sahip olma, risk alma, yapma, hedef ve amaçlara ulaşmada kararlı olma.
- Sosyal ve Kamusal Yeterlikler: Kültür çeşitliliğinin farkında olma, toplumsal uyum için uzlaşmacı bir tutum gösterme, güncel gelişmeleri takip etme, kültür ve toplumu anlama ve bilgi sahibi olma.
- Kültürel Farkındalık ve İfade: Kültürel hayata katılma ve bilgi sahibi olma, kültürel ve dilsel çeşitliliğin farkında olma, sanat çalışmalarına ve sanat eserlerine değer verme.

21. yüzyıl becerilerine ilişkin yapılan çalışmalar genel olarak bireylere; yaratıcılık, yenilikçilik, üst düzey düşünme (eleştirel düşünme, problem çözme vb.), dijital okuryazarlık, iş birliği, iletişim, üretkenlik, kişisel ve sosyal sorumluluk gibi becerilerin kazandırılması gerektiğini ifade etmektedir. Bireylerin okul ve çalışma hayatında küresel rekabetçi bilgi çağındaki gelişmelere uyum sağlayabilmeleri başarılı olmaları için 21. yüzyıl becerilerinin erken yaşta kazandırılması ve nitelikli bireyler olarak yetiştirilmesi bakımından önemlidir (Bozkurt ve Çakır, 2016).

Eğitimde Teknoloji Kullanımı

Bilgi ve iletişim teknolojisindeki yenilikler her alanda olduğu gibi eğitim alanını da etkilemektedir. Eğitim ortamı bu teknolojiler ile devamlı değişmektedir. Eğitim sistemi içerisinde televizyon, tepegöz, mikroskop, bilgisayar, tablet, projeksiyon cihazı, akıllı – etkileşimli tahta gibi birçok teknolojik araç kullanılmaktadır. Ayrıca, teknolojik

gelişmelere ayak uydurabilmek için ülkemizde çeşitli uygulamalar yapılmaktadır. Bu uygulamalardan bazıları aşağıda açıklanmıştır:

1. Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2010 yılında başlatılan bu proje, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullardaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla bilişim teknolojileri araçlarının derslerde etkin kullanımı için başlatılmıştır. Ayrıca eğitimde FATİH Projesi 21. yüzyıl becerilerini (etkili iletişim, analitik düşünme, problem çözme, teknoloji kullanımı, birlikte çalışma ve iş birliği) geliştirerek öğrencileri pasif olmaktan çıkaracaktır. Eğitimde FATİH Projesinin, “donanım ve yazılım alt yapısının sağlanması (yüksek hızlı erişim, her derslik için etkileşimli tahta, tablet, kablolu ve kablosuz bağlantı v.b)”, “eğitsel e-içeriğin sağlanması ve yönetilmesi”, “öğretmenlerin hizmetiçi eğitimi”, “bilinçli, güvenli, yönetilebilir ve ölçülebilir bilişim teknolojileri kullanımının sağlanması”, “öğretim programlarında etkin bilişim teknolojileri kullanımı” olmak üzere beş ana bileşeni bulunmaktadır.

Okulöncesi, ilköğretim ortaöğretim düzeyinde olmak üzere tüm okullarımız dersliklerimizde, etkileşimli tahta ve internet kullanımının sağlanması, her öğretmen ve öğrenciye tablet bilgisayar verilmesi, bilişim teknolojileri (BT) tabanlı öğretime uyumlu e-içeriklerin (Eğitim Bilişim Ağı-EBA) oluşturulması hedeflenmiştir. Ayrıca, tüm bunların öğrenme ve öğretme sürecinde etkin kullanımını sağlamak maksadıyla öğretmenlere hizmet içi eğitimlerin verilmesi planlanmıştır. Son verilere göre, 15103 okula internet alt yapısı kurulmuş, 432288 etkileşimli tahta dağıtılmış, uzaktan ve yüz yüze eğitim alan öğretmen sayısı 963179 olmuştur (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2020).

2. EBA

Eğitimde FATİH Projesi kapsamında içerik hizmetleri EBA tarafından sunulmaktadır. EBA, tüm bireylerin kullanımına ücretsiz olarak sunulan çevrimiçi bir sosyal eğitim platformudur. Bu platform zamandan ve mekândan bağımsız olarak ihtiyaç duyulan her yerde ve her zaman ücretsiz olarak kullanılabilir. Platformda öğretmenler ve öğrenciler etkileşim halinde olup platform içerisinde bulunan e-içerikler farklı öğrenme stillerine (sözel, sayısal, görsel, sosyal, işitsel, bireysel öğrenme) sahip öğrencileri kapsamaktadır. Ayrıca, veliler bu platform üzerinden çocuklarını takip ederek eğitimde eskisinden daha fazla rol almaktadır (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2020).

3. eTwinning

eTwinning, Avrupa'daki okullar ile iletişim kurmak, iş birliği yapmak, paylaşmak, proje geliştirmek için öğretmenler, müdürler ve diğer okul personellerine yönelik oluşturulmuş platformdur. Yirmi sekiz dilde mevcut olan bu portalın bugün yaklaşık olarak 873.000'den fazla öğretim üyesi bulunmaktadır. Öğretmenler, eTwinning faaliyetine katılarak öğretim programları ile uyumlu projeler geliştirebilir, çevrim içi iletişim kurarak bilgi ve deneyimlerini paylaşabilmektedir. Öğretmenler, öğrencilerini faaliyete dahil edebilirler ve ülkemizdeki öğretmenler Avrupa'daki öğretmenlerle birlik olup teknolojiyi etkin şekilde kullanabilirler. eTwinning faaliyeti kapsamında yapılan tüm çalışmalar FATİH projesi ve EBA ile uyumlu bir şekilde devam etmektedir. Öğretmenler FATİH projesi kapsamında okullara sağlanan internet alt yapısı ve bağlantısı, etkileşimli tahta, tablet bilgisayar ve EBA içeriklerini aktif bir şekilde kullanarak eTwinning projeleri gerçekleştirilmektedirler. Böylece öğretmenler, bilişim teknolojilerini etkin olarak kullanabilmekte, kendileriyle aynı branşta olan meslektaşlarıyla deneyim ve bilgi alışverişi yapılabilmektedir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, 2019).

4. STEM (Fen (Science), Teknoloji (Technology), Mühendislik (Engineering), Matematik (Mathematics))

STEM eğitimi, disiplinleri bir araya getirerek kaliteli öğrenme, mevcut bilgiyi günlük hayatta kullanma, yaratıcı yaşam becerileri kazanma, eleştirel ve üst düzey düşünmeyi kapsayan bir eğitim olarak düşünülmektedir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, 2016). STEM yaklaşımı ile öğrencilerin eğitimi planlanırken "21. yüzyıl becerileri", fen, teknoloji mühendislik ve matematik becerileri" ve "disiplinler arası iş birliği" ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, bu yaklaşım ile öğrencilerin elde ettiği kazanımlarla hayal edip tasarlayarak, doğaç yapma (plansız ve tesadüfi olarak bir şeyleri geliştirme) süreç döngüsünü kullanıp bir ürün ortaya çıkmaları hedeflenmektedir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü, 2019).

Ülkemizde geliştirilen güncel uygulamalar, öğretim programları ve projeler ile teknolojiyi eğitim sistemimizin içerisine entegre edebilmek için çalışmalar yapılmakta ve eğitimcilerin bu yeniliklere uyum sağlayabilmeleri için hizmet içi eğitimlerle destek verilmektedir (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, 2016).

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde okul kültürü içerisindeki teknoloji kullanımı, okul paydaşlarının teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalar ile ilgili ulusal ve uluslararası alanyazında yer alan araştırmalar incelenmiştir. Bulunan araştırmalar iki şekilde başlıklandırılmıştır.

Teknoloji Kullanımına İlişkin Araştırmalar

Baki, Aydın-Yalçınkaya, Özpinar ve Çalık-Uzun (2009) tarafından ilköğretim matematik öğretmenleri ve öğretmen adaylarının öğretim teknolojilerine bakış açılarını incelemek ve karşılaştırmak amaçlanmıştır. Altı öğretmen ve altı öğretmen adayı ile görüşmeler yapılmıştır. Verilerin analizi sonucunda, öğretmen ve öğretmen adaylarının öğretimde teknoloji kullanımını faydalı buldukları görülmüştür. Öğretmen ve öğretmen adayları öğretim teknolojilerinin; kolay hatırlama ve kalıcılık sağladığı, dikkat çekici olduğu, görselleştirme ve somutlaştırma imkanı verdiği, daha fazla duyuya hitap ettiği, motivasyonu artırdığı, dersi zevkli hale getirdiği, öğrenim ortamını zenginleştirdiği, aktif katılımı sağladığı, zamandan kazanıldığı gibi faydalarından bahsettiği belirtilmiştir. Ayrıca, öğretmenlere hizmet içi eğitimlerin verilmesi, okullarda öğretim teknolojileri ile ilgili kurs veya seminerlerin düzenlenmesi ve öğretmenlerin kendi aralarından öğretim teknolojileri konusunda paylaşımları yapılmasının sağlanması önerilmiştir.

Ateş (2010) yaptığı çalışmada, akıllı tahta sistemine sahip sınıfların coğrafya eğitimine etkilerini ortaya konulmasını hedeflemiş ve yedi lisedeki 16 coğrafya öğretmeni ve 148 öğrenciye anket uygulamıştır. Araştırma bulgularında, akıllı tahta kullanımı ile derslerin daha zevkli geçtiğine, öğrencinin motivasyonunu, katılımını ve ilgisini artırdığına ulaşılmıştır.

Benzer bulgulara sahip olan bir tarama çalışmasında akıllı tahtaların öğrenme ve öğretime sağladığı katkıları değerlendirmişlerdir. Bu çalışmada, derslerde akıllı tahtalar düzgün ve doğru metotlarla kullanıldığında, özellikle soyut alanlar (matematik, fen gibi) için öğrencinin konuyu daha iyi kavradığı, farklı öğretim metotların uygulanmasına olanak sağladığı ve böylece öğrencinin derse daha iyi konsantre olmasına yardımcı olduğu bulunmuştur (Adıgüzel, Gürbulak ve Sarıçayır, 2011).

Al-Qirim'in (2011) üniversitede etkileşimli beyaz tahtanın etkililiğini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, etkileşimli beyaz tahtanın öğretmen ve öğrenciler için zengin etkileşimli bir deneyim sunduğunu ve öğretme sürecini kolaylaştırdığını belirtmiştir.

Granito ve Chernosbilsky (2012) yaptıkları araştırmanın amacı teknolojinin öğrenci motivasyonu üzerinde etkisini incelemektir. Bu araştırmada devlet ve özel okullarda teknoloji entegrasyonunun gittikçe yaygın hale geldiğini belirtmişler ve teknolojinin öğrencilerin öğrenmelerinde pozitif etkiye sahip olduğu sonucunu bulmuşlardır. Teknolojinin, öğrencilerin ders sürecinde katılımını, iş birliğini ve motivasyonlarını arttırdığını belirtmişlerdir.

Çifci (2013) "Edebiyat Öğretiminde Teknoloji Kullanımı, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Bir Durum Çalışması" adlı yüksek lisans tezinde, edebiyat öğretiminde teknoloji kullanımının ortaya çıkarılması, oluşan problemlerin saptanması ve problemlere yönelik çözüm önerilerin getirilmesi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin teknoloji kullanma konusunda bilgi eksikliğinden dolayı öğretim sürecinde problem yaşadıkları ortaya koymuştur.

Keser ve Çetinkaya (2013) yaptıkları çalışmada ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmen ve bu kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin etkileşimli tahta kullanımı sırasında karşılaştıkları sorunların ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda öğrenci ve öğretmenlerin etkileşim tahtalara ilişkin sorunları; öğrenme-öğretme sürecinden yaşanan sorunlar, donanıma yönelik sorunlar, yazılıma yönelik sorunlar, içeriğe yönelik sorunlar, ergonomi ve sağlık açısından sorunlar olmak üzere beş boyutta ele alınmıştır.

Davidson, Richardson ve Jones (2014) tarafından iki lisede görev yapan İngilizce Dil Sanatı öğretmenlerinin derslerinde teknolojiyi nasıl kullandıkları ortaya konulmak istenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmenlerin karşılaştıkları engellerin alt tapı ile ilgili sorunlar, internet erişimindeki sorunlar, mesleki gelişimin ve zaman yetersizliği olduğunu; öğretmenlerin bu sorunlar ile başa çıkabilmeleri için teknolojiye erişimin sağlanması gerektiğine, iyi bir ders tasarımının ve planlamanın olmasına inandıklarını göstermiştir.

Dargut ve Çelik'in (2014) yaptıkları çalışmada, Türkçe öğretmeni adaylarının öğretimde teknoloji kullanımına karşı tutum ve sahip oldukları fikirleri tespit etmek amaçlanmıştır. Bu çalışma içerisinde 282 öğretmen adayına tutum ölçeği uygulanmış ve beş öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarında genel olarak öğretmen adaylarının öğretimde teknoloji kullanımına ilişkin olumlu tutum içerisinde oldukları

bulunmuştur. Öğretmen adayları, teknolojinin eğlenceli bir öğrenme ortamı oluşturduğunu, öğrencilerin dikkatini çektiğini, öğrenmeyi kolaylaştırdığını, öğretmenin işini kolaylaştırdığını ve zaman kazandırdığını açıklamışlardır.

Ayvacı, Bakırcı ve Başak (2014) yaptıkları çalışmada FATİH Projesinin pilot uygulamalarında karşılaşılan sorunları öğrenci, öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Bu çalışmada teknolojik araçları kullanan öğrencilerin diğer öğrenciler ile iletişimlerinin kopuk olduğunu, öğrencilerin sosyalleşemediklerini, öğrencilerin davranış bozukluğu yaşadığını, öğrencilerin iskelet ve göz sağlığının bozulduğunu belirtmişlerdir.

Livingstone (2015) yaptığı çalışmada ortaöğretim okullarında fizik dersinin öğrenilmesinde ve bunda BİT'in ne ölçüde işe koşulduğunu araştırmıştır. 11 ortaöğretim okulundan Fizik dersleri gözlemlenmiş, 250 öğrenci ve 33 öğretmene anket uygulanmış ve okul müdürleri ile görüşülmüştür. Araştırma sonucunda, yalnızca iki sınıfta BİT'in öğrenme-öğretme amaçlı işe koşulduğu, bu sınıflarda öğrencilerin derse katıldıklarını ve etkin oldukları ortaya konulmuştur. BİT'in fizik dersine kaynaştırılması sürecinde karşılaşılan engellerin en başında BİT araçlarının yetersizliğini vurgulamışlardır.

Kula (2016) doktora tez çalışmasında, farklı alanlardan öğretmenlerin BİT'i öğrenme-öğretme süreçlerine kaynaştırmaya ilişkin görüş, uygulama ve önerilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Beş farklı alanda görev alan öğretmenlere BİT'in derslere kaynaştırılmasından ne anladıkları sorulmuş, öğretmenler teknolojinin sağladığı kolaylıklardan (araştırma yapma, bilgiye erişim, derse hazırlanmak, ders materyallerini sınıfa taşıma, ders-öğrenci takibi, iletişim, sunum kolaylığı, zamandan kazanmak) ve öğrenme-öğretme sürecine ilişkin kavramlardan (bilgiyi aktarmak, dikkat çekme, derse görsel-işitsellik katmak, kalıcı öğrenme, güdüleme, kolay öğrenme, öğrencinin derse katılımı, öğrenmeye katkı, öğrenilenleri pekiştirme, verimlilik, zengin öğrenme ortamı, zevkli ders işleme) bahsetmişlerdir.

Izadpanah ve Alavi (2016) yaptıkları çalışmada hazırlık okuyan lise öğrencilerinin teknoloji kullanım algılarını araştırmayı amaçlamışlardır. Okullarda teknoloji kullanımının; öğrencilerin motivasyonunu artırma, bağımsız bir şekilde öğrenmeyi kolaylaştırma, öğrencilerin bilgisayar becerilerini geliştirme, bilgiye erişimin kolaylaşması, çeşitli kaynakları (uygulama, resim vb.) kullanma gibi faydalarının olduğunu ortaya koymuştur.

Aydın (2017) yüksek tez çalışmasının amacı, etkileşimli tahta kullanımının öğrencilerin matematik dersi başarı, motivasyon ve etkileşimli tahtaya yönelik tutumları

üzerindeki etkisini araştırmaktır. Bu çalışma sonucunda etkileşimli tahta kullanımının öğrenci başarısını arttırdığını bulmuşlardır.

Altun, Gülay ve Siyambaş-Mazlum (2018) yaptıkları çalışmada, ilk defa etkileşimli tahta kullanılan bir okuldaki öğretmenlerin buna ilişkin algıları olumlu (derse görsellik katma, öğrencilerin dikkatini artırma, materyal teminini kolaylaştırma) ve olumsuz (uyum sağlayamayacağına, kullanamayacağına, amacı dışında kullanılacağına, donanım eksikleri yaşanacağına ilişkin kaygılanma) şeklinde olduğu belirtilmiştir.

Öğüt (2019) yüksek tez çalışmasında ortaokul ve ortaöğretim matematik öğretmenlerinin alan bilgilerine yönelik düşüncelerini ve teknolojinin alan bilgisine entegre edilme sürecinde öğretmenlerin ne tür deneyimler ve zorluklar yaşadıklarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu çalışmanın sonuçlarında öğretmenlerin matematik bilgilerini teknolojiye entegre etmekte zorlandıklarını ortaya konulmuştur.

İlgili araştırmalar incelendiğinde genel olarak teknolojik araçların öğrenme-öğretme ortamında öğrenciler üzerindeki etkililiği konusunda çalışılmıştır. Araştırmalar sonucunda genellikle teknolojik araçların olumlu etkileri olduğu görülmektedir. Eğitim-öğretim sürecinde teknoloji kullanımının, öğrencilerin motivasyonunu arttırdığı, akademik başarıyı arttırdığı ve bilgiye erişim, kolaylaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmalarda elde edilen olumlu etkilerin yanı sıra teknoloji kullanımı ile olumsuzluklarında yaşandığı da ortaya konulmuştur. Teknoloji kullanımında öğretmenlerin bilgi eksiğinden kaynaklı teknolojiyi etkin kullanmadığı ortaya çıkmıştır.

Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Benzerlikler, Farklılıklar ve Çatışmalara İlişkin Araştırmalar

Gökçearslan (2005) “İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin evde bilgisayar kullanımına ilişkin öğrenci ve veli görüşleri” adlı yüksek tez çalışmasında 149 öğrenci ve 109 öğretmen ile görüşülmüştür. Çalışma sonuçlarına göre; öğrencilerin bilgisayarı eğlence ve öğrenme amaçlı kullandıkları, öğrenciler bilgisayara hakim olduklarını düşündükleri dile getirilmiştir.

Yokuş (2015) yüksek lisans tez çalışmasında, eğitim fakültesi öğrencilerinin mobil öğrenmeye karşı son derece olumlu görüşlere sahip olduklarını ve mobil öğrenmenin etkili bir yöntem olduğunu düşündükleri bulgusuna ulaşmıştır; fakat mobil kullanım

davranışlarına bakıldığında mobil cihazların sosyal amaçlı ve eğlence amaçlı kullanımının ön plana çıktığını belirtmiştir.

Kılıç (2017) tarafından ilk ve ortaokul kamu okullarında görev yapan öğretmenlerin internet ve teknoloji kullanımına bağlı sanal kaytarma davranışlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlerin interneti en fazla Mebbis, E-okul sistemlerinde resmi işlemler yapma, e-posta gönderme ve alma, sosyal medyayı takip etme; en az online bahis sitelerine girme, kişisel web sitesi üzerinde çalışma gibi etkinlikler yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldırım (2017) yüksek tez çalışmasında, yeni nesil lise öğrencilerinin teknoloji kullanımlarının okul ortamına yansımalarını öğretmen ve öğrenci görüşlerini alarak belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışma sonucunda öğrencilerin teknoloji kullanımının genelde kendilerine olumlu yansıdığını görüşünde oldukları bulunmuştur. Ek olarak, teknolojik araçların, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen, öğretmen-öğretmen ya da idare-öğrenci arasında iletişim kanalı olarak kullanıldığına, bunun da zamandan tasarruf sağladığına ulaşılmıştır.

İlgili araştırmalar incelendiğinde teknoloji kullanımı ile ilgili görüşler alınmış, fakat okul paydaşlarının teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmaları araştıran herhangi bir araştırma bulunamamıştır. Araştırmalar sonucunda öğrencilerin genellikle teknolojiyi eğlence, sosyal medya ve eğitim amaçlı kullandıkları görülmüştür. Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlik olarak teknolojik araçları birbirleri iletişim kurma amaçları kullandığı ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araç ve teknikleri ile verilerin toplanması ve verilerin analizinden söz edilecektir.

Araştırmanın Modeli

Dijital kültürün etkisiyle farklı okul kültürüne sahip ortaokullarda yaşanan farklılıklara, bu okullardaki öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve velilerin (paydaşlar) teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalara ilişkin görüş ve karşılaşılan çatışmaları çözmeye yönelik önerilerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada, nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Nitel araştırma; insan deneyimlerini, sosyal olayları veya olguları doğal ortamlarında birden fazla metot kullanarak anlamayı ve yorumlamayı hedefleyen bir araştırma türüdür (Işıkoğlu, 2005). Nitel araştırmanın en önemli özelliği, üzerinde araştırma yapılan varlıkların bakış açıları ile olay, olgu ve değerleri incelemesidir (Ekiz, 2003).

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışması; bir veya daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun veya diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yöntemdir (McMillan, 2000; Akt. Ersoy ve Bal-İncebacak, 2016). Durum çalışma deseni olarak iç içe geçmiş çoklu durum deseni kullanılmıştır. Bu desen, birden fazla durumu bütüncül olarak ele alıp durumlar arasında karşılaştırma yapılmasını sağlamaktadır. Ele alınan her durum alt birimlere ayrılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, İzmir'in Karşıyaka ilçesinde yer alan ortaöğretim okullarındaki gönüllü olan öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve velilerden oluşmaktadır. Bu grup, amaçlı örnek yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemine göre oluşturulmuştur.

Ölçüt örnekleme, araştırmacı ya da başkaları tarafından belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasını sağlamaktadır (Baltacı, 2018).

Bu araştırmada, İzmir'in erişimi kolay Karşıyaka ilçesindeki teknolojik donanımına sahip farklı okul kültürleri barındıran genel ortaokul, devlet imam hatip ortaokulu ve özel ortaokul olmak üzere üç okul seçilmiştir. Üç okuldan her birinden bir yönetici, 24 öğrenci (beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarından üçer kız ve üçer erkek olmak üzere altışar öğrenci), 10 öğretmen (Bilişim teknolojileri, Türkçe, Fen bilimleri, İngilizce, Matematik, Sosyal bilimler ve Meslek dersi öğretmenleri öncelikli) ve 24 veli alınarak çalışma grubunun toplam 177 kişi olması hedeflenmiştir. Velilere ulaşımda ve özel ortaokulda öğretmenlere ulaşım konusunda sıkıntı yaşandığı için ulaşılan paydaşların sayısı Tablo 2'de yer aldığı gibidir.

Tablo 2

Okullara Göre Paydaşların Sayısı

Okul	Öğrenci	Öğretmen	Yönetici	Veli
Genel Ortaokul	24	10	1	16
Devlet İmam Hatip Ortaokulu	24	10	1	1
Özel Ortaokul	24	9	1	1
Toplam	72	29	3	18

Tablo 2'de görüldüğü gibi örneklem sayısı toplam olarak 122 kişidir. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturmak için gerekli bilgiler MEB'in ilgili birimlerden alınmıştır. Okulların okul kültürlerini etkileyen özellikler ile ilgili bilgiler okul web sitelerinde yapılan incelemeler ve öğretmen-yöneticiler ile yapılan görüşmelerden elde edilmiş ve aşağıda kısaca özetlenmiştir:

- Genel Ortaokul: Okulda 527 öğrenci, 41 öğretmen, 16 derslik, bir Bilişim Teknolojileri (BT) sınıfı, bir konferans salonu bulunmaktadır. Okul, ilçe merkezinde yer almaktadır. Bu okulun web sitesinde vizyonu “Öğrenciyi merkez alan, bilimin ve sanatın sevgiyle yoğrulduğu; çağdaş, milli ve evrensel değerlerde öncü bir okuluz”; misyonu ise “Dünyaya objektif bakabilen, farklılıkları hoş görebilen, kendisiyle barışık, yenilik ve gelişmeleri değerlerimizle yoğurabilen, ileri görüşlü, ilkeli, azimli bireyler yetiştiren bir okul olmak” şeklinde ifade edilmiştir. Okulun bağlantı hızı ADSL (1 Mbit ve üzeri) olarak verilmiştir. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile Zoom ve EBA kullanılarak her dersten öğrenciler desteklenmiştir.

- Devlet İmam Hatip Ortaokulu: 2012-2013 eğitim-öğretim yılında faaliyete başlayan okulda 352 öğrenci, 44 öğretmen, 22 derslik, bir Bilişim Teknolojileri (BT) sınıfı, bir fen laboratuvarı, bir atölye-işlik, bir resim sınıfı, bir kütüphane ve bir yemekhane bulunmaktadır. Okul, ilçe merkezinde yer almaktadır. Tarihi bir binaya sahip olan okulun geniş bir bahçesi vardır. Okulun web sistesinde vizyonu “Okur Yazar değil; okuyan yazan ve yorumlayabilen bireyler yetiştirmek”; misyonu ise “Bilgili, kültürlü, başarılı, kendine güvenen, kendi değerlerimizle birlikte insanlığın ortak kazanımları olan evrensel değerleri özümsemiş, yaratılanı Yaradan’dan ötürü sevebilen, tabiatı tahrip değil imar eden, sorun değil çözüm üreten, farklılıkları doğal ve zenginlik kabul edip bunlardan yararlanmayı hedefleyen; insana, düşünceye, özgürlüğe, ahlaka ve kültürel mirasa saygı duyan kişilikli fertler yetiştirmek” şeklinde ifade edilmiştir. Okulun bağlantı hızı ADSL (16 Mbit ve üzeri) olarak verilmiştir. Okul öğrencilerinin başarılarında farklı spor dallarında ve zeka oyunlarında, şiir ve resim yarışmalarında kazanılan dereceler bulunmaktadır. Okul çeşitli projeler (Tübitak 4007 projeleri), faaliyetler (kodlama faaliyetleri vb.) ve geziler yapmaktadır. Diğer ortaokullardan farklı Kur'an-ı Kerim, Arapça, Temel Dini Bilgiler ve Hz. Muhammet'in Hayatı dersleri zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile Zoom ve EBA kullanılarak her dersten öğrenciler desteklenmiştir.
- Özel Ortaokul: Okulun sahip olduğu marka 1968 yılında üniversiteye hazırlıkta akla gelen ilk kurum misyonuyla kurulmuştur. Bu okulda 260 öğrenci, 55 öğretmen, 13 derslik, bir Bilişim Teknolojileri (BT) sınıfı, bir Fen laboratuvarı, bir Fizik-Kimya laboratuvarı, bir STEM laboratuvarı, bir müzik sınıfı ve bir görsel sanatlar dersliği bulunmaktadır. Okulun konumu ilçe merkezine sekiz kilometre uzaklıktadır. Okulun öğrenci sayısı, öğretmen sayısı, derslik sayısı ve diğer olanakları ile ilgili bilgilere ulaşılammıştır. Okulun web sitesinde vizyonu “Bilimsel ve akademik eğitim ile öğrencilerini başarıya hazırlayan, kişiye özgü rehberlik hizmetleriyle fark yaratan dünya çapında okul olmak”; misyonu ise “Tutkuyla ve kararlı bir şekilde çok çalışarak, araştırarak, kaliteyi ön planda tutarak ve gençleri sevgiyle kucaklayarak gelecek nesillerin hizmetinde olmak. Ve böylece çocuklarımızın; ülkemizde ve dünyada hayal ettikleri lise ve üniversitelere yerleşerek, öz güvenleri yüksek, başarılı, ülkesi ve insanlığa yararlı bireyler olarak yetişmelerini sağlamak.” olarak ifade edilmiştir. Okulun

bağlantı hızı ADSL (100 Mbit) olarak verilmiş ve kendine özgü bir eğitim modeli (ASDF (Akademik - Sosyal - Duygusal - Fiziksel)) bulunmaktadır. Okulda Metodbox (uzaktan eğitim platformu) ve U-Digital platformları kullanılmaktadır. Ayrıca, U-BİT (Bilgi ve İletişim Teknolojileri) dersi yayınları kodlama, robotik ve oyun tasarımı modüllerine uygun hazırlanmıştır. Pandemi sürecinde uzaktan eğitim platformu olarak Metodbox ve Microsoft Teams kullanılarak eğitimlere devam edilmiştir. Okul; farklı alanlara yönelik faaliyetler (bilinçlendirme, kodlama vb.), yurt içi ve yurtdışı gezileri, hizmet içi eğitimler, kongreler düzenlemektedir. Okul öğrencileri çeşitli alanlardaki yarışlarda (kodlama vb.) derece kazanmışlardır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri önceden hazırlanan görüşme formu yoluyla öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve velilerle görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Görüşme formu hazırlamadan önce okul kültürü içerisindeki teknoloji kullanımı, okul paydaşlarının teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalar konusunda alanyazın taranmıştır. Elde edilen bilgiler ve uzman görüşleri ışığında öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve velilerle yapılacak görüşmelerde kullanılmak üzere yarı yapılandırılmış sorulardan öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli için dört görüşme formu oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmada cevabı aranılan hem sabit seçenekli hem de açık uçlu sorular çerçevesinde kişilerden veri toplanması olarak ifade edilebilir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017). Görüşme formları Ankara Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalında görev yapan iki akademisyenin görüşlerine sunulmuş olup, alınan dönütlere göre gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Araştırmada kullanılan görüşme formları; öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler için dört tane yarı yapılandırılmış soru ve veli için üç tane yarı yapılandırılmış sorudan oluşmaktadır. Bazı sorular evet/hayır seçeneklerinden biri ile yanıtlanacak şekilde olup, sorunun devamında görüşülenin “neler?”, “nasıl?” gibi soruları ayrıntılı bir biçimde yanıtlamasını gerektirecek biçimde hazırlanmıştır. Kişilerin görüşmelerinin kaydı ise not tutularak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliği açısından uygulama sırasında soruların bütün öğrencilere, öğretmenlere, yöneticilere ve velilere aynı biçimde ve yaklaşımda sorulmasına özen gösterilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada verilerin çözümlemesinde, nitel veri analiz tekniklerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinin temel amacı toplanan verileri açıklayabilecek ilişkilere ve kavramlara ulaşmaktır. Verilerin çözümlemesi için ilk olarak görüşmeler esnasında alınmış olan notlar düzenlenmiştir. Paydaşların kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri yanıtlar kodların kaynağını oluşturmuştur. Nitel araştırmalarda kodlama, elde edilen verilerin belirli bir bölümüne ulaşmayı sağlayan, verilerin türlü yönlerine kısa yol tanımlaması yapmaktır (Merriam, 2009). Görüşme metinleri üzerinde veri kümeleri oluşturulup açık kodlama yöntemi ile kodlama yapılmıştır. Kodlar arasındaki ortak yönler belirlenerek kategoriler oluşturulmuştur. Bir sonraki aşamada ise elde edilen bulgular geniş anlamlara erişebilecek şekilde yorumlanmıştır. Bulgularda paydaşların verdiği cevaplardan kesitler alınarak bu kesitlere yer verilmiştir.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde çalışmanın amacı gereği çalışmaya konu olan dijital kültürün etkisiyle okul kültüründe yaşanan farklılıklar, teknoloji kullanımında okul paydaşlarının karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalar ve karşılaşılan çatışmaları çözmeye yönelik önerileri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Tüm yanıtlar her okul için incelenmiş ve okullar arası karşılaştırmalar yapılmıştır.

Dijital Kültürün Etkisiyle Okul Kültürü İçerisinde Yaşanan Farklılıklar

Bu bölümde, okul paydaşlarının teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmaların belirlenmesinden önce dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde yaşanan farklılıklara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Çalışmaya konu olan paydaşlar, dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde yaşanan farklılıklar konusundaki soruları yanıtlarken genellikle en az bir cevap vermiş olup okul kültürü içerisinde olumlu farklılıklar yaşandığından bahsetmişlerdir. Tüm okullardaki paydaşlar teknolojinin sağladığı kolaylıklar, öğrenme-öğrenme sürecine ilişkin gelişmeler, teknoloji kullanımı ile ortaya çıkan olumsuzluklardan söz etmişlerdir. Bunların dışındaki açıklamalar ise “diğer” başlığı altında ele alınmıştır. Genel ortaokul, devlet imam hatip ortaokulu ve özel ortaokulda verilen cevaplara ilişkin oluşturulan kategoriler ve kodlar Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3

Dijital Kültürün Etkisiyle Okul Kültürü İçerisinde Yaşanan Farklılıklar

Kategori	Kodlar	Genel				İmam Hatip				Özel			
		Öğr	Öğ	Y	V	Öğr	Öğ	Y	V	Öğr	Öğ	Y	V
Teknolojinin Sağladığı Kolaylıklar	Ders-öğrenci takibi	7	4	-	15	10	5	-	1	12	1	-	1
	Bilgiye erişim	5	8	1	1	3	4	1	-	2	2	-	-
	Bilgi paylaşımı	1	3	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-
	İletişim	-	9	1	7	12	2	-	1	10	4	-	-
	Zaman Kazanma	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
	Sunum Kolaylığı	1	1	-	-	4	-	-	-	7	1	-	-

(Devam ediyor)

Tablo 3 (Devam)

		<i>Dijital Kültürün Etkisiyle Okul Kültürü İçerisinde Yaşanan Farklılıklar</i>											
Kategori	Kodlar	Genel				İmam Hatip				Özel			
		Öğr	Öğ	Y	V	Öğr	Öğ	Y	V	Öğr	Öğ	Y	V
Öğretme-Öğrenme Sürecine İlişkin Gelişmeler	Görsellik-işitsellik katma	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2	-	1
	Anlama ve pekiştirme	3	1	-	-	5	-	-	-	6	-	-	-
	Öğrenmeye katkı	3	-	-	1	1	2	-	-	1	2	-	-
	Akademik ilerleme	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Eğlenceli/etkili ders işleme	2	-	-	-	8	2	-	-	8	1	-	-
	Öğrenme isteği artışı	9	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-
	Derse katılım	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Yöntem ve teknik çeşitliliği	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Eğitim araçlarının artışı	5	-	-	-	2	-	-	-	4	-	-	-
	Öğrenme ortamlarının oluşması	-	-	-	1	3	1	-	-	2	-	-	-
	Olumsuzluklar	Gerçek yaşamdan uzaklaşma	-	3	-	1	1	6	-	-	3	1	-
Fiziksel ve psikolojik olumsuzluklar		1	1	-	-	3	4	1	-	4	2	1	-
Başarı düşüşü		-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Bilgi kirliliği		-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	1	-
Uyum Problemi		-	-	-	-	-	3	1	-	1	-	-	-
Diğer	Mesleki gelişim	-	3	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-
	Bakış açısının farklılaşması	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	İdari kontrol	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Her şeyi internette bulacağına inanma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	Baskı ve beklenti artışı	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Boş	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Tablo 3'te okul türlerinin bir alt satırında yer alan başlıklar öğrenci (Öğr), öğretmen (Öğ), yönetici (Y) ve velinin (V) kısaltılmış halidir. Genel ortaokul, devlet imam hatip ortaokulu ve özel ortaokul paydaşları, en çok teknolojinin sağladığı kolaylıklar ve öğretme-öğrenme sürecine ilişkin gelişmelere ilişkin cevaplar vermiştir. Dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde yaşanan farklılıklar denildiğinde teknolojinin sağladığı kolaylıkları sıralayan paydaşlar ders-öğrenci takibinde, bilgiye ulaşmada, iletişimde ve bilgi paylaşımında, zamanda ve sunumda kolaylık sağladığını belirtmişlerdir.

Genel ortaokulda yedi öğrenci, dört öğretmen ve 16 veli; devlet imam hatip ortaokulunda sekiz öğrenci, beş öğretmen ve bir veli; özel ortaokulda ise 12 öğrenci, bir öğretmen ve bir veli dijital kültürün etkisiyle ders-öğrenci takibinin kolaylaştığını belirtmişlerdir. Genel ortaokulda bir sekizinci sınıf öğrencisi (G-Öğr-1) "E-okuldan sınav tarihlerimi öğrenebiliyorum. Notlarıma bakabiliyorum. Ailemde notlarımı

öğrenebiliyor.” olarak açıklarken, bir veli (G-V-1) çocuğunun ödevlerini, not ve devamsızlık bilgilerini kolay bir şekilde takip edebildiğini açıklamıştır. Devlet imam hatip ortaokulunda ise genel ortaokulda verilen benzer cevapların yanı sıra velilerin, Whatsapp grupları ile öğretmen, okul ve sınıf olayları (ödev, faaliyet, sorumluluk vb.) hakkında bilgi sahibi olduklarından bahsedilmiştir (İ-Öğ-1, İ-V-1). Özel ortaokulda ise genel ortaokulda verilen benzer cevapların yanı sıra bir altıncı sınıf öğrencisi (Ö-Öğ-1) ailesinin E-okul ve Stoys (eğitim yazılımı) üzerinden kendisini takip edebildiğinden söz ederken, bir sekizinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğ-2) ödev yapmadığı zaman annesinin öğrendiğini ve mesaj attıkları için kitabını evde unutmadığından söz etmiştir.

Dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde yaşanan farklılık olarak bilgiye erişimin kolaylaştığını söyleyen paydaşlar merak ettikleri ve ihtiyaç duydukları bilgilere en hızlı ve kolay biçimde ulaştıklarından bahsetmişlerdir. Bir yedinci sınıf öğrencisi (G-Öğ-2) ödev ve diğer amaçlar için birçok bilgiye internet aracılığıyla kolayca ulaşabildiğinden bahsederken, bir öğretmen (İ-Öğ-2), branşa ait bilgi ve kaynaklara ulaşımının kolay olduğundan söz etmiştir. Bazı öğretmenler, yönetici ve veliler teknoloji ile okul içerisinde ve okul dışında iletişimin kolaylaştığını belirtmişlerdir. Belirtilen görüşlerden örnekler şu şekildedir:

Ö-Öğ-2: “Okulu değiştirse de okul arkadaşları ile rahatça konuşmaya devam edebiliyorum.”

Ö-Öğ-1: “Öğretmen-veli iletişimi güçlenmektedir. Yöneticilere ilişkin anında iletişim kurulabilmektedir (online toplantı gibi).”

Ö-Öğ-2: “Veliler ile kolay bir şekilde iletişim kurabiliyoruz. Fakat sürekli cep numarası istiyorlar, her an bize ulaşmak istiyorlar.”

G-V-2: “Sınıftaki velilere ve öğretmenlere kolayca ulaşabiliyorum. Whatsapp sayesinde okul problemlerini kısa sürede çözebiliyoruz.”

Teknolojinin sağladığı kolaylıklar arasında bilgi/materyal paylaşımı da yer almaktadır. Altı öğretmen, bir öğrenci ve bir veli bilgi/materyal paylaşımının daha kolay ve hızlı bir şekilde olduğuna ve paylaşımların arttığına değinmiştir. Görüşlerden bazıları şu şekildedir:

G-Öğ-3: “Araştırıp edindiğim bilgileri sınıftaki arkadaşlarımla daha hızlı paylaşabiliyorum.”

G-Öğ-2: “Meslektaşlara ilişkin mesleki ve idari paylaşım arttı.”

İ-Öğ-3: “Öğrenciler ve diğer öğretmenler ile kısa zamanda daha çok paylaşım yapılabilir.”

Ö-Öğ-2: “Okul idaresi tarafından sosyal medya üzerinden okul ile ilgili paylaşımlar yapılması isteniyor.”

Bir öğretmen (G-Öğ-3), teknoloji ile idari açıdan bilgi, duyuru ve etkinliklerin daha hızlı işlediğinden ve böylece zamandan kazanıldığından söz etmiştir. Bu görüşe benzer olarak başka bir öğretmen (İ-Öğ-3) teknoloji ile yöneticilerin, işlerinin çabuklaştığını ve zamandan kazandıklarını belirtirken, iki öğretmen (G-Öğ-4, Ö-Öğ-3) dersler işlenirken zamandan kazanıldığını ve zaman yönetiminin kolaylaştığını dile getirmiştir.

Öğrenciler ve öğretmenlerden bazıları sunumlarda kolaylık yaşandığını söylemişlerdir. Bir sekizinci sınıf öğrencisi (İ-Öğ-1) “teknoloji sayesinde dersler daha rahat ve hızlı işlendiği için öğretmenlerimiz kolaylık yaşıyor” olarak söz ederken, başka bir sekizinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğ-3) öğretmenlerin soru yazmak veya resim çizmek yerine öğretmenin direkt soru ve resmi akıllı tahtadan gösterebildiğini ve böylece daha kolay ders işlendiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, öğretmenler ve veliler dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde yaşanan farklılıkları, teknolojinin sağladığı kolaylıklar olarak açıkladıkları gibi öğrenme-öğretme sürecine ilişkin gelişmelerden söz ederek de açıklamışlardır. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin öğrenme-öğretme süreci açısından ele alan açıklamaları “görsellik-işitsellik katma”, “anlama ve pekiştirme”, “öğrenmeye katkı”, “akademik ilerleme”, “eğlenceli/etkili ders işleme”, “öğrenme isteği artışı”, “derse katılım”, “yöntem ve teknik çeşitliliği”, “eğitim araçlarının artışı” ve “öğrenme ortamlarının oluşması” alt temalarında toplanmıştır (Tablo 3).

Dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde yaşanan farklılık olarak teknolojinin derslere görsellik-işitsellik kattığı görüşünü paylaşan öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler görselliğin ve işitselliğin daha iyi kullanılmasını ele almıştır. Bir öğretmen (Ö-Öğ-4) özellikle ufak yaşlar için derslerde görselleri sunmada teknolojinin etkili olduğundan söz ederken, başka bir öğretmen (Ö-Öğ-5) derslerde görselliğin ve işitselliğin daha iyi kullanıldığından söz etmiştir.

Tüm okullardan toplam 14 öğrenci (G-Öğ-4, G-Öğ-5, İ-Öğ-2, İ-Öğ-3, İ-Öğ-4, İ-Öğ-5, İ-Öğ-6, Ö-Öğ-2, Ö-Öğ-4, Ö-Öğ-5, Ö-Öğ-6, Ö-Öğ-7, Ö-Öğ-8) teknoloji kullanıldığında dersleri daha iyi veya daha kolay anladıklarını dile getirmiştir. Bir sekizinci sınıf öğrencisi (G-Öğ-6) ve bir öğretmen (G-Öğ-1) ise akıllı tahta kullanımı ile derslerin pekiştirildiğinden bahsetmiştir. Bu görüşü söyleyen bir öğretmen ve iki öğrenci bunu teknolojinin görsel-işitselliğine dayandırmıştır. Bu kapsamdaki görüşlerden örnekler şöyledir:

Ö-Öğr-2: “Derslerdeki videolarla daha iyi anlıyorum.”

G-Öğ-1: “Akıllı tahta uygulaması ile görsel olarak ders pekiştiriliyor.”

G-Öğr-5: “Akıllı tahtadan konu anlatımlarına baktığımızda veya soru çözdüğümüzde daha fazla anlıyoruz.”

Üç öğrenci, üç öğretmen ve bir veli derslerde teknoloji kullanımının öğrenmeye katkısı olduğunu belirtmiştir. Kalıcı öğrenme, kolay öğrenme ve hızlı öğrenme olarak verilen cevaplar da öğretmeye katkı koduna dahil edilmiştir. Bir öğretmen (İ-Öğ-3) öğrencilerin kısa zamanda daha çabuk ve sıkılmadan öğrendiğini ifade ederken, bir altıncı sınıf öğrencisi (G-Öğr-6) derslerde akıllı tahta kullanıldığında videoların ve görsellerin öğrenmeye daha fazla yardım ettiğini dile getirmiştir.

Genel ortaokul ve devlet imam hatip ortaokulu öğrencilerinden bazıları ve özel ortaokuldan bir öğretmen derslerde teknoloji kullanıldığında öğrencilerin öğrenme isteklerinin arttığını ifade etmiştir. Bir yedinci sınıf öğrencisi (G-Öğr-7) öğretmenler akıllı tahtadan test veya video açtığında merak ile izlediğini ve yaptığını söylerken, bir altıncı sınıf öğrencisi (G-Öğr-8) akıllı tahta kullanıldığında kendisinin ve arkadaşlarının derse olan ilgisinin arttığından bahsetmiştir. Öyle görünüyor ki, öğrenciler ve öğretmenler teknolojinin görsel-işitselliğinin öğrenme isteği yaratan, öğrenmeyi ve anlamayı kolaylaştıran, öğrenilenleri kalıcı yapan, öğrenmeye katkı sağlayan en önemli özelliği olduğunu düşünmektedirler.

Paydaşların, öğrenme-öğretme sürecine yaptığı katkılar olarak değerlendirdikleri görüşlerinde ayrıca akademik ilerlemenin olduğundan, derslerin etkili veya eğlenceli geçmesini sağladığından, derse katılımını sağladığından, öğretim yöntem ve tekniklerin çeşitlendiğinden, eğitim araçlarının arttığından (özellikle akıllı tahta) ve farklı öğrenme ortamlarının oluştuğundan söz etmişlerdir. Bir öğretmen (G-Öğ-5) bilgiye erişim ve öğrenci gelişimlerinde akademik ilerleme sağlandığından söz ederken bir sekizinci sınıf öğrencisi (İ-Öğr-6) derslerdeki akademik başarısını etkilediğini dile getirmiştir. Bir öğretmen (Ö-Öğ-1) etkili bir şekilde ders işlendiğini dile getirirken, bir öğrenci (İ-Öğr-7) özellikle akıllı tahta ile derslerin daha hızlı ve eğlenceli geçtiğini söylemiştir. Bir altıncı sınıf öğrencisi (G-Öğr-9) “derslere daha fazla katılımım oluyor” olarak cevaplarırken, bir öğretmen (İ-Öğ-4) öğrencilerin pasif rolden aktif bir role büründüklerini dile getirmiştir. Genel ortaokulda iki öğretmen (G-Öğ-2, G-Öğ-6) eğitim yöntem ve tekniklerinde çeşitlilik olduğunu vurgulamıştır. Her okuldan bazı öğrenciler dijital kültürün etkisiyle kullanılan eğitim araçlarının arttığından bahsetmişlerdir. Bu görüşü savunan öğrencilerden bir tanesi eğitim aracı olarak

“Baamboozle” derken diğerleri akıllı/etkileşimli tahtadan bahsetmiştir. Örnek görüşler şu şekildedir:

İ-Öğr-8: “Derslerin çoğunu normal tahtada işlemek yerine akıllı tahtalar ile ders işliyoruz.”

Ö-Öğr-9: “Derslerde Baamboozle (web tabanlı eğitim oyunları) oynuyoruz.”

Beş öğrenci, bir öğretmen ve bir veli yeni öğrenme ortamlarının oluştuğunu söylemiş ve öğrenme ortamları olarak eğitim platformlarını örnek olarak vermişlerdir. Eğitim platformu olarak özel ortaokuldaki öğrenciler Metodbox’tan bahsederken, diğer okullardaki öğrenciler genellikle EBA’dan bahsetmiştir. Bu görüşe sahip olan cevaplardan bazıları şu şekildedir:

G-V-2: “EBA ve DynEd (bilgisayar destekli yabancı dil eğitimi programı) gibi öğrenme ortamları oluşmuştur. Bunlar sayesinde dersleri bizde görebiliyoruz. “

Ö-Öğr-10: “Metodboxtan (uzaktan eğitim platformu) derslerime çalışabiliyorum.”

İ-Öğr-8: “Derslerimizi EBA üzerinden işleyebiliyoruz.”

Paydaşlar teknolojinin sağladığı kolaylıklar ve öğrenme-öğretme ortamına katkılarının dışında gerçek yaşamdan uzaklaştığını, fiziksel ve psikolojik olumsuzlukların oluştuğunu, çağa uyum problemi yaşandığını, öğrencilerin başarısının düştüğünü ve bilgi kirliliğinin oluştuğunu ifade etmişlerdir. Bu görüşler “olumsuzluklar” başlığı altında ele alınmıştır. Bunlara ek olarak, mesleki gelişime katkı sağlanması, bakış açılarının farklılaşması, idari kontrolün güçlenmesi, baskı ve beklentinin oluşması gibi görüşlerde de bulunmuşlardır. Öğretmenlerin, yöneticilerin ve velilerin bu görüşleri ise “diğer” başlığı altında ele alınmıştır.

Dört öğrenci, 10 öğretmen ve bir veli gerçek yaşamdan uzaklaştığını dile getirmiştir. Bu görüşe sahip olan cevaplardan örnekler şu şekildedir:

G-Öğ-7: “Öğrencilerin arkadaş ilişkilerinde bire bir iletişim azalmıştır.”

G-V-3: “Çocukların gerçek yaşamda dil bilgisi düşmüştür.

İ-Öğ-5: “Öğrenciler dijital yaşama gerçek yaşamdan daha çok önem veriyorlar. Okulu ikinci plana atıyorlar.”

İ-Öğ-7: “Öğrencilerin derslere olan ilgileri azaldı, sorumsuz oldular. Zamanı kullanma ve kitap konusunda eksiklik oluştu.”

İ-Öğ-6: “Meslektaşlarla iletişimsizlik artmıştır. Samimi dostluklar azaldı. “

Ö-Öğr-11: “Ailede herkes telefon ile oynadığı ve televizyon izlediği için kimse birbirini görmüyor.”

Sekiz öğrenci, yedi öğretmen, bir yönetici ve bir veli fiziksel (radyasyondan etkilenme, göz bozukluğu, baş ağrısı) ve psikolojik (telefon bağımlılığı, ilgi/dikkat dağınıklığı, odaklanma sorunu, davranış bozuklukları) olumsuzluklar yaşandığını ifade etmiştir. Bir yönetici (İ-Y) teknolojiyi kullanma hazır bulunuşlukları olduğu için öğrenci, öğretmen, yönetici gelişim düzeyleri göz önüne alındığında ciddi sıkıntı ve olumsuzluklar (bağımlılık, siber zorbalık vb.) oluşabileceğini ifade ederken, bir öğretmen (İ-Öğ-3) öğrencilerin ilgilerinin çok kolay dağıldığından söz etmiştir. Bir öğrenci (İ-Öğ-9) ders notlarının düştüğünden bahsetmiştir. Bir öğretmen (İ-Öğ-1) “bilgiye ulaşma noktasında seviye çok düşük (inceleme, araştırma). Bilgi kirliliği olmasına rağmen öğrenciler bilgiyi sorgulamadan alıntı yapıyorlar/kullanıyorlar” olarak söz ederken, başka bir öğretmen (İ-Öğ-6) bilgi kirliliği ve güvenilir bilgi elde edememe sıkıntılarını söz konusu olduğundan söz etmiştir. Bir yönetici (İ-Y) “teknolojiyi etkin ve verimli olma sürecine entegre olamıyoruz” olarak dile getirirken, bir öğretmen (İ-Öğ-1) özellikle 50 yaş ve üstü öğretmenlerin çoğunlukla teknoloji kullanımında zorlandığından söz etmiştir.

Tüm okullardaki öğretmenlerden bazıları teknoloji ile mesleki gelişimin arttığını ifade etmiştir. Bir öğretmen (G-Öğ-8) mesleki açıdan farklı kaynaklardan bilgi toplandığını ve günün şartlarını kolay bir şekilde takip edildiğini ifade ederken, bir öğretmen (İ-Öğ-1), öğretmenlerin dersleri ile ilgili güncel bilgi ve kaynaklara ulaşımın kolaylaştığından ve arttığından bahsetmiştir. Bir yönetici (G-Y) öğrenciler ile bakış açılarının farklılaştığını dile getirmiştir. Bir öğretmen (G-Öğ-9) teknoloji ile idari açıdan kontrol mekanizmasının güçlendiğinden söz etmiştir. Özel ortaokulundan bir veli (Ö-V-1) öğrencilerin internette her şeyi bulacağına inandığını söylemiştir. Devlet imam hatip ortaokulundan bir öğretmen (İ-Öğ-1) öğretmenlerin üzerinde teknolojiyi öğrenme konusunda baskı oluştuğunu ve yöneticilerin öğretmenlerden teknoloji kullanımı konusunda beklentilerinin yüksek olduğunu belirtmiştir.

Dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde yaşanan farklılıklar şöyle özetlenebilir:

Dijital kültürün eğitimle ilişkisi boyutunda teknolojinin, bireylere kolaylık ve fırsatlar sağladığı, eğitim yöntem/teknik olarak kullanıldığı ve bireyler üzerinde olumsuzluklar yarattığı görülmüştür. Dijital kültürün etkisiyle tüm okullarda, ders-öğrenci takibi, bilgiye erişim, iletişim, paylaşım ve sunumda kolaylık sağladığı ve zamandan kazanıldığı bulunmuştur. Dijital kültür ile dijital teknolojinin bilgi erişim ve paylaşımında kolaylıklar ve fırsatlar sağladığı Çağlar’ın (2012) bulgularında da ortaya

koyulmuştur. Teknolojinin sağladığı kolaylıkların beraberinde öğrenme-öğretme sürecinde yaşanan gelişmelerden bahsedilmiş ve bu gelişmelerden tüm okullarda ortak yaşananlar şöyledir; anlamayı/pekiştirmeyi kolaylaştırma/artırma, öğrenmeye katkı sağlama, etkili/eğlenceli ders işleme, öğrencinin öğrenme isteğini artırma, eğitim araçlarının artması ve yeni öğrenme ortamlarının oluşmasıdır. Bunlara ek olarak, genel ortaokuldaki paydaşlar teknolojinin derse görsellik-işitsellik kattığını, akademik ilerlemeyi sağladığını, öğrencilerin derslere katılım sağladıklarını, öğretim yöntem ve tekniklerinin çeşitlendiğini; devlet imam hatip ortaokulundaki paydaşlar teknolojinin akademik ilerlemeyi sağladığını; özel ortaokuldaki paydaşlar ise teknolojinin derse görsellik-işitsel kattığını ve öğrencilerin derslere katılım sağladıklarını söylemişlerdir. Benzer biçimde Hennessy, Ruthven ve Brindley'in (2005) İngiltere'deki ortaöğretim okullarında yaptıkları araştırmada İngilizce, fen bilimleri ve matematik öğretmenlerinin BİT'in sağladığı kolaylıkları ve öğrenme-öğretme sürecine yaptıkları katkıları vurgulamaktadır. Daşdemir, Cengiz, Uzoğlu ve Bozdoğan (2012) yaptıkları çalışmanın, tablet bilgisayarların derste kullanılması, dersi eğlenceli hale getirmekle birlikte öğrencilerin derse güdülenmesini artırdığına ilişkin sonuçları ile Güllüpınar ve diğerlerinin (2013) yaptıkları çalışmanın BİT araçlarının öğrenmeyi zevkli hale getirdiği ve ders içeriklerini zenginleştirdiği sonuçları bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde olumlu farklılıkların yaşanmasının yanı sıra paydaşlardan bazıları olumsuz farklılıklar yaşandığını belirtmişlerdir. Benzer sonuçlara ulaşan bir araştırmada (Yılmaz ve Aydın, 2013) ortaokul öğrencilerinin teknolojiye yönelik tutumlarının ve bu tutumları etkileyen faktörleri incelenmiş ve öğrencilerin teknoloji kullanımı konusunda olumlu (teknolojinin derslere yardımcı olması, geniş çaplı araştırma yapma olanakları sunması) ve olumsuz (teknolojinin radyasyon yayması) tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Devlet imam hatip ortaokulunda bulunan bir öğretmen (İ-Öğr-5) dışında araştırma kapsamındaki tüm paydaşlar okul kültürü içerisindeki teknoloji kullanımına olumlu bakmaktadır. Tüm okullarda olumsuzluk olarak söylenenler gerçek yaşamdan uzaklaşma (ilişkilerin azalması vb.), fiziksel ve psikolojik yaşanan problemlerdir. Dijital kültürün sosyolojik boyutunun okul paydaşları üzerindeki etkisine ilişkin olarak internet, dijital araçlar, oyun sosyal ağların onları yalnızlaştırdığı, yabancılaştırdığı ve olumsuzluklar yarattığı görülmüştür. Bu bulgu Eşgi (2013), Karagülle ve Çaycı'nın (2014) araştırma bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Ayrıca, devlet imam hatip ortaokulu ve özel ortaokulda

özellikle öğretmenlerin çağa uyum problemi yaşadıklarını, bilgi kirliliği oluştuğunu ve devlet imam hatip ortaokulundaki öğrencilerin başarılarında düşüş yaşandığını dile getirilmiştir.

Tüm bunların dışında teknolojinin, genel ortaokulda öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağladığı, yöneticiler ve öğrencilerin bakış açılarının farklılaştığı ve idari kontrolü daha iyi sağladığı; devlet imam hatip ortaokulunda öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağladığı ve öğretmenler üzerinde teknoloji kullanımı ile ilgili beklentinin ve baskının oluştuğu; özel ortaokulda öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağladığı ve öğrencilerin her şeyi internette bulacağına inanmasını sağladığı ifade edilmiştir.

Okul kültürünü etkileyen önemli faktörlerden biri olan teknolojinin özel ortaokulda daha ön planda olduğu belirtilmiştir. Bütün dersliklerde akıllı tahtanın ve internet erişiminin olduğu, online toplantıların gerçekleştiği, sosyal medyada okul ile ilgili paylaşımların yapıldığı ve okul içerisinde farklı platformlar ve sitelerin (Stoys, Methodbox, baamboozle) kullanıldığı ifade edilmiştir. Devlet imam hatip ortaokulunda ise alt yapı sorunları (internet yok) olmakla birlikte beşinci ve altıncı sınıfların dersliklerinde akıllı tahta bulunmamaktadır. Ayrıca, okulların teknoloji kabullenme durumlarında devlet imam hatip ortaokulu farklılık göstermektedir. Okulun öğretmenlerinden biri eğitim sürecinde teknoloji kullanımını uygun bulmadığını belirtmiş ve öğretmenlerin çoğu teknolojik hayata uyum sağlayamadıklarını belirtmiştir.

Okul kültürü içerisindeki paydaşların beklentileri incelendiğinde devlet imam hatip ortaokulu yöneticilerinin teknoloji kullanımı konusunda öğretmenlerden yüksek bir beklenti içerisinde olduğu görülmüştür. İlâveten devlet imam hatip ortaokulu beşinci ve altıncı sınıf öğrencileri dersliklerde akıllı tahta olmasını ve öğretmenleri ise internetin olmasını umduklarını dile getirmişlerdir.

Özel ortaokul öğrenci velileri, diğer okullara göre öğrencileri ile ilgili daha detaylı bilgiye kolayca ulaşmakta olup öğretmen ile devamlı bir iletişim içerisinde. Bu yüzden özel ortaokul öğrencileri, ailelerinin kendilerini sıktığını ve bu durumdan memnun olmadıklarını açıklamışlardır.

Okul kültüründe paydaşlarının birbirleri ile olan iletişimi önemlidir. Tüm okullarda dijital araçlar üzerinden öğrenciler, arkadaşları ve ailesi ile iletişim kurduklarından söz etmişler, öğretmenler ise meslektaşları, öğrenci velileri ve yöneticileri ile iletişim kurduklarından söz etmişlerdir. Bunların dışında özel ortaokulda okul dışında da öğretmen ve öğrencinin iletişim halinde olduğu görülmüştür.

Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Benzerlikler, Farklılıklar ve Çatışmalar

Dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde yaşanan farklılıklar üzerine açıklamalarda bulunan paydaşlara teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalar sorulmuştur. Paydaşların karşılaştıkları benzerlikler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Benzerlikler

Kategori	Tema	Genel				İmam Hatip				Özel			
		Öğr	Öğ	Y	V	Öğr	Öğ	Y	V	Öğr	Öğ	Y	V
Benzerlikler	Kullanım amacı	9	7	-	3	13	4	-	-	9	5	-	-
	Kullanım süresi	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Teknolojiyi sevme	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Aynı uygulamalar	1	1	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-
	Pozitif bakma	1	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-
	Telefonu elden bırakmama	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Aynı araçlar	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-
	İç içe olma	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Dijital kültürün yaşam biçimi haline gelmesi	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Konuları eşit işleme	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	Aynı fikirde olma	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Yanlış anlaşılma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	Boş	12	2	1	11	10	4	-	1	10	2	1	1

Tablo 4'te okul türlerinin bir alt satırında yer alan başlıklar öğrenci (Öğr), öğretmen (Öğ), yönetici (Y) ve velinin (V) kısaltılmış halidir. Paydaşlar teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlik olarak boş cevaplar hariç en az bir cevap vermiş olup kullanım amacı, kullanım süresi, teknoloji ile iç içe olma, teknolojiyi sevme, dijital kültürün yaşam biçimi haline gelmesi, aynı uygulamaların kullanılması, aynı araçların kullanılması, aynı fikirde olunması, konuları eşit işleme, telefonu elden bırakmama, teknoloji kullanımına pozitif bakma, yanlış anlaşılma gibi benzerlikler ile karşılaştıkları görülmüştür. Bu benzerlikler arasında tüm okullarda en fazla söylenen kullanım amacı olmakla birlikte bunu söyleyen öğrenciler ve öğretmenlerin verdikleri cevaplarda, eğlence, eğitim, sosyal medya, araştırma yapma, haberleşme, mesleki gelişim, sosyal etkileşim, bilgi alışverişi, paylaşım, yenilikleri takip etme, yeniliklerin yayılması ve bilgiye erişim amaçlı teknoloji kullanımlarının benzerlik gösterdiği bulunmuştur.

Öğrencilerin daha çok arkadaşları ile eğlence ve eğitim amaçlı teknoloji kullanımları benzerken, öğretmenlerin meslektaşları ve öğrenci velileri ile haberleşme amaçlı teknoloji kullanımları benzemektedir.

Genel ortaokuldan bir öğretmen (G-Öğ-2), devlet imam hatip ortaokulundan dokuz öğrenci (İ-Öğ-1, İ-Öğ-2, İ-Öğ-4, İ-Öğ-9, İ-Öğ-10, İ-Öğ-13, İ-Öğ-18, İ-Öğ-19, İ-Öğ-20) ve özel ortaokuldan dört öğrenci (Ö-Öğ-8, Ö-Öğ-12, Ö-Öğ-13, Ö-Öğ-16), öğrenciler ile eğlence amaçlı kullanımlarının benzer olduğunu söylemiştir. Oyun için kullanım eğlence amaçlı kullanıma dahil edilmiş olup araç olarak genellikle telefon kullanıldığı vurgulanmıştır.

Genel ortaokuldan üç öğrenci ve bir veli, devlet imam hatip ortaokulundan dokuz öğrenci ve bir öğretmen ve özel ortaokuldan üç öğrenci, diğer paydaşlar ile benzerlik olarak teknolojiyi soru/test çözme, ders çalışma ve ödev yapma amaçlı kullandıklarını dile getirmişlerdir. Bunların tümü eğitim amaçlı teknoloji kullanımı olarak değerlendirilmiştir. Bu görüşe örnek cevaplar şöyledir:

G-Öğ-6: “Benzerlik olarak babamda benim gibi bilgisayardan ders çalışıyor.”

İ-Öğ-1: “Ben teknolojiyi genelde ders için kullanırım. Arkadaşlarımda benim gibi teknolojiyi ders amaçlı da kullanıyor. Öğretmenlerin EBA üzerinden test yüklemesi ve bunları bizim çözmemizde bir benzerliktir.”

İ-Öğ-7: “Sınıf arkadaşlarımda benimle aynı şekilde ödev araştırmak için telefon kullanır.”

İ-Öğ-8: “Öğretmenler, müdür ve müdür yardımcıları ile eğitim amaçlı kullanım benzerdir. Örneğin, E-kurs a giriyoruz.”

İ-Öğ-7: “Benzerlik olarak öğrenciler ile aynı sitelerden soru çözüyoruz. Buda faydalı oluyor.”

Genel ortaokuldan bir öğretmen, devlet imam hatip ortaokulundan üç öğrenci ve özel ortaokulundan bir öğretmen teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlik olarak sosyal medya kullandıklarından bahsetmiştir. Devlet imam hatip ortaokulundan üç öğrenci (İ-Öğ-1, İ-Öğ-4, İ-Öğ-20) kendi arkadaşları ile sosyal medya kullanımının benzer olduğunu; genel ortaokulda bir öğretmen (G-Öğ-7) veliler ile sosyal medya kullandıklarını; özel ortaokulda bir öğretmen (Ö-Öğ-2) herkesin sosyal medya kullandığını söylemiştir. İki öğretmen sosyal medya aracı olarak özellikle Whatsapp kullanımını vurgulamıştır.

Genel ortaokuldan dört öğrenci ve üç veli teknoloji kullanırken araştırma yaptıklarını ve bunun diğer paydaşlar ile benzer olduğunu açıklamıştır. Bu görüşe örnek olarak bir sekizinci sınıf öğrencisi (G-Öğr-6) ailesinin de kendisi gibi merak ettiği şeyleri araştırdığını söylerken, bir veli (G-V-1) benzerlik olarak çocuğunun da kendisi gibi ilgisini çeken bilgileri internetten araştırdığını söylemiştir. Genel ortaokuldan iki öğrenci ve dört öğretmen, devlet imam hatip ortaokulundan dört öğrenci, özel ortaokuldan üç öğrenci ve üç öğretmen teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlik olarak haberleşme amaçlı teknolojiyi kullandıklarından söz etmiştir. Bu görüşe ait örnek cevaplar şöyledir:

G-Öğ-2: “Yöneticilerle teknoloji kullanımında haberleşme ortak.”

G-Öğ-10: “Veliler de benim gibi genellikle iletişim kurmak için teknolojiyi kullanıyor. Böylece velilerle daha kolay iletişim kurulabiliyor.”

İ-Öğ-7: “Sınıf arkadaşlarımda benimle aynı şekilde sınıf arkadaşlarına ödev sormak ve arkadaşlarla iletişim kurmak için telefon kullanır.”

Bir öğretmen (G-Öğ-9) meslektaşları ile teknolojiyi mesleki gelişim amaçlı kullanımlarının benzer olduğunu ifade etmiştir. Bir öğretmen (G-Öğ-2) yöneticiler ile bilgi alışverişi için teknoloji kullanımının ortak olduğundan söz etmiştir. Bir öğretmen (G-Öğ-8) meslektaşları ve yöneticileri ile teknolojiyi paylaşım yapmak amacı ile kullandıklarından bahsederken, iki öğretmen (İ-Öğ-2, İ-Öğ-7) öğrencileri ile teknoloji kullanımında benzerlik olarak bilgi ve kaynak paylaşımından bahsetmiştir. Bir öğretmen (İ-Öğ-5) öğrenciler ile yeniliklerin takip edilmesinin benzer olduğunu söylemiştir. İki öğretmen (G-Öğ-4, Ö-Öğ-6) tüm paydaşlar ile teknolojiyi bilgiye erişim amaçlı kullanımlarının benzer olduğunu dile getirirken, bir öğretmen (G-Öğ-8) meslektaşları ve yöneticiler ile teknolojiyi bilgiye erişim amaçlı kullanımlarının benzer olduğunu dile getirmiştir.

Özel ortaokuldan bir yedinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğr-21) ailesi ile teknoloji kullanım süresinin benzer olduğunu söylemiştir. Bir altıncı sınıf öğrencisi (İ-Öğr-15) herkesin teknoloji ile iç içe olduğunu dile getirmiştir. Bir beşinci sınıf öğrencisi (G-Öğr-9) okuldaki bazı arkadaşları gibi teknolojiyi ve dijital araçları (tablet, bilgisayar vb.) sevdiğinden bahsetmiştir. Bir öğretmen (İ-Öğ-5) meslektaşları ile dijital kültürün yaşam biçimi haline gelmesinin benzer olduğunu söylemiştir. Genel ortaokul ve özel ortaokuldan toplam dört öğrenci ve iki öğretmen teknoloji kullanımında karşılaştığı benzerlik olarak aynı uygulamaları/programları kullandıklarından söz etmişlerdir. Bu görüşe ait örnek cevaplar şöyledir:

G-Öğr-6: “Ailem ile benzerlik olarak DynEd’i kullanıyoruz.”

G-Öğ-2: “Meslektaşlarım ile aynı uygulamaların kullanılması söz konusudur.”

Ö-Öğr-13: “Öğretmenler ile aynı uygulamaları kullanıyoruz.”

Ö-Öğr-14: “Sınıf arkadaşlarım, öğretmenlerim, ailem ve müdür/müdür yardımcıları ile aynı uygulamaları kullanıyoruz.”

Ö-Öğr-20: “Sınıf arkadaşlarım ile Metodbox, aile ile Whatsapp ve öğretmenler ile e-okul programlarını kullanmak benzerdir.”

Bir öğretmen (G-Öğ-2) meslektaşları ile aynı uygulamaları kullandığından söz ederken, iki öğrenci (Ö-Öğr-13, Ö-Öğr-14) ise arkadaşları, ailesi veya öğretmenleri ile aynı uygulamaları kullandığından söz etmiştir. Devlet imam hatip ortaokulunun yöneticisi öğrenciler ile cep telefonu kullanımının benzer olduğunu ifade ederken, özel ortaokuldan bir yedinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğr-11) arkadaşları ile ve diğer bir yedinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğr-12) ailesi ile cep telefonu kullanımlarının benzer olduklarını ifade etmişlerdir. Bir öğretmen (İ-Öğ-7) teknoloji ile konuların sınıflarda eşit şekilde işlendiğini ve bunun meslektaşlarıyla benzerlik gösterdiğini belirtmiştir. Bir beşinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğr-10) dijital araçların her zaman oyun amaçlı kullanılması gerektiğini ve öğretmenlerinin de bu şekilde düşündüğünü dile getirmiştir.

Teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerliklerin neler olduğu sorulduğunda bir veli (G-V-9) “teknoloji artık hayatımızın her alanına yayıldığı için biz yetişkinler olarak sürekli telefonlar elimizde dolaşıyoruz (email, Whatsapp, gazeteler vb.). Ne yazık ki çocuklar da bunu örnek alarak oyun içinde olsa telefonu ellerinden bırakmıyorlar” cevabını vermiştir. Genel ortaokuldan bir öğrenci ve özel ortaokuldan iki öğrenci teknoloji kullanımında ailesi ve sınıf/okul arkadaşları ile yaşadığı benzerlik olarak teknolojiye pozitif baktıklarını söylemiştir. Bu görüşü söyleyen öğrencilerden biri (Ö-Öğr-15) ailesinin kendisi gibi teknolojiye pozitif baktığını ve okul haricinde daha fazla zaman geçirmesini isteklerini ifade ederken, başka bir öğrenci ise (G-Öğr-7) ise evde bilgisayarı açıp alıştırmaya yaptığında veya eğitim videoları izlediğinde ailesinin yanında olduğunu ve teknoloji kullanımına pozitif bakarak kendisini desteklediklerini ifade etmiştir. Bir öğretmen (Ö-Öğ-6) dijital ortamlarda iletişim halindeyken duygu içeriğinin belli olmamasından kaynaklı bazı yazılanların paydaşlar tarafından yanlış anlaşılabilirdiğini söylemiştir. Okul paydaşlarının teknoloji kullanımında karşılaştıkları farklılıklar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Farklılıklar

Kategori	Tema	Genel				İmam Hatip				Özel				
		Öğr	Öğ	Y	V	Öğr	Öğ	Y	V	Öğr	Öğ	Y	V	
Farklılıklar	Kullanım amacı	3	2	-	1	4	1	-	-	1	1	-	-	
	Kullanım süresi	-	-	1	3	2	1	-	-	1	1	-	-	
	Farklı kullanım hızı	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Kontrol edilememe	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
	Yaş gruplarına göre farklılaşma	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Yanlış bilgiye ulaşım	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Teknolojiyi sevme	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Uygun/Etkin Kullanamama	-	1	-	2	1	1	1	1	1	-	-	-	
	İç içe olma	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	
	Araca göre farklılaşma	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	
	Yüksek beklenti	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
	İlgilenme durumu	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
	Telefon bağımlılığı	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	
	Aktif ve bilgi sahibi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
	Farklı programlar	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
	Etkin kullanma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
	Problem yaşama	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
	Her bilgiye kolaylıkla ulaşmayı istememe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	
	Boş		21	5	-	9	17	5	-	-	19	4	-	-

Tablo 5’te okul türlerinin bir alt satırında yer alan başlıklar öğrenci (Öğr), öğretmen (Öğ), yönetici (Y) ve velinin (V) kısaltılmış halidir. Paydaşların teknoloji kullanımında karşılaştıkları farklılık olarak boş cevaplar hariç en az bir cevap verilmiştir. Bu farklılıklar; kullanım amacı, araca göre kullanım amacı, kullanım süresi, kullanım hızı, yaş gruplarına göre kullanım, teknoloji ile iç içe olma, yüksek beklenti, kontrol edilememe, uygun/etkin kullanmama, her bilgiye ulaşma istememe, telefon/teknoloji bağımlılığı, problem yaşama, yanlış bilgiye ulaşma, aktif ve bilgi sahibi olma, teknolojiyi sevme, ilgilenme durumu, etkin kullanma, farklı programları kullanmadır. Teknoloji kullanımında karşılaşılan farklılık olarak kullanım amacını söyleyen toplam sekiz öğrenci, dört öğretmen ve bir veli genellikle öğrencilerin kullanım amaçlarının diğerlerine göre farklı olduğunu ve diğerlerinin genelde ihtiyaca yönelik kullandıkları vurgulanmıştır. Genel ortaokuldan üç öğrenci ve bir veli, devlet imam hatip ortaokulundan üç öğrenci ve bir öğretmen ve özel ortaokuldan bir öğretmen teknoloji kullanımında birbirleri ile yaşadıkları farklılık olarak öğrencilerin daha çok eğlenmeye yönelik veya ders amaçlı kullandıklarını dile getirmiştir. Bu görüşe ait örnek cevaplar şu biçimdedir:

G-Öğr-2: “Ailem daha çok mesajlaşma, konuşma ve sohbet amaçlı telefonları kullanıyorlar. Ben ise ders içi bilgiler ve oyun oynamak için kullanıyorum.”

G-V-12: “Örnek olmak amacıyla ben hem araştırma hem görüşmeler için kullanıyorum. Oğlum ise tableti sadece oyun için kullanıyor. Fakat belirli saatlerde oyun oynuyor.”

İ-Öğr-11: “Ailede daha çok teknoloji ihtiyaçlar için kullanılır, ama ben daha çok oyun için kullanırım. Bu yüzden teknoloji hakkım kısıtlıdır.”

Bir sekizinci sınıf öğrencisi (İ-Öğr-6) “sınıf/okul arkadaşlarının genelde sosyal ağlarla ilgili kullandığını, kendisinin EBA gibi yerlere girdiğini ve böyle daha iyi olduğunu düşündüğünü” söylemiştir. Genel Ortaokulda iki öğretmen ve özel ortaokuldan bir öğrenci veliler ile teknoloji kullanım amaçlarının farklı olduklarından bahsetmiştir. Bir öğretmen (G-Öğ-2) ve bir öğrenci (Ö-Öğr-7) genellikle velilerin öğrencileri kontrol etmek için teknolojiden faydalandığından söz ederken, başka bir öğretmen (G-Öğ-9) veliler ile teknoloji kullanımlarının tamamen farklı olduğundan söz etmiştir. Devlet imam hatip ortaokulundan iki sekizinci sınıf öğrencisi kullanım amaçlarını araçlara göre farklılaştığını dile getirmiştir. Bu görüşler şu şekildedir:

İ-Öğr-5: “Ben telefonumu ödev yapmak için kullanırım, ama bazı arkadaşlarım ise oyun oynamak için kullanır. Tabletimi oyun oynamak için kullanırım, müdür ve müdür yardımcılarını görüşmeler için kullanır. Bilgisayarı araştırma için kullanırken, annem fotoğraf kaydetmek ve öğretmenlerim sınav hazırlamak için kullanır.”

İ-Öğr-21: “Telefondan bazı arkadaşlarım benim gibi araştırma yapar ve oyun oynar. Ama bazıları EBA gibi yerlerden ödev yapar. Öğretmenlerim telefonu genellikle EBA ve sosyal medya amaçlı kullanır. Onlar Instagram gibi sosyal medya programlarında insanların ne yaptığına bakar, fakat ben bilgi veren hesaplara bakarım. Bilgisayar üzerinden ben video izlemeyi severim, ama kız kardeşim oyun oynamayı sever. Ayrıca annem de araştırma yapar. Müdürler E-okul gibi sitelere öğrencilerin yaptıklarını işler.”

Genel ortaokuldan bir yönetici ve üç veli, devlet imam hatip ortaokulundan iki öğrenci ve bir öğretmen ve özel ortaokuldan bir öğrenci ve bir öğretmen teknoloji kullanımında kullanım süresinin farklılaştığını dile getirmişlerdir. Bu görüşteki bazı cevaplar şöyledir:

G-Y: “Öğrencilerle yaşadığım benzerlik yok. Farklılık olarak aşırı teknoloji kullanıyorlar. Bu kadar kullanmaları bana fazla geliyor.”

G-V-3: “Çocuğum olumlu bir şekilde internet kullanmakla birlikte genelde çok fazla zaman geçirdiğini düşünüyorum.”

G-V-5: “Ödevlerini telefon veya bilgisayardan ödevlerini kolaylıkla yapabiliyor. Farklılık, telefonla çok zaman geçiriyor. Ödevini bitirip telefonla oynamak istiyorum.”

İ-Öğr-3: “Arkadaşlarımdan bazıları teknoloji fazla ve yanlış alanlarda kullanıyor. Bu yüzden arkadaşlarım bizden ayrıldı. Ailem de biraz fazla telefonla oynuyor ve birlikte vakit geçirilmiyor. Öğretmenler bile derste telefonu fazla kullanıyor.”

İ-Öğ-7: “Veliler ile teknoloji kullanım süreleri farklı. Veliler sosyal medya dışında çok fazla teknolojiyi kullanmıyorlar.”

Bir öğretmen (G-Öğ-3), öğrencilerin teknolojiyi daha hızlı kullandığından ve öğretmenlerin daha yavaş kaldığından bahsetmiştir. Genel ortaokul yöneticisi (G-Y) meslektaşlarının yaş gruplarına göre teknoloji kullanımlarının değiştiğini dile getirmiştir. Bir öğretmen (İ-Öğr-4) öğrencilerin bezen nerde durmaları gerektiğinin, bir başka deyişle teknoloji ile hep iç içe olmak istediklerinden söz ederken, bir veli ve bir yönetici (Ö-V-1, Ö-Y) kendilerini öğrenciler ile kıyasladıklarında öğrencilerin teknolojiyle daha iç içe olduklarından söz etmiştir. Bir öğretmen (İ-Öğ-1) velilerin teknoloji kullanımı konusunda beklentilerinin yüksek olduğunu belirtmiştir. Bir öğretmen (İ-Öğ-4) velilerin teknoloji kullanım konusunda kendilerini kontrol etmekte zorlandıklarını ve öğrencilerinde telefona yapışık vaziyette dolaştıklarını söylerken, bir öğretmen (G-Öğr-6) velilerin teknoloji kullanımında kendisine sınır koyamadığını ve öğrencilerin teknoloji kullanımının kontrol edilemediğini söylemiştir. Her okuldan toplam sekiz kişi teknolojinin öğretmen ve öğrenciler tarafından uygun/etkin kullanılmadığını vurgulamışlardır. Bu görüşlerden örnekler şu biçimdedir:

G-Öğ-5: “Öğrenciler cep telefonu ve akıllı tahta uygun şekilde kullanılmıyor.”

G-V-10: “Farklılık olarak öğrenciler, ders harici tablet, telefon vb. teknolojik aletleri uygun kullanmıyor.”

İ-Y: “Öğretmenlerin birçoğu teknolojiyi etkin kullanamıyor. Sürece entegre olmakta zorlanılıyor.”

Bir öğretmen (Ö-Öğ-7) ve bir yönetici (Ö-Y), bilgiye ulaşımın kolay olmasından kaynaklı öğrencilerin aynı kolaylıkla her bilgiye ulaşmayı istemediğinden bahsetmiştir. Teknoloji kullanımında karşılaşılan farklılık olarak teknoloji/telefon bağımlılığını söyleyenler genel ortaokul ve devlet imam hatip ortaokulu yöneticileri ve bir öğretmendir. Bu görüşe sahip öğretmen (İ-Öğ-6) öğrencilerin akıllı telefonları bağımlılık derecesinde sürekli kullanmak istediklerini ifade ederken, iki yöneticiden biri (İ-Y) öğretmenlerin diğeri ise (G-Y) velilerin teknoloji bağımlısı olduğunu ifade etmiştir. Bir öğrenci (Ö-Öğr-5) öğretmenlerin bazen akıllı tahta kullanımı ile ilgili

problem yaşadıklarını dile getirmiştir. Bir öğretmen (G-Öğ-3) velilerin yanlış bilgiye ulaşabildiklerinden söz etmiştir. Bir öğretmen (Ö-Öğ-1) öğrencilerin bu alanda oldukça aktif ve bilgi sahibi olduğunu söylemiştir. Bir öğrenci velisi (G-V-13) teknoloji kullanımında yaşadığı farklılık olarak günümüz teknoloji çağı olduğu için çocuğunun internet veya bilgisayar ortamında ders çalışmayı sevdiğini söylemiştir. Bir sekizinci sınıf öğrencisi (İ-Öğr-22) müdür ve müdür yardımcılarının kendisi kadar fazla teknoloji ile ilgilenmediklerini düşündüğünden bahsetmiştir. Bir öğretmen (Ö-Öğ-8) kendisine kıyasla meslektaşlarının bazılarının teknolojiyi daha etkin kullandıklarından söz etmiştir. Bir öğrenci (Ö-Öğr-16) ailesi ile farklılık olarak farklı uygulamaları kullandığını ve örnek olarak kendisinin Instagram, ailesinin Facebook kullandığını iletmiştir. Öğrenci, öğretmen ve velilerin teknoloji kullanımında karşılaştıkları çatışmalar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Çatışmalar

Kategori	Kodlar	Genel				İmam Hatip				Özel			
		Öğr	Öğ	Y	V	Öğr	Öğ	Y	V	Öğr	Öğ	Y	V
Çatışmalar	Kullanımı uygun bulmama	-	1	1	4	1	3	-	-	-	-	1	-
	Oyun aracı olarak görme	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Fazla vakit geçirme	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Kısıtlama	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
	Uygunsuz kullanım düşüncesi	11	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-
	Zararlı olduğunu düşünme	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
	Öğrenciyi anlamama	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
	Akıllı telefon almama	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
	İzin vermeme	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Kullanımını istememe	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
	E-kitap istememe	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Sorgulama	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Kızma	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
	Telefon yasağı	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
	Hiç çatışma yok	3	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
	Yöneticiler ile çatışma yok	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Öğretmen ile çatışma yok	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Boş	9	8	-	7	14	6	1	1	15	7	-	1

Tablo 6’da okul türlerinin bir alt satırında yer alan başlıklar öğrenci (Öğr), öğretmen (Öğ), yönetici (Y) ve velinin (V) kısaltılmış halidir. Bu tabloya göre karşılaşılan çatışmalarda, teknoloji kullanımı uygun bulmamak, teknoloji kullanımını

istememek, teknolojiyi oyun aracı olarak görmek, fazla vakit geçirmek, zararlı olduğunu düşünmek, öğrenciyi anlamamak, kısıtlamak, izin vermemek, sorgulamak, kızmak, telefon yasağı koymak, e-kitap okunmasını istememek, uygunsuz kullanıldığını düşünmek ve akıllı telefon/bilgisayar almamak yer almaktadır.

Öğretmenler ve yöneticiler genelde teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler ve farklılıklardan bahsetmişlerdir. Ancak, karşılaşılan çatışmalara yönelik öğretmen ve yöneticilerin cevaplarının az olduğu görülmüştür. Bu bulgu, öğretmen ve yöneticilerin bu konuyla ilgili cevap vermekten çekinmiş olabileceklerini düşündürmektedir. Ayrıca, genel ortaokulda diğer ortaokullara göre öğretmenlerin çoğu teknoloji kullanımında yöneticiler ile karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalara ilişkin cevap verirken diğer okullardaki öğretmenlerden birkaç kişi yöneticiler ile ilgili görüş bildirmiştir.

Genel ortaokuldan dört veli ve bir öğretmen, devlet imam hatip ortaokulundan bir öğrenci ve üç öğretmenin cevaplarına bakıldığında veliler ve öğretmenler, öğrencilerinin teknoloji kullanımlarını uygun bulmadıkları görülmüştür. Bu görüşlerden örnekleri şöyledir:

G-V-1: “Çocuğumun araştırma dışında tablet, telefon kullanmasını uygun bulmuyorum.”

İ-Öğr-13: “Öğretmenlerimiz tablet, telefon vb. teknolojik eşyaların okulda kullanılmasını uygun bulmuyor. Çünkü okulda yasak olan bazı şeyler teknolojik aletler aracılığı ile yapılabiliyor. Fakat her öğrenci kötü amaçla kullanmıyor.”

İ-Öğ-3: “Öğrenciler ile karşılaştığım çatışma; teknolojiyi okulda bilinçsiz ve eğlenmeye yönelik kullanmaları oluyor. Böylece öğrenci ve öğretmenin teknolojiyi kullanma amacı farklılaşıyor.”

Devlet imam hatip ortaokulundan üç veli, çocuğunun dijital araçları veya bilgisayar oyunlarını çok kullanmasını istemediğini açıklamıştır. Bu açıklamalar şöyledir:

G-V-2: “Kızım göz sağlığı ve ödevlerini aksattığı için tableti çok kullanmasını istemiyorum.”

G-V-4: “Velisi olarak çocuğumun bilgisayar oyunlarını çok kullanmasını istemiyorum. Öğretmenleri de böyle düşünüyor.”

G-V-14: “Çocuğum telefondan oyun oynuyor ve derslerini yapıyor ama teknolojiyi faydalı kullanmayı bilmiyor. Bu yüzden teknolojiyi kullanmasını istemiyorum.”

Bir veli (G-V-8) çocuğu ile teknolojiyi oyun aracı olarak kullandığı için çatışma yaşadığını söylemiştir. Bir veli (G-V-3) çocuğu ile yaşadığı fikir ayrılığı olarak

çocuğunun ödev, test vb. bittikten sonra telefon veya tablet ile çok fazla zaman geçirdiğinden bahsetmiştir. Bir yedinci sınıf öğrencisi (İ-Öğr-13) ailesinin teknoloji kullanımının kendisine zararlı olduğunu düşündüklerini ve yanıldıklarını iletmiştir. Bir öğretmen (İ-Öğ-1) öğretmenler ve velilerin teknolojik araçlarının artık çocuğunun bir uzvu gibi olduğunu görmediğinden ya da görmezden geldiğinden bahsederken, bir altıncı sınıf öğrencisi (İ-Öğr-15) öğretmenlerin devamlı teknoloji kullanma dediklerini ve kendilerini anlamadıklarını dile getirmiştir. Üç öğrenci (G-Öğr-13, İ-Öğr-7, İ-Öğr-11) çatışma olarak ailesinin teknoloji (özellikle) kullanımını kısıtladığından etmişler ve bu kısıtlamanın nedeni ailelerinin dijital araçların sadece oyun amaçlı kullanıldığını düşündüklerinden kaynaklı olduğunu vurgulamışlardır. Bir beşinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğr-17) ailesinin teknolojik araçlara çok fazla izin vermediğini söylemiştir. Teknolojiyi yerinde kullandığını ifade eden bir altıncı sınıf öğrencisi (Ö-Öğr-19) arkadaşlarının sürekli kendisine ne zaman akıllı telefon alacaklarını sorduğundan bahsetmiştir. Özel ortaokuldan iki öğrenci (Ö-Öğr-12, Ö-Öğr-18) teknoloji kullanımında öğretmenler ve velilerin kendilerine kızdıklarını belirtmiştir. Bir altıncı sınıf öğrencisi birçok amaç için akıllı telefon kullandığını buna rağmen ailesinin telefon yasağı koyduğunu dile getirmiştir. Bir sekizinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğr-2) telefonda kitap okumayı daha çok sevdiğini ve ailesinin telefonda kitap okumasını istemediğini ifade etmiştir.

Genel ortaokuldan 11 öğrenci, devlet imam hatip ortaokulundan iki öğrenci ve özel ortaokuldan bir öğrenci, ailesinin teknolojik araçları sadece eğlence amaçlı veya uygun olmayan amaçlar için kullandıklarını düşündüğünden bahsetmiştir. Bu görüşe örnek cevaplar şöyledir:

G-Öğr-10: “Akıllı tahta üzerinde öğrendiklerimi evde tablette yapmaya çalışıyorum. Ama annem ve babam benim oyun oynadığımı düşünüp tableti elimden alıyorlar. Tablette oyun oynamam gerektiğini söylüyorlar.”

G-Öğr-12: “Ben ders çalıştığım zaman telefonda çalışıyorum. Annemde benim telefonda oyun oynadığımı düşünüyor ve ben o sıra ders çalışıyor oluyorum. Annemde inanmadığı için yanıma geliyor.”

Ö-Öğr-3: “Ailesine ders çalışacağını veya kitap okuyacağını söylemesine rağmen telefonu eğlence için kullanacağını düşünüyorlar.”

Devlet imam hatip ortaokulunda üç öğrenci akıllı telefonu/bilgisayarı olması istediğini fakat uygunsuz kullanım düşüncesi ile ailelerinin almadıklarını vurgulamışlardır. Bu görüşe ait açıklamalar şöyledir:

İ-Öğr-12: “Ben derslerim için akıllı telefon ve bilgisayar istiyorum. Ailem ise benim telefonla oyun oynayacağımı zannediyor. Bu önyargının kaldırılmasını istiyorum.”

İ-Öğr-16: “Akıllı telefonumun olmasını isterdim, fakat annemler derslerimi aksatırım diye tuşlu telefon almayı uygun gördüler.”

İ-Öğr-17: “Ben telefonumun olmasını istiyorum. Fakat annem ve babam izin vermiyor.”

Paydaşların teknoloji kullanımında daha çok benzerlik ile karşılaştıkları görülmüştür. Tüm okullarda paydaşların teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlik ve farklılık olarak en fazla söylenen cevap, kullanım amacı olmuştur. Öğrenciler diğer öğrenciler ile genelde teknolojiyi eğlence ve eğitim amaçlı kullandıklarını belirtmişlerdir. Öztürk ve Can (2013) tarafından yapılan araştırmada da araştırmancın bulgularına benzer şekilde, dijital kültürün öğrenciler üzerindeki etkisine ilişkin olarak öğrencilerin interneti oyun oynama ve ders çalışma amaçlı kullandığı ortaya koyulmuştur. Öğretmen ve velilerin teknolojiyi haberleşme için kullanımları benzerlik göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin, diğer paydaşlara kıyasla daha fazla teknoloji ile iç içe (kullanım hızı, kullanım süresi, teknolojiyi sevmeye) olduğu teknoloji kullanımında yaşanan farklılıklar arasındadır. Bu bulguyla benzerlik sağlayan bir araştırmada da (Eşgi, 2013) dijital yerlilerin hız ve görsellikten yana olduğu, sürekli sanal ortamlarla bağlantılı olma isteği içerisinde buldukları ifade edilmiştir.

Farklı okul kültürleri içerisindeki paydaşların teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmaların değerlendirildiği bu çalışmada genel olarak özel ortaokulda paydaşlar arasında diğer okullara göre daha az çatışma ile karşılaşıldığı söylenebilir. Tüm okullardaki öğretmenler ve yöneticiler karşılaştıkları çatışmalar ile ilgili pek cevap vermemiştir. Tüm okullarda en çok karşılaşılan çatışma, öğrenci ve veli tarafından öğrencilerin teknoloji kullanımının uygun bulunmaması ya da öğrencilerin teknolojiyi uygun kullanmadıklarının düşünülmesidir. Bu yüzden veliler, öğrencilerin dijital araç (telefon, tablet ve bilgisayar) ve internet kullanımını kısıtlamış veya yasaklamıştır. Bu bulguyla benzerlik sağlayan bir çalışmada (Eastin, Greenberg ve Hofschire, 2006), ebeveynler çocuklarının teknoloji kullanımını engelleyerek onlara kısıtlama getirdiklerini belirtmişlerdir. Velilerin kısıtlama getirme sebepleri, teknolojinin faydalı bir şekilde kullanılmaması, sağlık problemleri ve öğrencilerin derslerini aksatmasıdır. Benzer şekilde Çetinkaya ve Sütçü (2016) yaptıkları çalışmada, ebeveynlerin teknoloji kullanımı ile ilgili öğrencileri kısıtlamalarının nedeni olarak daha

çok eğitim-öğretim faaliyetlerinin, aile içi görev ve ilişkilerin, sosyal hayatlarının ve sağlıklarının olumsuz etkilenebileceğine yönelik tedirginliklerinden kaynaklandığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin çoğu okul veya ev ortamında teknolojinin fazla kısıtlanmasını istemeyip okul içerisinde teknoloji kullanımının artmasını ve derslerin daha teknolojik işlenmesini (telefona not tutma, defter yerine tablet kullanma vb.) istemektedir.

Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Çatışmaları Çözmeye Yönelik Öneriler

Bu çalışmada, okul paydaşlarının teknoloji kullanımında karşılaştıkları çatışmaları çözmek için MEB'e, okul idaresine, araştırma kapsamındaki tüm paydaşlara birtakım öneriler bulunmuşlardır.

Öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve velilerin MEB'e yönelik önerilerinde alt yapının yenilenmesi, dijital araçların artışı ve teknoloji kullanımı ile ilgili paydaşların bilgilendirilmesi yer almaktadır. Bir öğretmen (İ-Öğ-9) okulda teknolojinin etkin kullanılması için altyapı sorunlarının (okulda internetin olmaması) çözülmesi gerektiğini ve akıllı tahtanın 5. ve 6. sınıflarda olmadığını dile getirmiştir. Devlet imam hatip ortaokulundan dört öğrenci ve diğer okullardan birer öğrenci dijital araçların artması gerektiğinden bahsetmiştir. Bu öneride bulunan öğrencilerden bazıları dijital araç olarak akıllı/etkileşimli tahta, tablet ve robotu örnek vermiştir. Bir beşinci sınıf öğrencisi (İ-Öğr-10) sınıflarda akıllı tahta gibi birçok dijital aracın olması gerektiğini söylemiştir. Genel Ortaokul ve devlet imam hatip ortaokulunda toplam bir öğrenci, altı öğretmen, bir yönetici ve 13 veli teknoloji kullanımı ile ilgili eğitimlerin verilmesi ve öğrenciler için bu konu ile ilgili çalışmaların yapılması gerektiğinden bahsetmiştir. Öğrencilerin teknoloji kullanım becerilerinin geliştirilmesi, velilerin teknoloji ile tanıştırılması, öğrencilere ve velilere teknolojinin bilinçli kullanılması konusunda eğitimler/seminerler verilmesi, velilerin çocuklarına destek olabilmeleri için eğitimden geçirilmeleri önerisinde bulunmuşlardır. Öğretmenlerden bazıları öğretmenlerin de teknoloji kullanımı ile ilgili bilgilendirmeleri gerektiğini vurgulamışlardır. Bu öneriyeye sahip görüşlerden örnekler şöyledir:

G-V-4: "Okulda düzenli olarak teknolojinin doğru kullanılması ile bilgi verilmelidir. Ailelere de teknoloji ile ilgili seminer verilebilir."

İ-Öğ-2: “Öncelikle biz öğretmenlerin teknoloji kullanımıyla ilgili oldukça eksikliklerimiz var. Nasıl kullanacağımız ve neyi ne amaçla kullanacağımız konusunda bilgilendirilmeye ihtiyacımız var.”

İ-Öğ-3: “Öğrencilerin okulda teknolojiyi nasıl ve ne amaçla kullanmaları konusunda bilinçlendirilmelidir. Kısa filmler vb. şeyler ile teknoloji kullanımı konusunda farkındalık kazandırılabilir.”

İ-Öğ-6: “Bağımlılık ile ilgili dersler ve çalışmalar olmalıdır. Doğru bilgi ve kullanma yolları öğrencilerde oluşturulmalıdır.”

İ-Öğ-8: “Genel anlamda baktığımızda teknoloji mükemmel bir şey ancak ülkemizde bizde dahil olmak üzere (öğretmenler) hakkında kullanımı bilinmiyor. MEB’in projelerinden birisinin bu olması gerekir. Öğrencileri, öğretmenleri ve velileri kapsayan teknoloji eğitimi verilmelidir.”

İ-Y: “Doğru teknoloji kullanımı adına bilinçlendirme faaliyetleri (kamu spotu gibi) başladı. Bu eğitim faaliyetleri artırılarak amacına uygun her bireye ulaştırılırsa yaşanan olumsuzlukların büyük oranda önleneceğini düşünüyorum.”

MEB’i kapsayan önerilerin yanı sıra hem okul idaresini hem de MEB’i ilgilendiren öneriler de bulunmaktadır. Bu öneriler; Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersinin tüm ortaokul seviyesinde olması ve bilişim araçları (özellikle telefon) ile ilgili yasakların gözden geçirilmesidir. Özel ortaokulda iki sekizinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğr-2, Ö-Öğr-6) Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersini almak istediklerini dile getirmiştir. Genel ortaokuldan iki öğrenci, devlet imam hatip ortaokulundan bir öğrenci ve özel ortaokuldan üç öğrenci okullardaki telefon yasağının kaldırılmasını önerirken, özel ortaokuldan bir öğretmen aksine öğrencilerin okula telefon getirmemesi gerektiğini dile getirmiştir. Bu öneriye örnek cevaplar şu şekildedir:

G-Öğr-9: “Telefon yasağı kaldırılmalıdır. Bazı kişiler teknoloji ile uğraşmayı seviyor. Ayrıca, derslerde defterlere not tutmak yerine telefonları kullanabiliriz. Bize zaman kazandıracaktır.”

İ-Öğr-6: “Okulda telefon kullanımının engellenmesi doğru fakat en azından derslerde anlamadığımız bir konu için telefonumuz en az 10 dakika verilmeli diye düşünüyorum.”

Ö-Öğr-12: “Bence okulda telefon kullanımına izin verilmeli ve telefona kızmamalılar.”

Ö-Öğ-2: “Okula telefon gelmemelidir.”

Araştırma kapsamında alınan tüm paydaşların verdikleri öneriler arasında tümünü kapsayan bazı öneriler bulunmaktadır. Bu öneriler; anlaşmaya varma, ilişkilerin/iletişimin artması, karşılık saygı/güvenin, teknolojinin bilinçli kullanılması, uygun zamanlarda bireylere ulaşım sağlanması, yapılan bilgilendirilmelerin gerçek yaşamda uygulanması ve polemiklere girmemektir. Devlet imam hatip ortaokulunda dört öğrenci ve özel ortaokulda dört öğrenci, sınıf ve aile ortamında teknoloji kullanımı ile ilgili herkesin fikrinin alınıp anlaşmaya varılmasını dile getirmiştir. Bir sekizinci sınıf öğrencisi (İ-Öğr-5) arkadaşlar, öğretmenler ve aile ile teknoloji kullanımı konusunda anlaşmalar yapılması gerektiğinden söz ederken, bir yedinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğr-7) herkesin fikirlerinin alınıp teknoloji kullanımının herkesi memnun edecek şekilde olmasından bahsetmiştir. Genel ortaokuldan bir veli (G-V-6) iletişimin sıklaşması gerektiğini vurgularken devlet imam hatip ortaokulundan bir altıncı sınıf öğrencisi (İ-Öğr-11) bireyler arası iletişimin ve ilişkilerin artması gerektiğini önermiştir. Bir öğretmen (Ö-Öğ-4) kişiler arasında saygı olmalı olarak ifade ederken, iki sekizinci sınıf öğrencisi (Ö-Öğ-3, İ-Öğr-14) bireylerin birbirlerinin fikirlerine saygı duyması ve güvenmesi olarak bir öneride bulunmuştur. Genel ortaokulda iki öğretmen, devlet imam hatip ortaokulunda dört öğrenci ve iki öğretmen teknolojin bilinçli kullanılması gerektiğini önermiştir. Bu öneriye sahip görüşler şöyledir:

G-Öğ-6: “Teknoloji daha bilinçli kullanılmalı. Örneğin, kullanımın yaşa uygun ve ihtiyaca yönelik olması.”

İ-Öğr-12: “Hem okulda öğretmenlerim hem de ailem devamlı telefona bakıyorlar. Öğretmenlerin derste telefonları ile ilgilenmeleri öğrencilerin dikkatini dağıtıyor. Bu yüzden teknoloji kullanımına dikkat etmeliler.”

İ-Öğ-4: “Ailenin rol model olduğu düşünülürse onlarından teknolojiyi bilinçli kullanmaları, aileyle çocukların vakit geçirmesi. Çocukların yaşlarına uygun ve sınırlı kullanması.”

Bir öğretmen (G-Öğ-2) teknolojik araçların uygun saatler içerisinde kullanımının sağlanmasını ve uygunsuz saatlerde aranmanın rahatsızlık verdiğini dile getirmiştir. Bir veli (G-V-7) ise bilgilendirme ile ilgili televizyonda sürekli yayın yapıldığını ve istedikten sonra uygulanabileceğinden söz ederek teknolojin bilinçli kullanımının gerçek yaşamda uygulanması gerektiğini önermiştir. Bir öğretmen (G-Öğ-10) gereksiz polemikler yaratılmamalı olarak öneride bulunurken, başka bir öğretmen (G-Öğ-7) sanal ortamda polemiklere girmeme olarak öneride bulunmuştur.

Ayrıca, karar alıcılar, öğretmenler, yöneticiler ve velilerin teknoloji kullanımına kurallar/sınırlar koyması, kontrol ve takip artışı, öğrencileri anlamaya çalışması gibi öneriler de verilmiştir. Devlet imam hatip ortaokulundan üç öğrenci ve iki öğretmen ve özel ortaokulundan bir öğrenci ve iki öğretmen teknoloji kullanımında kuralların/sınırların belirlenmesi gerektiğini dile getirmiştir. Bu görüşe örnek cevaplar aşağıda yer almaktadır:

İ-Öğ-7: “Belirli kurallar ve sınırlar koyulduğunda, teknoloji kullanımının faydası ön plana çıktığında daha iyi olacağına inanıyorum.”

Ö-Öğ-11: “Aileler hafta içi çocuklarına telefon kullanmasını sınırlandırmalı veya yasaklamalı.”

Ö-Öğ-1: “Öğrencilerin bilgisayar oyunu vb. gibi teknolojik araçlarla çok fazla vakit geçirmeleri sosyalleşmelerini engellemektedir. Bunun için ailelerin mutlaka süre kısıtlamasında bulunması gerekmektedir.”

Ö-Öğ-6: “Teknoloji kullanımının mekâna ve zamana göre sınırlandırılması.”

Genel ortaokulda iki öğretmen ve devlet imam hatip ortaokulunda iki öğrenci kontrol ve takip artışının olması gerektiğini vurgulamıştır. Bir öğretmen (G-Öğ-1) amacı dışında kullanımının engellenmesi ya da kontrolün sağlanması olarak ifade ederken, bir yedinci sınıf öğrencisi (İ-Öğ-13) öğretmenlerin öğrencilerin teknoloji kullanımlarını (telefon) kontrol etmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Genel Ortaokul ve devlet imam hatip ortaokulundan toplam dört öğrenci ve bir veli özellikle öğretmenlerin ve velilerin öğrencileri teknoloji kullanımı konusunda anlamaya çalışması gerektiğinden bahsetmiştir. Bir beşinci sınıf öğrencisi teknoloji kullanımı ile ilgili ailenin ve öğretmenlerinin kendisini anlamaya çalışması gerektiğini söylerken, bir öğretmen (İ-Öğ-1) öğrencilerin penceresinden dünyaya bakma yeterliliğini arttırmak veya onları anlamaya çalışmak gerektiğini dile getirmiştir.

Öğrenciler, öğretmenler ve veliler okul kültürü içerisindeki teknoloji kullanımı sürecinde öğretmenin önemini vurgulayarak öğretmenlere yönelik bazı önerilerde bulunmuştur. Bu öneriler arasında derslerde teknoloji kullanımının artışı, uyum sağlama, çağa uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanma, öğrencileri teşvik etme yer almaktadır. Genel ortaokuldan yedi öğrenci, devlet imam hatip ortaokulundan dört öğrenci ve özel ortaokuldan bir öğrenci derslerde veya tüm alanlarda teknoloji kullanımının artması gerektiğini dile getirmiştir. Bu görüşe örnek olarak bir öğrenci (İ-Öğ-7) her dersi tablet ve akıllı tahta kullanılarak geçirilirse derslerin daha eğlenceli geçeceğini ve daha çok şey öğrenileceğini söylemiştir. Tüm okullardan iki öğrenci ve

bir öğretmen, öğretmenlerin öğrencilere ve çağa uyum sağlaması gerektiğini vurgulamıştır. Bir öğretmen (İ-Öğ-1) öğretmenlerin öğrenciler ile iletişimini koparmayıp öğrencilere uyum sağlaması gerektiğinden bahsederken, bir altıncı sınıf öğrencisi (Ö-Öğr-6) “öğretmenlerin derslerde akıllı tahtayı fazla kullanmadıklarını ve öğrencilere uyum sağlamak için teknolojiyi verimli kullanmaları gerektiğinden” bahsetmiştir. Bir veli (G-V-5) çocukların seviyesine uygun, ilgilerini çekebileceği teknolojinin kullanıldığı öğretim yöntem ve teknikler olması gerektiğini vurgulamıştır. Başka bir veli ise (G-V-8) araştırma ödevleri daha fazla verilip çocukların bilgi aramasına teşvik edilmeli olarak bir öneride bulunmuştur.

Okul kültürü içerisinde teknoloji kullanımında paydaşların karşılaştıkları çatışmalar konusunda öğrencilerden gelen iki öneri velilere yöneliktir. Genel ortaokulda iki öğrenci teknolojiyi eğitim amaçlı kullansalar da ailelerin o an ön yargılı davranarak eğlence amaçlı kullandığını düşünüp kızdıklarından bahsetmiştir. Bir beşinci sınıf öğrencisi (G-Öğr-10) ailesinin ön yargılı davrandığını ve tabletini elinden almayıp ailesinin ne yaptığına bakması gerektiğini söylerken, bir altıncı sınıf öğrencisi (G-Öğr-11) ailesinin teknoloji kullanırken işe yarar hiçbir şey yapmadığını düşündüğünü ve bu ön yargıların azaltılması gerektiğini söylemiştir. Başka bir beşinci sınıf öğrencisi (G-Öğr-10) ise ailesinin çağa uyum sağlamasını ve teknolojinin derslerde yararlı olduğunu anlamasından bahsetmiştir.

Tüm önerilerin yanı sıra genel ortaokul yöneticisi teknolojinin bu kadar hızlanmasının çatışmaları artırdığını ve nesil farkı da göz önünde bulundurulduğunda karşılaşılan çatışmaların önlenebileceğini düşünmediğini belirtmiştir. Genel ortaokulda üç öğrenci haricinde iki devlet okulunda paydaşlar teknoloji kullanımında çatışma ile karşılaşmış olup hepsi en az bir öneride bulunmuştur. Bu öğrencilerden bir tanesi kimseyle herhangi bir çatışma ile karşılaşmadığı için herhangi bir öneride bulunmazken, iki öğrenci teknolojiyi fazla kullanmadıkları için şu anki durumun iyi olduğunu belirterek herhangi bir öneride bulunmamıştır. Özel ortaokulda kimseyle çatışma yaşamayan öğrencilerden bazıları çatışma yaşayanlar için önerilerde bulunurken, öğrencilerden çoğu herhangi bir öneride bulunmamıştır.

Okul paydaşlarının teknoloji kullanımında karşılaştıkları çatışmaları çözmeye yönelik önerileri şöyle özetlenebilir:

Paydaşlarca dile getirilen öneriler MEB, okul idaresi ve tüm paydaşları ilgilendirmektedir. MEB’i ilgilendiren öneriler arasında, alt yapının yenilenmesi, dijital araçların artışı ve teknoloji kullanımı ile ilgili paydaşların bilgilendirilmesi yer

almaktadır. Devlet imam hatip ortaokulunda alt yapının yenilenmesi (internet erişimi) önerilmiştir. Üç okuldan öğrenciler dijital araçların artması gerektiğini söylemiştir. Özel ortaokuldaki bir öğrenci robot yapmaktan bahsederken, diğer okulları akıllı tahta veya tableten bahsetmiştir. En fazla söylenen öneri, genel ortaokul ve devlet imam hatip ortaokulunda teknoloji ile ilgili seminer/egitim verilmesi gerektiğidir. Bu seminerler/egitimlerde; öğretmenlerin derslerde teknoloji kullanımına, velilerin teknoloji ile tanıştırılmasına, öğrencilerin teknoloji kullanım becerilerinin geliştirilmesine, öğrencilerin ve velilerin bilinçli teknoloji kullanımının sağlanmasına yönelik içeriğe yer verilmesini, ayrıca öğretmenler ve veliler, teknoloji kullanımı konusunda öğrencilere destek olabilmek için eğitimden geçirilmelerini önermektedir.

Öğrenciler ve öğretmenler, hem okul idaresini hem de MEB'i ilgilendiren bazı öneriler verilmiştir. Bu öneriler Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersinin tüm ortaokul seviyesinde olması ve bilişim araçları (özellikle telefon) ile ilgili yasakların gözden geçirilmesidir. Özel ortaokul müfredatında Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersinin yedinci ve sekizinci sınıflarda yer almadığı görülmektedir. Öğrenciler bu dersi almak istediklerini dile getirmiştir.

Araştırma kapsamında alınan öneriler arasında paydaşların tümünü kapsayan bazı öneriler bulunmaktadır. Bu öneriler; anlaşmaya varma, ilişkilerin/iletişimin artması, karşılıklı saygı/güvenin, teknolojinin bilinçli kullanılması, uygun zamanlarda bireylere ulaşım sağlanması, yapılan bilgilendirilmelerin gerçek yaşamda uygulanması ve polemiklere girmemek olarak ifade edilmiştir. Genel ve devlet imam hatip ortaokulunda teknolojinin bilinçli kullanılması gerektiği önerilmiştir. Öğretmenler; öğrenciler, aileler ve herkesin teknolojiyi bilinçli kullanmasını ifade ederken, öğrenciler de öğretmenler ve velilerin teknolojiyi bilinçli kullanması gerektiğini vurgulamıştır.

Karar alıcılar, öğretmenler, yöneticiler ve velilerin teknoloji kullanımına kurallar/sınırlar koyması, kontrol ve takip artması, öğrencileri anlamaya çalışması gibi öneriler de ayrıca verilmiştir. Onun dışında öğretmenlere (derslerde teknoloji kullanımının artışı, çağa uyum sağlama, çağa uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanma, öğrencileri teşvik etme) ve velilere (ön yargılı davranmama çağa uyum sağlama) önerilerde bulunulmuştur.

Özel ortaokulda paydaşların bilinçli teknoloji kullanımı veya bilinçlendirme seminerleri verilmesi ile ilgili bir öneri gelmemiştir. Okulun web sitesi incelendiğinde teknoloji kullanımı konusunda paydaşların bilinçlendirilmesi için farklı faaliyetlerin

yapıldığı görülmüştür. Ayrıca, özel ortaokul öğrencilerinden biri Metodbox'un kullanılmamasını ve başka bir öğrenci ise Metodbox'ta hataların olduğunu söylemiştir.

BÖLÜM 4

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan çalışmaya ilişkin sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Öneriler, karar alıcılara, yapılacak araştırmalara, öğretmenlere ve velilere yönelik olmak üzere dört kısımda ele alınmıştır.

Sonuçlar

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen sonuçlar alt amaçlara göre başlıklara ayrılarak özetlenmiştir.

Dijital Kültürün Etkisiyle Okul Kültürü İçerisinde Yaşanan Farklılıklara İlişkin Sonuçlar

1. Paydaşlar genellikle dijital kültürü etkisiyle okul kültürü içerisinde olumlu farklılıklar yaşandığı görüşündedirler. Paydaşlardan bazıları ise olumlu farklılıkların yanında olumsuz farklılıklar da yaşandığını düşünmektedirler. Özel ortaokuldan iki öğrenci ve devlet imam hatip ortaokulundan bir öğrenci ve bir öğretmen sadece teknoloji kullanımında yaşanan olumsuzlukları dile getirmiştir. Öğrenciler teknoloji kullanımı ile ilgili olumlu düşünürken; öğretmen FATİH Projesi'nin eğitimde teknoloji kullanımını sağlaması nedeniyle proje hakkında olumsuz düşünmektedir.
2. Paydaşların cevapları incelendiğinde teknolojinin kendilerine kolaylık sağladığı, öğrenme-öğretme sürecine katkısı olduğu, olumsuzluklar yarattığı, mesleki gelişime katkı sağladığı, bakış açılarını farklılaştırdığı, idari kontrolü daha iyi sağladığı, kullanımı ile ilgili baskı ve beklentinin oluştuğu görülmektedir.
3. Teknolojinin kolaylık sağladığını ifade eden görüşlere bakıldığında tüm okulların aynı kolaylıkları yaşadığı bulunmuştur. Yaşanan bu kolaylıklar; ders-öğrenci takibi, bilgiye erişim kolaylığı, iletişim, paylaşım, zamandan kazanma ve sunum

kolaylığıdır. Ayrıca, tüm okullarda en çok ders-öğrenci takibinde kolaylık yaşandığı belirtilmiştir. Bu kolaylığı iletişimde yaşanan kolaylık izlemektedir.

4. Teknolojinin eğitimde kullanılmasının öğrenme-öğretme sürecine sağladığı katkıların başında, genel ortaokulda öğrenme isteğini artırma ve eğitim araçlarının artması; devlet imam hatip ortaokulu ve özel ortaokulunda ise eğlenceli/etkili ders işleme, anlama ve pekiştirme gelmektedir.
5. Dijital kültürün etkisiyle okul kültürü içerisinde olumsuzluk yaşandığını dile getirenlerin sayısı devlet imam hatip ortaokulunda daha fazladır. Bunu sırasıyla özel ortaokul ve genel ortaokul izlemektedir. Devlet imam hatip ortaokulundaki yaşanan olumsuzlukların başında gerçek yaşamdan uzaklaşma, çağa uyum problemi, öğrenme-öğretme sürecini etkileyen (dikkat dağınıklığı) problemler yer alırken, genel ortaokul ve özel ortaokulda ise yaşanan olumsuzlukların başında gerçek yaşamdan uzaklaşma ve sağlık ve ders kaynaklı sorunlar yer almaktadır.

Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Benzerlikler, Farklılıklar ve Çatışmalara İlişkin Sonuçlar

1. Tüm okullardaki paydaşlar, teknoloji kullanımında en çok kullanım amacıyla benzerlik ve farklılık ile karşılaşmaktadır.
2. Öğrenciler, öğretmenler ve velilerin teknoloji kullanım amaçlarının birbirleri ile benzer olduğuna ilişkin görüşleri okullara göre farklılık göstermektedir. Bu konuyla ilgili en çok söylenen kullanım amaçları devlet imam hatip ortaokulunda eğitim, eğlence, haberleşme ve sosyal medya; genel ortaokulda haberleşme, eğitim, eğlence ve sosyal medya; özel ortaokulda ise haberleşme, eğlence, eğitim, sosyal medya olarak sıralanmaktadır.
3. Teknoloji kullanım amaçlarının farklı olduğunu düşünen paydaşların sayısı okullara göre en çoktan en aza genel ortaokul, devlet imam hatip ortaokulu ve özel ortaokul olarak sıralanmaktadır. Öğretmen ve veliler öğrencilerin diğer paydaşlara kıyasla teknolojiyi eğlence amaçlı kullandıklarını düşünürken, öğretmenler velilerin teknolojiyi diğerlerinden farklı amaçla (özellikle öğrenci takibi) için kullandıklarını düşünmektedir.
4. Tüm okullardaki öğretmenler, yöneticiler ve veliler, kendilerinden farklı olarak öğrencilerin teknoloji ile daha içi içe olduklarını ve teknolojiyi daha fazla kullandıklarını söylemektedir.

5. Paydaşların teknoloji kullanımında çatışma ile karşılaşma durumları okullara göre farklılık göstermektedir. Özel ortaokuldaki paydaşlar diğer okullara kıyasla daha az çatışma ile karşılaşmaktadır.
6. Öğrenciler genellikle öğretmenler veya veliler ile çatışma yaşamaktadır. Öğretmen ve velilerin çoğu öğrencilerin teknolojiyi sadece oyun amaçlı kullandıklarını, dijital araçları fazla kullandıklarını düşünmekte ve eğitim dışındaki kullanımlarını uygun bulmamaktadır.

Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Çatışmaları Çözmeye Yönelik Önerilerine İlişkin Sonuçlar

1. Öğretmenler değişen teknolojileri kullanmayı ve bu teknolojileri derslerinde nasıl işe koşacaklarını bilmeleri gerektiğini düşünmektedirler.
2. Genel ve devlet imam hatip ortaokulundaki öğretmenlerden bazıları öğrencilerin, velilerin ve herkesin teknolojiyi bilinçsiz kullandıklarını düşünürken, bazı öğrenciler ise öğretmenlerinin ve velilerinin teknolojiyi bilinçsiz kullandıklarını düşünmektedirler. Bu konu ile ilgili paydaşların bilinçlendirilmesi gerektiğine inanmaktadırlar.
3. Öğretmenler, derslere teknolojiyi entegre etme sürecinde alt yapının önemini vurgulamaktadır.

Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma bulgularına göre elde edilen öneriler yer almaktadır. Bu öneriler; karar alıcılara, öğretmenlere, velilere ve yapılacak araştırmalara yönelik verilmiştir.

Karar Alıcılara Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlerin derslerde teknoloji kullanımı konusunda bilinçlendirilmeleri ve bilgilendirilmeleri için eğitimler düzenlenebilir. Bu eğitimde derslerde teknoloji kullanımının sağlayacağı yararlar, karşılaşılabilecekleri sorunlar ve bu sorunları çözmek için neler yapabilecekleri ile ilgili öneriler de sunulabilir.

2. Öğretmenlik mesleği alan yeterlikleri teknolojik gelişmelere uygun bir şekilde güncellenmelidir. Bu yeterlikler öğretmenlere eğitim fakültelerinde, hizmet içi eğitimlerde ve/veya çevrim içi ortamlarda kazandırılabilir.
3. Öğretim programlarında teknolojinin kullanıldığı etkinliklere daha fazla yer verilebilir. Bu programların nasıl işleyeceğine yönelik uygulamalar EBA yoluyla öğretmenlere sunulabilir.
4. Öğrencilere ve velilere teknolojinin eğitimdeki yerine, internet/telefon bağımlılığına, bilinçli ve güvenli teknoloji kullanımına yönelik seminerler verilebilir. Ayrıca, öğrencilerin ulaştıkları bilgilerin doğruluğunu değerlendirebilmesi için çalışmalar yapılabilir.
5. Okul içerisinde dijital araçların kullanımı ile ilgili var olan yasaklar yerine kontrollü kullanım için sınırlamalar koyulabilir.
6. Okulların alt yapıları ve internet erişimleri iyileştirilebilir.

Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Öğretmenler;

1. Öğrencilerin penceresinden dünyaya bakma yeterliliğini arttırabilirler ve onlara uyum sağlamaya çalışabilirler.
2. Branşları ile ilgili çağa uygun güncel bilgilere ve kaynaklara ulaşım sağlayarak yeterliklerini geliştirebilirler.
3. Derslerinde kullanacakları materyalleri öğrencileri ile teknolojiyi işe koşarak geliştirebilirler.
4. Öğrencilerin dikkatini dağıtmamak adına sınıf içerisindeki cep telefonu kullanımına özen gösterebilirler.

Velilere Yönelik Öneriler

1. Veliler, çocuğuyla birlikte cep telefonu, tablet, bilgisayar gibi dijital araçlar ve internet kullanımını belirli kurallar çerçevesinde düzenleyip teknoloji kullanımı ile ilgili ortak kullanım sözleşmesi yapabilirler.
2. Veli, çocuğunun dijital araç ve internet kullanımını devamlı denetleyebilir ve kontrol altında tutmaya çalışabilir.
3. Veliler, öğretmenlere uygun zamanlarda ulaşım sağlayabilirler.

Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Alanyazında dijital kültürün etkisiyle okul paydaşlarının teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikler, farklılıklar ve çatışmalar konusunda yapılan herhangi bir çalışma bulunmamıştır. Bu nedenle araştırmacıların bu konu ile ilgili derinlemesine araştırmalar yapması, farkındalığın artmasını sağlayacaktır.
2. Okul kültürü içerisinde yer alan paydaşların teknoloji kullanımında karşılaştıkları benzerlikleri, farklılıkları ve çatışmaları ortaya koyabilecek farklı araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmalar yapılabilir.
3. Elde edilen verilerle ölçek geliştirilip Türkiye genelinde bir araştırma yapılabilir.
4. Dijital kültürün etkisiyle okul paydaşlarının teknoloji kullanımında yaşadıkları çatışmalar konusunda öğretmenler ve yöneticiler fazla görüş bildirmemiştir. Daha detaylı görüş elde edebilmek için okul içerisinde yaşanan bu karşılaşmaları bilebilecek olan rehber öğretmenleri çalışma grubuna/örnekleme dahil edilebilir.

KAYNAKLAR

- Acar, Ç. (2015). *Anne ve Babaların İlkokul Ortaokul ve Lise Öğrencisi Çocukları ile Kendilerinin Dijital Okuryazarlıklarına İlişkin Görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Adıgüzel, T., Gürbulak, N. ve Sarıçayır, H. (2011). Akıllı Tahtalar ve Öğretim Uygulamaları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (5), 457-471. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/183327>
- Adıgüzel, O., Batur, H. Z. ve Ekşili, N. (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2014/1(19), 165-182. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/215113>
- Akıncı, B. Z. (1998). *Kurum Kültürü ve Örgütsel İletişim*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Alimoğlu, S. (2010). *Kültürün Postmodern Örgüt Yapılarının Oluşmasında Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye.
- Altun, T., Gülay, A. ve Siyambaş-Mazlum, P. B. (2018). İlk Defa Etkileşimli Tahta Kullanan Öğretmenlerin Algılarının İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 634-654. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/485146>
- Al-Qirim, N. (2011). Determinants of interactive white board success in teaching in ile higher education institutions. *Computers & Education*, 56, 827-838. Erişim adresi: doi: 10.1016/j.compedu.2010.10.024
- Ananiadou, K., & M. Claro (2009). 21st century skills and competences for new millennium learners in oecd countries. *OECD Education Working Papers*, 41, OECD Publishing. doi: 10.1787/19939019
- Aşgülü, D. (2017). *Okul Yöneticilerinin Eğitim Sürecindeki Teknoloji Kabul Durumları ve Eğitim Sürecine Etkileri* (Tezsiz yüksek lisans projesi). Erişim adresi: <http://dSPACE.trakya.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/1/1848/0142127.pdf?sequence=1>
- Ateş, M. (2010). Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Etkileşimli Tahta Kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 22, 409-427. Erişim adresi: <http://dSPACE.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/2602/650-1259-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Aydın, M. (2017). *Matematik Dersinde Etkileşimli Tahta Kullanımının Öğrenci Başarısı, Motivasyonu ve Tutumları Üzerindeki Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ, Türkiye.

- Ayvacı, H. Ş., Bakırcı, H. ve BAŞAK, M. H. (2014). Fatih Projesinin Uygulama Sürecinde Ortaya Çıkan Sorunların İdareciler, Öğretmenler ve Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 21-47. Erişim adresi: <http://efdergi.yyu.edu.tr/uploads/ebbyuefd21122012y-1542224792.pdf>
- Baki, A., Aydın-Yalçınkaya, H., Özpinar, İ. ve Çalık-Uzun, S. (2009). İlköğretim Matematik Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının Öğretim Teknolojilerine Bakışlarının Karşılaştırılması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(1), 65-85. doi: 10.16949/turcomat.82361
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/497090>
- Baltaş, A. (2004, 18 Nisan). İş Lideri Kuruma Damgasını Vurur. Erişim adresi: <http://www.acarbaltas.com/is-lideri-kuruma-damgasini-vurur/>
- Bardakçı, S. (2013). *Bilişim Teknolojilerinin Eğitime Entegrasyonu: Farklı Amaç, Politika, Uygulama, Etki ve Eleştiriler Üzerine Bir İnceleme* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Başkale, H. (2016). Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/753041>
- Berberoğlu, G. ve Baraz, B. (1999). Tusaş Motor Sanayii A.Ş.'de Örgüt Kültürü Araştırması. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 65-84. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/800028>
- Bodur, E. (2019). *Öğretmenlerin Teknoloji Entegrasyonu Öz-yeterlikleri ile Etkileşimli Tahtaya Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu, Türkiye.
- Bozkurt, Ş. B. ve Çakır, H. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin 21. Yüzyıl Öğrenme Beceri Düzeylerinin Cinsiyet ve Sınıf Seviyesine Göre İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 69-82. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/399386>
- BTK, (2020). Bakan Yardımcı Sayan: Salgın Sürecinde İnternet Kullanımı Arttı. Erişim adresi: <https://www.btk.gov.tr/haberler/bakan-yardimcisi-sayan-salgin-surecinde-internet-kullanimi-artti>.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Çağlar, E. (2012). *Yeni Medya Dolayımı Eğitim Ortamında Fatih Projesi Öğretmenlerinin Pedagojik Uygulamalarının Uluslararası Öğretmen Standartları ile Karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kadir Has Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Cameron, D. (2005). The net generation goes to university?. Journalism Education Association of Australia (JEAA) Conference, Gold Coast. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/280684500_The_Net_Generation_goes_to_university
- Cameron, K. S., & Quinn R. E. (2006). *Diagnosing and changing organizational culture based on the competing values framework*. Revised Edition. San Francisco: Jossey-Bass A Wiley Imprint.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası Çerçevelere Göre 21.Yüzyıl Becerileri ve Eğitim Sisteminde Kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112-3134. doi: 10.15869/itobiad.494286
- Çelik, V. (2000). *Okul Kültürü ve Yönetimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çelik, V. (2013). *Eğitimsel Liderlik* (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çelikten, M. (2006). Okul Kültürünün Şekillendirilmesinde Müdürün Rollerini. *Eğitim ve Bilim*, 31(140), 56-61. Erişim adresi: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5007/1106>
- Çetinkaya, L. ve Keser H. (2014). Öğretmen ve Öğrencilerin Tablet Bilgisayar Kullanımında Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 4(1), 13-34. (Yayın No: 2193886). Erişim adresi: <https://pdfs.semanticscholar.org/436f/3a74d3d5b755d450ff024a2458d14400ad3a.pdf>
- Çetinkaya, L. ve Sütçü, S. S. (2016). Çocukların gözüyle ebeveynlerinin bilişim teknolojileri kullanımlarına yönelik kısıtlamaları ve nedenleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 7(1), 79-116. doi: 10.17569/tojqi.58102
- Çifci, C. (2012). *Edebiyat öğretiminde teknoloji kullanımı, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri: Bir durum çalışması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bilkent Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Çoklar, A. N. ve Tercan, İ. (2014). Akıllı Tahta Kullanan Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri. *İlköğretim Online Dergisi*, 13(1), 48-61. Erişim adresi: <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/2078>
- Dargut, T. ve Çelik, G. (2014). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eğitimde Teknoloji Kullanımına İlişkin Tutum ve Düşünceleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 28-41. Erişim adresi: <http://www.anadiliegitimi.com/tr/download/article-file/14843>

- Daşdemir, İ., Cengiz, E., Uzuoğlu, M. ve Bozdoğan, A.E. (2012). Tablet Bilgisayarların Fen ve Teknoloji Derslerinde Kullanılmasıyla İlgili Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 495-511. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/183100>
- Davidson, L. Y. J., Richardson, M., & Jones, D. (2014). Teachers' perspective on using technology as an instructional tool. *Research in Higher Education Journal*, 24, 1-25. Erişim adresi: <https://www.aabri.com/manuscripts/141892.pdf>
- Demir, M. (2017). *Örgüt Kültürü ile Örgütsel Yapı Arasındaki İlişkinin İki Farklı Ulusa Ait İşletmeler Üzerinde Karşılaştırmalı Analizi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hitit Üniversitesi, Çorum, Türkiye.
- Demirtaş, H. (1997). *Etkili Eğitim Yöneticisi Davranışları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye.
- Demirtaş, Z. (2010). Liselerde Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 208-223. Erişim adresi: <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/1049113.pdf>
- Denzin, N. K. (1978). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods*. New York: McGraw-Hill.
- Department of Education. (2004). White paper on e-education: *Transforming Learning and Teaching Through Information and Communication Technologies*. Pretoria, Republic of South Africa.
- Deuze, M. (2006). Participation, remediation, bricolage: Considering principal components of a digital culture. *The Information Society*, 22(2), 63–75. doi: 10.1080/01972240600567170
- Doğan, S. (1997). İnsan Kaynakları Potansiyelini Arttırmada İşletmeleri Etkinliğe Götüren Yol: Örgüt Kültürü. *Amme İdaresi Dergisi*, 30(4), 53-74.
- Eastin, M., Greenberg, B., & Hofschire, L. (2006). Parenting the internet. *Journal of Communication*, 56(3), 486–504. doi: 10.1111/j.1460-2466.2006.00297.x
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekşi, H. (2003). Temel İnsanî Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79–96. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/302619>
- Engels, N., Hotton, G., Devos, G., Bouckennooghe, D., & Aelterman, A. (2008). Principals in schools with a positive school culture. *Educational Studies*, 34(3), 157–172. doi: 10.1080/03055690701811263

- Erdoğan, H. (2017). Okul Kültürünün Etkilendiği ve Etkilediği Faktörler. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2017/2(12), 51-68. Erişim adresi: [http://sosbilder.igdir.edu.tr/Makaleler/430506703_03_Erdogan_\(51-68\).pdf](http://sosbilder.igdir.edu.tr/Makaleler/430506703_03_Erdogan_(51-68).pdf)
- Ersoy, E. ve Bal-İncebacak, B. (2016). Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Bilimsel Araştırmaya Bakışları. *Qualitative Studies*, 11(4), 67-77. doi: 10.12739/NWSA.2016.11.4.E0029
- Eryılmaz, S. ve Uluyol, Ç. (2015). 21. Yüzyıl Becerileri Işığında FATİH Projesi Değerlendirmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 209-229. Erişim adresi: <http://www.gefad.gazi.edu.tr/tr/download/article-file/77533>
- Eşgi, N. (2013). Dijital Yerli Çocukların ve Dijital Göçmen Ebeveynlerinin İnternet Bağımlılığına İlişkin Algılarının Karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 181-194. Erişim adresi: <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/BDUjo.pdf>
- Framework For 21st Century Learning Definitions. (2019). Erişim adresi: http://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_DefinitionsBFK.pdf.
- Garfinkel, H. (2014). Etnometodolojide Araştırmalar (Çev. Ü. Tatlıcan). Ankara: Heretik Yayınları. (1967).
- Gelen, İ. (2017). P21-Program ve Öğretimde 21. Yüzyıl Beceri Çerçevesi (ABD Uygulamaları). *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 15-29. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/386403>
- Gökalp, Z. (1976). *Türkçülüğün Esasları*, İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Göksün, D. O. ve Kurt, A. A. (2017). Öğretmen Adaylarının 21. yy. Öğrenen Becerileri Kullanımları ve 21. yy. Öğreten Becerileri Kullanımları Arasındaki İlişki. *Eğitim ve Bilim*, 42(190), 107-130. Doi: 10.15390/EB.2017.7089
- Gökçearslan, Ş. (2005). *İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Evde Bilgisayar Kullanımına İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Granito, M., & Chernobilsky, E. (2012). The effect of technology on a student' s motivation and knowledge retention. NERA Conference Proceedings. Erişim adresi https://opencommons.uconn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1016&context=nera_2012
- Gülgün, A.Ü. (1999). *Değişim Yönetiminde Örgüt Kültürü Üzerine Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye.

- Güllüpnar, F., Kuzu, A., Dursun, Ö. Ö., Kurt, A. A. ve Gültekin, M. (2013). Milli Eğitimde Teknoloji Kullanımı ve Sonuçları: Velilerin Bakış Açısından Fatih Projesi'nin Pilot Uygulamasının Değerlendirilmesi. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013(30), 195-216. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/117768>
- Gümüşeli, İ. A. (2006). Okul Kültürü ve Liderlik. *Artı Eğitim Dergisi*, 14(8).
- Güvenç, B. (2002). *İnsan ve Kültür* (9. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hamarat, E. (2019). 21. Yüzyıl Becerileri Odağında Türkiye'nin Eğitim Politikaları. *Seta Analiz*, 272, 1-24.
- Hanbay-Tiryaki, S. (2018). *Öğretmenlerin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (Tpb) ve Eğitim Bilişim Ağı'na Kullanmalarına Yönelik Özyeterlik Algularının Düzeylerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay, Türkiye.
- Handy, C. (1985). *Understanding organizations*. Penguin, Harmond-Swath.
- Harris, J. (2001). Teachers as telecollaborative project designers: A curriculum-based approach. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 1(3), 429-442. Erişim adresi: https://pdfs.semanticscholar.org/967e/2aae4da27919c0898af901a85b0cd0ed88da.pdf?_ga=2.174668898.1193387821.1598391551-2002030194.1597963043
- Harrison, R. (1972). Understanding your organization's character. *Harvard Business Review*, 50(3), 119-128. doi: 10.1177/875697280303400402
- Hasanoğlu, M. (2004). Türk Kamu Yönetiminde Örgüt Kültürü ve Önemi. *Sayıştay Dergisi*, 15(52), 43-60. Erişim adresi: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423911707.pdf>
- Has-Erdoğan, B. (2014). *Dijital Sınıfın Akademik Başarıya, Çevrimiçi Teknolojileri Öz Yeterlik Algısına ve Motivasyona Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Hennesy, S., Ruthven, K., & Brindley, S. (2005). Teacher perspectives on integrating ICT into subject teaching: Commitment, constraints, caution, and change. *Journal of Curriculum Studies*, 37(2), 155-192. doi: 10.1080/0022027032000276961
- Hofstede, G. (1997). *Cultures and organizations*. New York: McGraw-Hill.
- Işık, H. (2017). Ortaokullarda Okul Kültürünün İncelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 9(3), 61-71. doi: 10.17932/IAU.IAUD.13091352.2017.9/35.61-71
- İşıkoğlu, N. (2005). Eğitimde Nitel Araştırma. *Eğitim Araştırmaları*, 20, 158-165.

- Izadpanah, S., & Alavi, M. (2016). The perception of efl high school students in using of computer technology in the process of learning: Merits and demerits. *Advances in Language and Literary Studies* ,7(3), 146-156. Retrieved from <http://www.journals.aiac.org.au/index.php/all/article/view/2296/2011>.
- İnci, M. A., Akpınar, Ü ve Kandır, A. (2017). Dijital Kültür ve Eğitim. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 493-522. Erişim adresi: <http://www.gefad.gazi.edu.tr/tr/download/article-file/336336>
- Johnson, S. (1997). *Interface culture: How new technology transforms the way we create and communicate*. New York: Basic Books.
- Jones, S. (1997). *Virtual culture: Identity and communication in cybersociety*. Chicago: Sage Publishing.
- Karagözoğlu-Aslıyüksek, M. (2015). *Dijital Kültür Ortamında Üniversite Kütüphaneleri: İstanbul Örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Karagülle, A. E. ve Çaycı, B. (2014). Ağ Toplumunda Sosyalleşme ve Yabancılaşma. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 4(1), 1-9. doi: 10.7456/10401100/001
- Karahan, M. (2001). *Eğitimde Bilgi Teknolojileri*. Malatya: İnönü Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Karatay, R. ve Torun, E. (2016). Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Öğretmen Tutumlarının Belirlenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(28), 388-402. doi: 10.16992/ASOS.1176
- Karpicke, H., & Murphy, M. E. (1996). Productive school culture: Principals working from the inside. *NASSP Bulletin*, 80(576), 26-34. doi: 10.1177/019263659608057606
- Keser, H. ve Çetinkaya, L. (2013). Öğretmen ve Öğrencilerin Etkileşimli Tahta Kullanımına Yönelik Yaşamış Oldukları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(6), 377-403. Erişim adresi: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423932714.pdf>
- Kılıç, A. F., & Güzeller, C. O. (2017). Demographic factors affecting using purposes of high school students. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*, 5(1), 34-45. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1125130.pdf>
- Kılıç, G. N. (2017). *Öğretmenlerin Okulda İnternet ve Teknoloji Kullanımına İlişkin Sanal Kayıtarma Davranışlarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Koşar, S. (2014). Örgüt Kültürü Sınıflamaları. N. Güçlü (Editörler), *Okul Kültürü*. (ss. 43-67). Ankara: Pegem Akademi.

- Kula, A. (2016). *Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitime Kaynaştırılması Sürecinde Konu Alanı Kültürü* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Lévy, P. (2001). *Cyberculture*. Minneapolis & London: University of Minnesota Press.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (2013). *The constructivist credo*. California, CA: Left Coast Press.
- Livingstone, M. J. (2015). *Use of ICT in teaching physics: A case of secondary schools in kimilili district, bungoma county* (Unpublished doctoral dissertation). Kenyatta University, Nairobi, Kenya.
- Luthans, F. (1992). *Organizational behaviour approach* (6th Edition). New York, NY: McGraw-Hill.
- Merriam, S. B. (1995). What can you tell from an N of 1?: Issues of validity and reliability in qualitative research. *PAACE Journal of Lifelong Learning*, 4, 51-60.
- Merriam, S. B., (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco: John Wiley & Sons.
- McMillan, H. J. (2000). *Educational research: Fundamentals for the consumer* (3rd Edition) New York: Longman.
- Murdock, G. P. (1965). *Outline of cultural materials*. New Haven: HRAF.
- Öğüt, M. N. (2019). *Matematik Öğretmenlerinin Alan Bilgilerine İlişkin Öz Değerlendirme Aracı Olarak Teknoloji Kullanımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, Türkiye.
- Özdamlı, F. (2017). Attitudes and opinions of special education candidate teachers regarding digital technology. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*, 9(4), 191-200. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1161616.pdf>
- Özdemir, A. (2006). Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), 411-433. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/256360>
- Özdemir, S. (2012). İlköğretim Okullarında Okul Kültürü ile Örgütsel Sağlık Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(4), 599-620. Erişim adresi: <http://www.kuey.net/index.php/kuey/article/view/954>
- Özdevecioğlu, M. (1993). Organizasyon Kültürü. *İktisat ve İş Dünyası Dergisi*, 12, 11-13.
- Özgiden, H. (2013). *Dijital Kültür Sürecinde Elektronik Ticaretin Dönüşümü: Sosyal Ticaret Uygulamaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.

- Özkalp, E. (2016). Kültür ve Kültürel Değişme. A. Ç. KIREL ve Z. SUNGUR (Editörler), *Davranış Bilimleri-I* (7. Baskı). (ss. 58-83). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Öztürk, E. ve Can, I. (2013). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Elektronik Kitap Okumaya İlişkin Görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171(171), 137-153. doi: 10.20296/tsad.06731
- Palfrey, J., & Gasser, U. (2008). *Born digital: Understanding the first generation of digital natives*. New York: Basic Books.
- Partnership for 21st Century Learning (2019). Erişim adresi: http://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_Brief.pdf.
- Pathak, P. A. (2011). The mechanism design approach to student assignment. *Annual Review of Economics*, 3, 513-536. doi: 10.1146/annurev-economics-061109-080213
- Pettigrew, A. M. (1979). On studying organizational cultures. *Administrative Science Quarterly*, 24(4), 570-581. doi: 10.2307/2392363
- Pheysey D.C. (1993). *Organizational cultures: Types and transformations*. London: Routledge.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *MCB University Press*, 9(5).
- Rabinovitz, L., & Geil, A. (2004). *Memory bytes: History, technology, and digital culture*. Durham, NC: Duke University.
- Robbins, (1994). *Örgütsel Davranışın Temelleri*. (S. A. Öztürk, Çev.). Eskişehir: ETAM A.Ş. Basım ve Yayımları.
- Robbins, S.P., ve Judge, T. A. (2012). Örgüt Kültürü (B. Aydınlan, Çev.) İ. Erdem (Ed.), *Örgütsel Davranış-Organizational Behavior* (ss. 518-551). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Rychen, D., S. & Hersch, S. L. (Eds) (2003). *Key Competencies for a Successful Life and a WellFunctioning Society*. Cambridge, MA: Hogrefe & Huber.
- Sakız, G., Özden, B., Aksu, D. ve Şimşek, Ö. (2014). Fen ve Teknoloji Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Öğrenci Başarısına ve Dersin İşlenişine Yönelik Tutuma Etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 252-274. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/32498>
- Saphier, J., & King M. (1985). Good seeds grow in strong culture. *Educational Leadership*. 42(6), 67-74. Erişim adresi: http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_198503_saphier.pdf
- Schein, E. H. (2010). *Organizational culture and leadership* (4th Edition). San Francisco USA, Jossey-Bass.

- Seferoğlu, S. S. (2007). İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programı: Eleştirel Bir Bakış ve Uygulamada Yaşanan Sorunlar. *Euroasian Journal of Educational Research*, 29, 99-111. Erişim adresi: http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/yayin/Seferoglu_EJER-2007_Bilgisayar-Dersi-Programi.pdf
- Semiz, Ö. (2019). Dijital Kültür, Özgürlükler ve Sınırları Üzerine. *ICT Media Bilgi, İletişim Teknolojileri ve Enerji Dergisi*. Erişim adresi: <https://teftis.ktb.gov.tr/Eklenti/62399,dijial-kultur-ozgurlukler-ve-sinirlari-uzerine-ozgur-se-.pdf?0>
- Stolp, S. (1994). Leadership for School Culture. *ERIC Clearinghouse on Educational Management* (ED370198). Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED370198.pdf>
- şahin, S. (2004). Okul Müdürü ve Öğretmenler ile Okulun Bazı Özellikleri Açısından Okul Kültürü Üzerine Bir Değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 10(3), 458- 474. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108399>
- şahin, C. M. (2009). Yeni Binyılın Öğrencilerinin Özellikleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 155-172. Erişim adresi: <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423869539.pdf>
- şirin, F. (2012). Okul ve özellikleri. S. Özdemir (Editörler), *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. (ss. 49-77). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- şişman, M. (2014). *Örgütler ve Kültürler* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (2017). Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine. Erişim adresi: http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf
- Tatlı, C. ve Kılıç, E. (2013). Etkileşimli Tahtaların Kullanımına İlişkin Alınan Hizmet İçi Eğitimin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 12(24), 137-158. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/312234372_ETKILESIMLI_TAHTALARIN_KULLANIMINA_ILISKIN_ALINAN_HIZMETICI_EGITIMIN_OGRETMEN_GORUSLERI_DOGRULTUSUNDA_DEGERLENDIRILMESI
- Tatlı, Z. (2011). *Ortaöğretim 9. Sınıf Kimyasal Değerişimler Ünitesine Yönelik Sanal Kimya Laboratuvarı Deneylerinin Geliştirilmesi Uygulanması ve Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Türkiye.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2020, 18 Nisan). Fatih Projesi. Erişim adresi: <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/index.html>.

- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü. (2016, Haziran). STEM Eğitimi Raporu. Erişim adresi: https://yegitek.meb.gov.tr/STEM_Egitimi_Raporu.pdf.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü. (2019, Ocak). Kazanım Merkezli Stem Uygulamaları. Erişim adresi: http://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_01/29164143_STEM_KitapYk.pdf.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü. (2019). eTwinning Faaliyeti Tanıtım Kitapçığı. Erişim adresi: http://yegitek.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/25173809_eTwinning_Dergi_Finall_compressed.pdf.
- Terzi, A. R. (2000). *Örgüt Kültürü*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Terzi, A. R. (2005). İlköğretim Okullarında Örgüt Kültürü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 11(3), 423-442. Erişim adresi: <http://www.kuey.net/index.php/kuey/article/view/394>
- Toledo, A. C. (2007). Digital culture: Immigrants and tourists responding to the natives' drumbeat. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 19(1), 84-92. Erişim adresi: <http://www.isetl.org/ijtlhe/pdf/IJTLHE152.pdf?q=digital>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2013, 22 Ağustos). 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya. Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866>.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019, 27 Ağustos). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30574>.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019). Bilgi Toplumu İstatistikleri. Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>.
- Türkoğlu, T. (2010). *Dijital Kültür*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Taylor, E. B. (1971). On the science of culture. Marcello, Truzz (Eds.) *Sociology-The Classic Statements*. New York, Rondon House, Inc.
- Haybron, D. M. (2008). Philosophy and the science of subjective well-being. In M. Eid & R. J. Larsen (Eds.), *The science of subjective well-being* (pp. 17-43). New York, NY: Guilford Press.
- UNESCO. (2020). School closures caused by Coronavirus (Covid-19). UNESCO. Erişim adresi: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- Van-Dijk, J. (2012). *The Network Society*. London: Sage.

- Yaman, F. (2018). *Türkiye'deki Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Öz Yeterliklerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye.
- Yokuş, G. (2015). *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Mobil Öğrenmeye İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi ve Eğitim Bilimleri Alanına Yönelik Mobil Uygulama Geliştirme Çalışması: Mobil Akademi* (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin, Türkiye.
- Yıldırım, S. M. (2017). *Yeni Neslin Teknoloji Kullanımının Okul Ortamına Etkileri Hakkında Lise Öğretmen ve Öğrencilerinin Görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin, Türkiye.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (11.baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız-Kakırman, A. (2012). Dijital Yerliler Gerçekten Yerli Mi Yoksa Dijital Melez Mi?. *International Journal of Social Science*, 5(7), 819-833. Erişim adresi: https://www.academia.edu/7391948/D%C4%B0J%C4%B0TAL_YERL%C4%B0L_ER_GER%C3%87EKTEN_YERL%C4%B0_M%C4%B0_YOKSA_D%C4%B0J%C4%B0TAL_MELEZ_M%C4%B0_ARE_DIGITAL_NATIVES_REALLY_NATIVES_OR_DIGITAL_HYBRIDS
- Yılmaz, Ş. ve Aydın, F. (2013). Ortaokul Öğrencilerinin Teknolojiye Yönelik Tutumlarının ve Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 1(2), 1-17. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/17632>
- Yoon, S. H. (2019). What is Cyberculture?. Erişim adresi: <https://sites.google.com/site/inhainternetlanguage/random/what-is-cyberculture>.
- Zittrain, J. L. (2014). Reflections on internet culture. *Journal of Visual Culture*, 13(3), 388-394.doi:10.1177/1470412914544540

EKLER

EK 1. Etik Kurul Onayı

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 23/09/2019
Toplantı Sayısı : 11
Karar Sayısı : 341

341- Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Ayşe Gül Akmeşe**'nin "Okul Kültürü İçerisindeki Paydaşların Dijital Kültür Etkisi ile Teknoloji Kullanımında Yaşadıkları Benzerlikler, Farklılıklar ve Çatışmazlıklar" başlıklı tezi ile ilgili 23/08/2019 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelendi.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Ayşe Gül Akmeşe**'nin "Okul Kültürü İçerisindeki Paydaşların Dijital Kültür Etkisi ile Teknoloji Kullanımında Yaşadıkları Benzerlikler, Farklılıklar ve Çatışmazlıklar" başlıklı tezinin, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR
23/09/2019

Prof. Dr. Mubharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

EK 2. İzmir Valiliği Millî Eğitim Müdürlüğü'nün Onayı

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 12018877-604.01.02-E.18656619
Konu : Ayşe Gül AKMEŞE'nin
Araştırma İzni

01/10/2019

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22/08/2017 tarihli ve 355862610.06-E.12607291 sayılı yazısı (Genelge 2017/25)
b) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 27/08/2019 tarihli ve 3216 sayılı yazısı.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ayşe Gül AKMEŞE, Prof. Dr. Hafize KESER'in danışmanlığında yürüttüğü "Okul Kültürü İçerisindeki Paydaşların Dijital Kültür Etkisi ile Teknoloji Kullanımında Yaşadıkları Benzerlikler, Farkındalıklar ve Çatışmazlıklar" konulu tez çalışması için kullanacağı ölçekleri, Müdürlüğümüz Karşıyaka İlçesi Karşıyaka Cemil Akyüz Ortaokulu, Karşıyaka Uğur Okulları, Karşıyaka İmam Hatip Ortaokulu'nda uygulama isteği ilgi (b) yazı ile belirtilmektedir.

Söz konusu ölçeklerin uygulanmasının, yukarıda adı geçen okulda 2019-2020 Eğitim öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarımıza arz ederim.

Ömer YAHŞI
Millî Eğitim Müdürü

Ek:
1-Araştırma Değerlendirme Formu
2-Anket Formları

OLUR
01/10/2019

Erhan GÜNAY
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres: fevzipaşa mh. 452 sk. no:15 konak/ İZMİR
Elektronik Ağ:
e-posta: strateji35_1@meb.gov.tr

Bilgi için: Dudu ALP
Tel: 0 (232) 280 36 31
Faks: 0 ( )

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3b8b-e7b9-3239-908a-0160 kodu ile teyit edilebilir.

EK 3. Okul Listesi

	İl	İlçe	Okul İsmi
1	İzmir	Karşıyaka	Cemil Akyüz Ortaokulu
2	İzmir	Karşıyaka	Uğur Okulları
3	İzmir	Karşıyaka	Karşıyaka İmam Hatip Ortaokulu

EK 4. Öğrenci Görüşme Soruları

1. Teknolojinin okul içerisinde daha fazla kullanılmaya başlanması ile okulda ne gibi farklılıklar yaşanmaktadır?
  - a. Sınıf/Okul arkadaşlarına ilişkin
  - b. Öğretmenlere ilişkin
  - c. Aileye ilişkin
  - d. Derslere ilişkin
2. Okulda teknoloji kullanırken diğer kişiler ile yaşadığınız benzerlikler, farklılıklar ve fikir ayrılıkları nelerdir?
  - a. Sınıf/Okul arkadaşları ile
  - b. Aile ile
  - c. Öğretmenler ile
  - d. Müdür/Müdür yardımcıları ile
3. Teknoloji kullanımında kişiler (sınıf/okul arkadaşları, aile, öğretmenler ve müdür/müdür yardımcıları) ile yaşadığınız fikir ayrılıklarının ortadan kalkmasına yönelik tavsiyeleriniz nelerdir?
4. Teknoloji kullanımının okulunuzdaki etkilerine ilişkin sizin eklemek istedikleriniz var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?

EK 5. Öğretmen Görüşme Soruları

1. Teknolojinin yaşam biçimi haline gelmesi ile okul kültürü içerisinde ne gibi farklılıklar yaşanmaktadır?
  - a. Öğrencilere ilişkin
  - b. Velilere ilişkin
  - c. Meslektaşlara ilişkin
  - d. Yöneticilere ilişkin
  - e. Okul ve eğitim sürecine ilişkin
2. Okulda teknoloji kullanımına ilişkin diğer kişiler ile yaşadığınız benzerlikler, farklılıklar ve çatışmazlıklar nelerdir?
  - a. Öğrenciler ile
  - b. Veliler ile
  - c. Meslektaşlar ile
  - d. Yöneticiler ile
3. Teknoloji kullanımında kişiler (öğrenciler, veliler, meslektaşlar ve yöneticiler) ile yaşadığınız çatışmazlıkların önlenmesine yönelik önerileriniz nelerdir?
4. Teknoloji kullanımının okulunuzdaki etkilerine ilişkin sizin eklemek istedikleriniz var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?

EK 6. Yönetici Görüşme Soruları

1. Teknolojinin yaşam biçimi haline gelmesi ile okul kültürü içerisinde ne gibi farklılıklar yaşanmaktadır?
  - a. Öğrencilere ilişkin
  - b. Öğretmenlere ilişkin
  - c. Velilere ilişkin
  - d. Yöneticilere ilişkin
  - e. Okul ve eğitim sürecine ilişkin
2. Okulda teknoloji kullanımına ilişkin diğer kişiler ile yaşadığınız benzerlikler, farklılıklar ve çatışmazlıklar nelerdir?
  - a. Öğrenciler ile
  - b. Veliler ile
  - c. Öğretmenler ile
  - d. Yöneticiler ile
3. Teknoloji kullanımında kişiler (öğrenciler, veliler, öğretmenler ve yöneticiler) ile yaşadığınız çatışmazlıkların önlenmesine yönelik önerileriniz nelerdir?
4. Teknoloji kullanımının okulunuzdaki etkilerine ilişkin sizin eklemek istedikleriniz var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?

EK 7. Veli Görüşme Soruları

1. Teknolojinin okul içerisinde daha fazla kullanılmaya başlanmasıyla okul ile ilgili ne gibi farklılıklar yaşanmaktadır?
  - a. Velisi olduğunuz öğrenciye ilişkin
  - b. Öğretmenlere ilişkin
  - c. Müdür/Müdür yardımcılara ilişkin
2. Okulda teknoloji kullanımına ilişkin diğer kişiler ile yaşadığınız benzerlikler, farklılıklar ve çatışmazlıklar nelerdir?
  - a. Velisi olduğunuz öğrenciye ilişkin
  - b. Öğretmenlere ilişkin
  - c. Müdür/Müdür yardımcılara ilişkin
3. Teknoloji kullanımında kişiler (velisi olduğunuz öğrenci, öğretmenler ve müdür/müdür yardımcıları) ile yaşadığınız fikir ayrılıklarının ortadan kalkmasına yönelik tavsiyeleriniz var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?

BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Dijital Kültürün Etkisiyle Okul Paydaşlarının Teknoloji Kullanımında Yaşadıkları Benzerlikler, Farklılıklar ve Çatışmalar” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihali Engelleme Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Beş sözcükten daha az olan benzeşmeler” (2) “Kaynaklar” (3) “Doğrudan Alıntılar” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Rapor Tarihi	: 26.08.2020
Gönderim Numarası	: 1374233196
Sayfa Sayısı	: 78
Sözcük Sayısı	: 19,723
Karakter Sayısı	: 140,285
Benzerlik Oranı	: %8
Savunma Tarihi	: 17.08.2020 15:00

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihali Engelleme Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu beyanım ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

Öğrencinin Adı Soyadı: AYŞE GÜL AKMEŞE

Tarih: 26.08.2020

İmza:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Ayşe Gül AKMEŞE
Doğum Tarihi : 24/05/1995
E-Posta Adresi : aysegul.akmese.1@gmail.com

İş Deneyimi :

Unvan	Görev Yeri	Yıl
PHP Yazılım Uzmanı	Newo Marka Danışmanlık Ticaret A.Ş.	03.2020– devam ediyor
Yazılım Geliştirici	Esdisis Bilişim ve Çağrı Merkezi Hizmetleri	08.2018– 02.2020
Web Tasarımcısı	Bulutsoft Yazılım ve Danışmanlık Hizmetleri	10.2017– 08.2018

Akademik Bilgiler

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Üniversite	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi / Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	Anadolu Üniversitesi	2017